

ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

นางสาวกมลวรรณ	อีงรัตนกร	เลขประจำตัวนิสิต	5137402338
นางสาวณิชาภัทร	จรัสอาษา	เลขประจำตัวนิสิต	5137434438
นางสาวอภิญา	สิทธิมงคลการ	เลขประจำตัวนิสิต	5137512738

โครงการทางจิตวิทยาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EXPERIENCE OF INDECISIVENESS FOR CAREER CHOICE OF SENIOR COLLEGE
STUDENTS

MISS KAMONWAN	EUNGRATTANAKORN	ID.	5137402338
MISS NICHAPAT	CHARATARCHA	ID.	5137434438
MISS APINYA	SITTHIMONGKHONKAN	ID.	5137512738

A Senior Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Bachelor of Science in Psychology
Faculty of Psychology Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อโครงการวิจัย

ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทาง
อาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

โดย

กมลวรรณ อิงรัตนกร นิชาภัทร จรัสอาษาและ
อภิญญา สิทธิมงคลการ

หลักสูตร

ปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

อาจารย์ ดร. ณัฐสุดา เต็มพันธ์

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับโครงการวิจัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. ณัฐสุดา เต็มพันธ์)

กมลวรรณ อิงรัตนกร นิชาภัทร จรัสอาษาและอภิญญา สิทธิมงคลการ : ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย(EXPERIENCE OF INDECISIVENESS FOR CAREER CHOICE OF SENIOR COLLEGE STUDENTS) อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ณัฐสุดา เต็มพันธ์, 88 หน้า.

การศึกษาเรื่องประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้ายมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนิสิตชั้นปีสุดท้าย มีผู้ให้ข้อมูลคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีสุดท้ายเป็นผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้ว่าหลังจากจบการศึกษาแล้วจะมีเส้นทางอาชีพต่อไปอย่างไร จำนวน 12 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประสบการณ์ของผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1). ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้ คือ ปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้ข้อมูลกำลังเผชิญอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดขวางทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพได้ ประกอบด้วย การไม่ชัดเจนในตัวเอง ความรู้สึกเกรงใจครอบครัว การขาดความมั่นใจในตัวเอง การรับรู้การขาดทักษะ การรับรู้สิ่งที่เรียนและความยากที่เกิดจากหลายทางเลือก

2). ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น คือ ความรู้สึกในด้านลบที่เกิดขึ้นของผู้ให้ข้อมูลที่ยังตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพ ความรู้สึกในด้านลบที่เกิดขึ้น ได้แก่ วิตกกังวล กัดดัน เครียดและเคืองคว้าง

3). ความพยายามในการหาทางออก คือ สิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลพยายามคิดหรือลงมือทำเพื่อให้ตนเองออกจากการสภาวะที่ตัดสินใจไม่ได้ ได้แก่ ปรึกษาเพื่อน/ครอบครัว ใคร่ครวญทางเลือก ลงมือทำบางอย่าง วางแผนที่จะทำและค้นหาข้อมูล

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย อันจะเป็นประโยชน์กับนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการดูแลนักศึกษาต่อไป

หลักสูตร...ปริญญาบัณฑิต จิตวิทยา.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2554.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5137402338 513743448 5137512738 : MAJOR BACHELOR OF SCIENCES IN
PSYCHOLOGY

KEYWORDS : INDECISIVENESS, SENIOR COLLEGE STUDENTS, QUALITATIVE
RESEACH

KAMONWAN EUNGRATTANAKORN, NICHAPAT CHARATARCHA, APINYA
SITTHIMONGKHONKAN: EXPERIENCE OF INDESIVENESS FOR CAREER
CHOICE OF SENIOR COLLEGE STUDENTS. PROJECT ADVISOR:
NATTASUDA TEAPHAN, PH.D, "88" PP.

This phenomenological study aimed to examine the experience of
indecisiveness for career choice of senior college students. Data were collected via
in-depth interview with twelve senior college students. Results showed that the
indecisive experience of college students could be categorized into three themes as
follow:

1. Factors lead to indecisiveness: indistinctive in own self, considering of
family's feeling and desire, lack of self-confidence, perceiving lack of skills,
perceiving lessons they have learned, and difficulties from having various choices.
2. After indecisiveness feelings: anxiety, depressing, stress, and drifting.
3. Attempting to get through the indecisiveness: consulting with friends and
family, thinking over choices, having activities, planning, and getting information
about career and academic.

Field of Study : Bs.c. in Psychology

Student's Signature

Academic Year : 2011

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

โครงการทางจิตวิทยาฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จลุล่วงด้วยดี ถ้าปราศจากความช่วยเหลือและความกรุณาเป็นอย่างสูงจากจากผู้มีพระคุณ ดังต่อไปนี้

อ.ดร. ณัฐสุดา เต้พันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งเปี่ยมไปด้วยความเมตตา ถ้ายทอดความรู้ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ และขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และความช่วยเหลือในการทำโครงการทางจิตวิทยาทุกขั้นตอน ทำให้โครงการฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ตลอดจนคุณอาจารย์คณะจิตวิทยาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ขอขอบคุณนางสาวนภชนก สุขประเสริฐที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง ขั้นตอนต่างๆ ในการทำโครงการทางจิตวิทยาในครั้งนี้ ทำให้สามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจ และยินดีเปิดเผยข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากแก่การศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน ผู้ซึ่งมอบความรักและการดูแลเอาใจใส่ที่ดี และมอบกำลังใจที่มีค่าให้แก่ผู้วิจัย

และสุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนรุ่น 07 พี่และน้องคณะจิตวิทยาทุกคน ที่มอบกำลังใจให้แก่มันเสมอมา และผู้มีพระคุณท่านอื่นๆ ที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	21
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
บทที่ 4 อภิปรายผล.....	54
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	58
รายการอ้างอิง.....	61
ภาคผนวก.....	64
ภาคผนวก ก.....	65
ภาคผนวก ข.....	67
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	88

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงขั้นตอนการตัดสินใจ	5
2	แสดงลักษณะการตัดสินใจ	7
3	ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในช่วงชีวิตของบุคคลต้องมีการเติบโตผ่านช่วงวัยที่หลากหลาย ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ จนถึงวัยชราซึ่งการเปลี่ยนแปลงจากช่วงวัยหนึ่งไปสู่อีกช่วงวัยหนึ่ง เป็นภาวะที่มีความสำคัญเนื่องจากการเปลี่ยนผ่านช่วงวัย บุคคลอาจต้องเผชิญกับการเปลี่ยนบทบาท โดยเฉพาะวัยผู้ใหญ่ตอนต้นถือว่ามี การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือเป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียนไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ทำงาน ที่จะต้องสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านจากบทบาทผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อมรอบข้างโดยที่ไม่ต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อการเลี้ยงชีพตนเองและผู้อื่น ไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่ต้องมีบทบาทในการหาเลี้ยงชีพและเป็นผู้สร้างความมั่นคงให้กับตนเอง ดังนั้นถึงแม้ว่าคุณจะได้รับอิสระในการเลือกเส้นทางและการดำเนินชีวิตมากขึ้น แต่ก็ต้องแบกรับภาระในการรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองสูงขึ้นด้วย เพราะการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นสิ่งที่บุคคลไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในการเผชิญกับประสบการณ์ที่ไม่คุ้นชินในชีวิต จึงอาจส่งผลกระทบต่อสภาวะทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมของบุคคลได้เช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของบุคคลที่อยู่ในการเผชิญการเปลี่ยนแปลง นิสิตนักศึกษาถือว่าเป็นคนกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนผ่านจากการเป็นวัยรุ่นไปสู่ผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องเผชิญกับความเครียดและแรงกดดันที่ต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของบทบาท ความรับผิดชอบ หน้าที่และการตัดสินใจในเรื่องต่างๆของชีวิต อีกทั้งการเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายบุคคลจะประเมินตนเองทางด้านการเรียน การทำงานและชีวิตส่วนตัว มีการวางแผนชีวิตหลังจบการศึกษาและคาดการณ์ถึงผลสำเร็จในอนาคตของตนด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้บุคคลเกิดความกังวลและความเครียดได้ จากงานวิจัยของ Greenburg (1999) พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายต้องเผชิญกับแหล่งความเครียดต่างๆได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิต (life style change) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (grades) การลงวิชาเรียนหนัก (course overload) การสร้างสัมพันธ์และมิตรภาพ (friendship) ความรัก (love) เพศสัมพันธ์และความต้องการทางเพศ (sex) ความอาย (shyness) ความริษยา (jealous) และการแยกทางกับคนรัก (break up)

เมื่อเผชิญกับแหล่งความเครียดเหล่านี้ทำให้บุคคลต้องคอยปรับตัวอยู่เสมอ และรับมือกับปัญหาที่มีทั้งเรื่องส่วนตัว การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างและสิ่งแวดล้อม แหล่งของความเครียดดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อ การเกิดความรู้สึกเหนื่อยล้าทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของคนกลุ่มนี้ได้

นอกจากนี้การเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายยังเป็นช่วงหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงจากสภาพการเป็นผู้เรียนไปสู่บทบาทอื่น บุคคลจึงต้องเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับทางเลือกที่หลากหลาย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ในอนาคต ดังนั้นบุคคลจึงจำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการของการตัดสินใจเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดให้กับตนเอง และพยายามหาทางเลือกที่จะได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดและเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด โดยที่บุคคลจะมองว่ามีสิ่งใดบ้างที่เป็นทางเลือกของตนและเป็นเส้นทางชีวิตที่ตนปรารถนา แล้วจึงนำเส้นทางและทางเลือกต่างๆมาเปรียบเทียบเพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมและให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่ตนเอง เมื่อผ่านกระบวนการการตัดสินใจเช่นนี้แล้วบุคคลจะทำการเลือกและตัดสินใจว่าตนเองจะใช้ชีวิตเส้นทางใดในอนาคตและลงมือทำสิ่งต่างๆเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและสามารถนำตนเองไปสู่ทางที่เลือกได้ แต่เนื่องจากการตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตครั้งนี้ถือเป็นการตัดสินใจครั้งสำคัญที่จะมีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในอนาคตต่อไป และถือว่าการตัดสินใจเรื่องใหม่ที่บุคคลไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ซึ่งอาจส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจ คับข้องใจ ลังเลใจ และใช้เวลานานในการพิจารณาทางเลือกก่อนที่จะทำการตัดสินใจ บุคคลจึงมีแนวโน้มที่นำไปสู่การเกิดความตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางชีวิตเนื่องจากการคาดการณ์ถึงผลลัพธ์ของทางเลือกที่หลากหลายและความกลัวที่อาจเกิดจากการเลือกเส้นทางที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง

อย่างไรก็ตามความรู้สึกที่บุคคลไม่สามารถคาดเดาอนาคตของชีวิตตนเองได้ทำให้บุคคลต้องใช้เวลาในการคิดและการตัดสินใจที่นานยิ่งขึ้น รวมถึงความเครียดที่เพิ่มขึ้นและความกดดันจากเวลาที่เหลือในการทำการตัดสินใจค่อยๆลดลง ซึ่งสิ่งนี้ส่งผลให้บุคคลอาจต้องเลื่อนเวลาของการตัดสินใจออกไป ภายหลังจากจบการศึกษาแล้ว ดังที่ข้อมูลจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553) พบว่าปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 63,878,267 คน มีจำนวนประชากรที่อายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 54.03 ล้านคน แบ่งเป็นผู้มีงานทำจำนวน 39.55 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 73.20 ผู้ว่างงานจำนวน 0.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน 14.26 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 26.4 ในแต่ละปีการศึกษาจะมีกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรีมีจำนวน 2,093,545 คน โดยมีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นระดับปริญญาตรีมีผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 149,688 คน ปริญญาโท 21,884 คน และปริญญาเอก 244 คน และเมื่อพิจารณาการว่างงานจากกลุ่มอายุพบว่าประชากรอายุ 15-24 ปี หรือกลุ่มวัยรุ่นเป็นกลุ่มคนที่ว่างงานมากที่สุด และยังพบอีกว่าบัณฑิตที่เพิ่งจบปริญญาเป็นกลุ่มคนที่ว่างงานมากที่สุดถึง 100,000 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) จากสถิติประชากรจะสังเกตได้ว่ากลุ่มของนิสิตนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วจำนวนหนึ่งเป็นผู้ที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตในการทำงาน โดยที่คนเหล่านี้ อาจเลือกเส้นทางชีวิตในการทำสิ่งอื่น เช่น เรียนต่อในประเทศหรือต่างประเทศ แต่งานท่องเที่ยว ฯลฯ หรืออาจเป็นคนกลุ่มหนึ่งที่กำลังเผชิญอยู่กับความตัดสินใจไม่ได้ก็เป็นได้

จากความเป็นมาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของกลุ่มนิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายที่กำลังเผชิญกับความตัดสินใจไม่ได้ ซึ่งเป็นสภาวะที่อาจส่งผลกระทบต่ออนาคต รวมถึงผลกระทบทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคมของคนเหล่านี้ด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจประสบการณ์ของคนกลุ่มนี้และมุ่งศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research) เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพทำให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาข้อมูลวิจัยเชิงลึกเพื่อได้เข้าใจถึงผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์ดังกล่าวว่ามีความคิด ความรู้สึก สภาวะทางจิตใจและสิ่งทีบุคคลให้ความสำคัญที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล รวมถึงประสบการณ์ที่กำลังเผชิญกับการไม่สามารถตัดสินใจได้ซึ่งผู้วิจัยต้องการทำความเข้าใจ แต่ไม่สามารถแสดงในการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้อย่างครอบคลุมเนื่องจากการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการใช้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและผลของตัวแปรที่แยกจากกันเป็นส่วนๆ และแสดงผลของความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ต่างๆเป็นตัวเลข จึงอาจทำให้เกิดข้อจำกัดในการทำความเข้าใจแบบองค์รวมของผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์ของความตัดสินใจไม่ได้ ที่มีความซับซ้อนของความเป็นมนุษย์ซึ่งมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างในแต่ละบุคคล

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ 1.การตัดสินใจ(Decision Making) 2.ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super 3.การวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative research) 4.การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา(Phenomenological Research)

1. การตัดสินใจ (Decision Making)

การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อบุคคล เนื่องจากในชีวิตของบุคคลนั้นจะต้องประสบกับสภาวะที่มีทางเลือกหลากหลาย แต่จำเป็นจะต้องเลือกให้เหลือทางเลือกเดียวเท่านั้น กระบวนการตัดสินใจจึงถูกนำมาใช้ในการแสวงหา พิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดหรือเป็นไปได้มากที่สุดจากทางเลือกที่มีอยู่

การตัดสินใจประกอบด้วยการตัดสินใจได้ ที่เกิดจากการได้คำตอบหลังจากสิ้นสุดกระบวนการตัดสินใจและการตัดสินใจไม่ได้ สำหรับการตัดสินใจของบุคคลในแต่ละครั้งนั้น ไม่สามารถกระทำการตัดสินใจได้อย่างราบรื่นเสมอไป เพราะสภาวะการณ์ในขณะตัดสินใจอาจมีเงื่อนไข หรือองค์ประกอบใดเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ประสบการณ์ของบุคคล ความรู้สึก ทักษะ ตลอดจนการมีข้อมูลของทางเลือกที่ใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างเพียงพอ จึงเป็นเหตุให้บุคคลนั้นต้องเผชิญทั้งภาวะการณ์ที่ตัดสินใจได้และภาวะการณ์ที่ตัดสินใจไม่ได้เสมอๆในการดำเนินชีวิต

ทั้งนี้ในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อต่างๆ ดังนี้ 1.1 การตัดสินใจ 1.2 การตัดสินใจได้ 1.3 การตัดสินใจไม่ได้

กระบวนการตัดสินใจ

อรรถรงค์ ธีญะวัน (2539) กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจว่ามีความสำคัญต่อชีวิตมาก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเรียน การเลือกอาชีพ การเลือกคบเพื่อนและการเลือกคู่ครอง ซึ่งการตัดสินใจของบุคคลอาจทำได้หลายวิธี โดยการตัดสินใจทุกครั้งมีผลต่อชีวิตของบุคคลเสมอ จึงต้องมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบ เป็นระบบ และต้องคำนึงถึงผลดี ผลเสีย มีการพิจารณาอย่างรัดกุม เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

อรุณ รักธรรม (2534) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ดังนี้

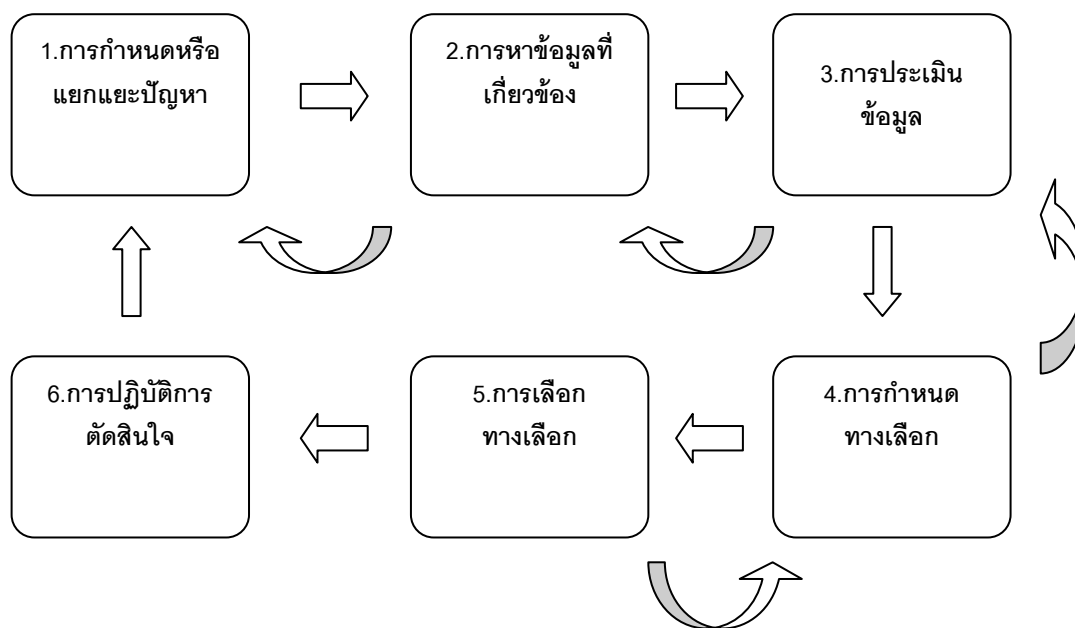
- 1). ทำความเข้าใจปัญหา
- 2). กำหนดและหาทางเลือกในการแก้ปัญหา
- 3). วิเคราะห์ทางเลือก
- 4). เปรียบเทียบแต่ละทางเลือก
- 5). เลือกทางเลือกที่แก้ปัญหาดีที่สุด

วุฒิชัย จำนงค์ (2523) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ 6 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนด หรือแยกแยะตัวปัญหา (Problem identification) เป็นการสร้างความมั่นคงและแน่ใจ โดยการค้นหา ทำความเข้าใจ แยกแยะตัวปัญหาให้แน่ชัด นั่นคือ การกำหนดตัวปัญหาที่แท้จริงและจะต้องใช้การตัดสินใจออกมาให้ได้
2. การหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้น (Information Search) คือ การแสวงหาสาเหตุหรือสิ่งทีก่อให้เกิดตัวปัญหาให้ครอบคลุมมากที่สุด และจะต้องมีความเกี่ยวข้องและจำเป็นกับตัวปัญหา ตลอดจนมีความเพียงพอในการแก้ปัญหานั้น
3. การประเมินข้อมูล (Evaluation of information) ข้อมูลที่ได้จากการแสวงหามา ต้องมีการประเมินความถูกต้อง เหมาะสม เพียงพอและสามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ปัญหาได้หรือไม่ ซึ่งอาจจะต้องตัดข้อมูลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือจำเป็นทิ้งไป และมีการหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ
4. การกำหนดทางเลือก (Listing of alternative) เป็นขั้นตอนสำคัญของการตัดสินใจ คือ กำหนดทางเลือกที่สามารถครอบคลุมวิธีการที่จะแก้ปัญหาได้หลายๆวิธี หากเรามีข้อมูลที่สมบูรณ์การกำหนดทางเลือกที่ครอบคลุมและเหมาะสมจะง่ายต่อการแก้ปัญหา
5. การเลือกทางเลือก (Selection of alternative) เป็นขั้นตอนของการตัดสินใจอย่างแท้จริง มีการ

เลือกที่จะปฏิบัติต่อไป เกิดจากผลของการตัดสินใจแต่ยังไม่สมบูรณ์

6. การปฏิบัติการตัดสินใจ (Implement of decision) เป็นการปฏิบัติตามผลขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ ที่ขึ้นอยู่กับประเมินว่าทางเลือกนั้นเหมาะสมกับการแก้ปัญหาหรือไม่ ถ้าทางเลือกที่เลือกมานั้นไม่เหมาะสม ก็กลับไปสู่ขั้นที่ 1 อีกครั้ง เพื่อเลือกทางเลือกอื่น ๆ ต่อไป

แผนภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนของการตัดสินใจ (วุฒิชัย จ๋านงค์, 2523)

จากกระบวนการตัดสินใจดังกล่าว พบว่ามีขั้นตอนสอดคล้องกับกระบวนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพของ สิริวุฒิ บูรณพิร (2540) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1). ขั้นวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ คือ การพิจารณาปัญหาหรือสถานการณ์ให้รอบคอบ ต้องรู้เหตุของปัญหาก่อนจะหาแนวทางในการสร้างทางเลือกในการแก้ไข
- 2). ขั้นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คือการรวบรวมข้อมูลจากข้อเท็จจริงให้มากที่สุด
- 3). ขั้นวิเคราะห์ทางเลือก คือ การระบุทางเลือกทั้งหมด โดยการเขียนอธิบายทางเลือก
- 4). ขั้นเปรียบเทียบและให้ความสำคัญกับทางเลือก คือ ต้องประเมินทางเลือกว่าทางเลือกใดเหมาะสม ดีที่สุด รวมถึงการพิจารณาถึงความเป็นไปได้
- 5). ขั้นการตัดสินใจ คือ การที่สามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่มีอยู่อย่างมั่นใจ

ความหมายของการตัดสินใจ

มีผู้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้หลายคน ดังนี้

Edger F. Huger (1979) กล่าวว่า การตัดสินใจคือการเลือกทางเลือกของวิธีการกระทำทางหนึ่งจากหลายๆทางที่มีอยู่ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์และการทำให้วัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งการเลือกหมายถึง โอกาสในการเลือกจากหลายๆทาง ถ้าไม่มีการเลือก การตัดสินใจก็เกิดขึ้นไม่ได้

Simon (1960) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการทางเซอว์ปัญญาที่ประกอบไปด้วยการค้นหาข่าวสาร ข้อมูล สภาพแวดล้อม เพื่อนำไปใช้ประกอบในการตัดสินใจ ออกแบบ หรือหาทางเลือกที่พอจะเป็นไปได้ เป็นการวิเคราะห์แนวทางต่างๆที่สามารถจะนำไปปฏิบัติ และเป็นทางเลือกจากทางเลือกที่มีอยู่

Stephen P. Robbins (1994) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่าเป็นการเลือกทางเลือกเพียงทางเลือกเดียวที่ชอบจากทางเลือกต่างๆ ที่สามารถเลือกได้

กนกวรรณ นวลนันทา (2547) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกหนึ่งจากหลายๆทางเลือกที่ได้พิจารณา หรือประเมินมาอย่างดีแล้ว ว่าเป็นทางที่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ การตัดสินใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ

บุญเดิม พันรอบ (2530, อ้างถึงใน อภิชาติ สายปัญญาโย, 2553) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า เป็นการเลือกทางจากที่มีอยู่หลากหลายทาง เพื่อให้เหลือทางเลือกน้อยลง หรือเป็นกระบวนการคิด การชั่งใจ และการวิเคราะห์หาเหตุผล เพื่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกเพียงหนึ่งทางจากทางเลือกทั้งหมด

วรพจน์ บุษราคัมวดี (2550) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจที่ใช้ในการแก้ปัญหา หรือกำหนดแนวทางปฏิบัติ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้รับ

วีระพล สุวรรณนนท์ (2523) กล่าวว่า การตัดสินใจประกอบไปด้วยขั้นตอนของการกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดทางเลือก ข้อจำกัด การวิเคราะห์ การตัดสินใจ โดยยึดวัตถุประสงค์

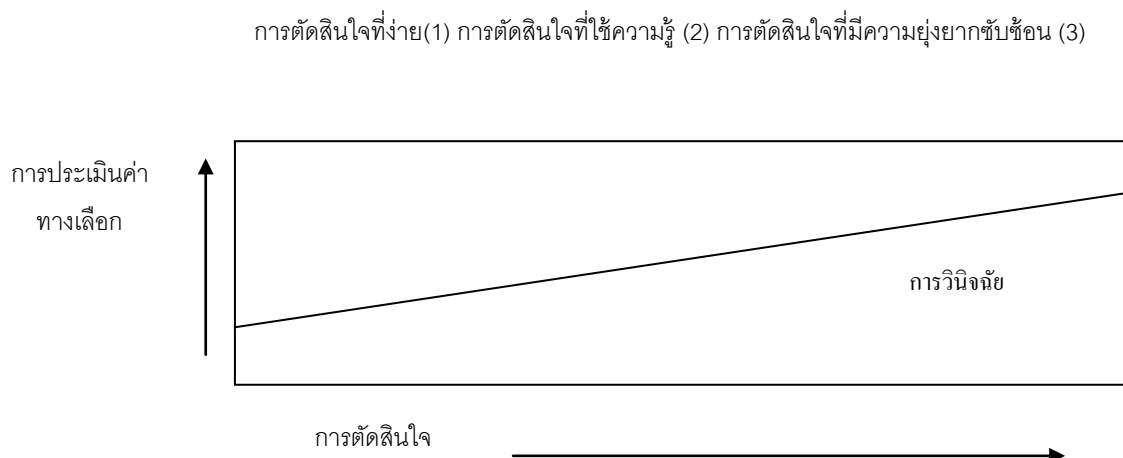
ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าจากที่มีการให้ความหมายข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการตัดสินใจได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลจะพิจารณาและวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆที่มี เพื่อให้เหลือทางเลือกที่ดีและเป็นไปได้ ให้เพียงพอต่อการนำมาเป็นแนวทางในการทำให้บรรลุผลสำเร็จตามความประสงค์ไว้

พื้นฐานการตัดสินใจ

เมื่อต้องเผชิญกับความขัดแย้งหรือความจำเป็นที่จะต้องเลือกทางเลือกจากทางเลือกที่มีอยู่ บุคคลจะต้องมีการตัดสินใจ ซึ่งลักษณะการตัดสินใจมีอยู่ 3 ประเภท คือ (บุญเดิม พันรอบ (2530), อ้างถึงใน อภิชาติ สายปัญญาโย, 2553)

1. การตัดสินใจที่ง่าย (Simple) เป็นการตัดสินใจที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน
2. การตัดสินใจที่ต้องใช้ความรู้ (Mechanical decision) มีความซับซ้อนขึ้นมาจากการตัดสินใจที่ง่าย อาจเกี่ยวเนื่องกับคนจำนวนหนึ่ง

3. การตัดสินใจที่มีความยุ่งยากซับซ้อน (Complex decision) เป็นการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก

แผนภาพที่ 2 แสดงลักษณะการตัดสินใจ (บุญเดิม พันรอบ (2530), อ้างถึงใน อภิชาติ สายปัญญาไย, 2553)

การตัดสินใจที่เกิดขึ้น อาจอยู่บนพื้นฐานของความพึงพอใจ ความไม่พอใจ หรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้น นำไปสู่ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี และก่อให้เกิดการร่วมมือหรือการต่อต้าน (บุญเดิม พันรอบ (2530), อ้างถึงใน อภิชาติ สายปัญญาไย, 2553) ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน คือ

1). การตัดสินใจที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี รู้สึกมั่นใจและมั่นคง ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวก ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การตัดสินใจมีลักษณะต่าง ดังนี้

- การตัดสินใจด้วยการหยั่งรู้ (Intuition) เป็นการตัดสินใจตามความรู้สึกด้วยประสาทรับรู้ที่หก ที่นอกเหนือจากการรับรู้จากประสาทรับรู้ 5 ทาง คือ หู ตา กาย ลิ้นและจมูก การตัดสินใจด้วยการหยั่งรู้ไม่สามารถอธิบายลักษณะการตัดสินใจบางอย่างลงไปได้
- การตัดสินใจด้วยข้อเท็จจริง (Facts) เป็นข้อมูลอย่างหนึ่ง สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า เป็นข้อเท็จจริงที่ช่วยให้ตัดสินใจได้
- การตัดสินใจด้วยประสบการณ์ (Experience) เป็นการตัดสินใจโดยนำประสบการณ์ที่เคยประสบมาในอดีต มาประกอบในการตัดสินใจ
- การตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ความคิดเห็น (Considered opinions) เป็นการตัดสินใจที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลสถิติ มาช่วยสนับสนุนยืนยันในการประกอบการตัดสินใจ

2). การตัดสินใจที่มีกระบวนการที่ซับซ้อน ต้องใช้เวลาเป็นจำนวนมากในการตัดสินใจ เช่น การตัดสินใจด้วยสถานการณ์จำลอง (Simulations) การตัดสินใจด้วยมอนติคาร์โลเทคนิค (Monte Carlo Technique) ซึ่งนำปัจจัยความน่าจะเป็นเข้าไปช่วยในการตัดสินใจด้วย

จากพื้นฐานการตัดสินใจข้างต้น จะเห็นได้ว่า การตัดสินใจของบุคคลหนึ่งในแต่ละครั้งที่มีการตัดสินใจอาจมาจากพื้นฐานการตัดสินใจที่หลากหลายและอาจมีความเหมือนหรือต่างกันไปในแต่ละครั้งของการตัดสินใจ ซึ่งนอกจากพื้นฐานการตัดสินใจด้วยวิธีต่างแล้วนั้น ในการตัดสินใจยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างที่จะช่วยให้การตัดสินใจนั้นสามารถเลือกทางที่ดีที่สุด (บุญเดิม พันรอบ(2530), อ้างถึงใน อภิชาติ สายปัญญาโย, 2553) ซึ่งปัจจัยหลายปัจจัยคือ

- 1). ทางเลือก (action) คือ การตัดสินใจที่มีทางเลือกเกิดขึ้นมากกว่า 1 ทางเลือก ซึ่งควรระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด
- 2). สภาพการณ์นอกบังคับ (State of Nature) คือ นอกจากจะมีทางเลือกในการตัดสินใจมากกว่า 1 ทางเลือกแล้ว ในแต่ละทางเลือกยังมีสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องอีก
- 3). เวลา ซึ่งเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่ง เพราะการตัดสินใจบางอย่างอาจต้องใช้เวลา แต่การตัดสินใจบางอย่างอาจตัดสินใจได้โดยฉับพลัน
- 4). สภาพแวดล้อม ซึ่งมีทั้งสภาพแวดล้อมที่แน่นอนมั่นคง และสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอนสามารถแปรเปลี่ยนได้ง่าย
- 5). ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ตัดสินใจเองว่า มีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ รวมถึงประสบการณ์และข้อเท็จจริงที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจ มากน้อยเพียงใด

รูปแบบการตัดสินใจ

รูปแบบการตัดสินใจของบุคคลอยู่บนพื้นฐาน 5 ประการ คือ (Hamrick et al., 1987 อ้างถึงใน ชูติเนตร อาชากิจ, 2552)

- 1). การตัดสินใจจะต้องมีการผสมผสานระหว่างความคิดและความรู้สึก
- 2). การตัดสินใจจะต้องมีการคิด การแก้ไขปัญหาเป็นพื้นฐานในแต่ละบุคคล การนำไปประยุกต์ปฏิบัติในสถานการณ์ที่มีการตัดสินใจได้จึงเป็นตัวสำคัญที่ทดสอบความสามารถในการตัดสินใจ
- 3). การตัดสินใจต้องส่งเสริมให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา
- 4). วิธีการสอนการตัดสินใจ หากเน้นที่บทบาทของผู้สอน ผู้ที่เรียนรู้อาจจะไม่สามารถพัฒนาทักษะในการตัดสินใจได้
- 5). รูปแบบการตัดสินใจต้องมีกระบวนการที่เป็นโครงสร้าง เพื่อจะประเมินการตัดสินใจได้

นอกจากนี้ มัลลวีร์ อุดุลยวัฒน์ศิริ (2538, อ้างถึงใน ชูติเนตร อาษากิจ, 2552) กล่าวว่ารูปแบบและขั้นตอนของการตัดสินใจสามารถแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ

1). การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลและข้อมูล ซึ่งจะพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของวิธีการและทางเลือก มีการเปรียบเทียบแต่ละทางเลือกตามเกณฑ์ต่างๆ มีการคำนึงถึงประโยชน์หรือคุณค่า (utility) และความเป็นไปได้ของทางเลือกในการที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จ

2). การตัดสินใจโดยไม่ได้ใช้เหตุผลและข้อมูล เป็นการตัดสินใจที่ไม่ได้คำนึงถึงหลักการใดๆ ไม่มีการเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆตามเกณฑ์ อาจยึดเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งในการเลือก แบ่งได้ดังนี้

- การตัดสินใจด้วยสามัญสำนึกหรือดุลยพินิจของแต่ละบุคคล
- การตัดสินใจด้วยการปฏิบัติตามประเพณีที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา อาจเห็นว่าเป็นวิธีการปฏิบัติที่ดีแล้ว
- การตัดสินใจด้วยประสบการณ์เดิมที่เคยประสบมาก่อน
- การตัดสินใจด้วยสัญชาตญาณ
- การตัดสินใจด้วยการรีรอไว้ก่อน

สรุปได้ว่า การตัดสินใจเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อน อีกทั้งมีกระบวนการ รูปแบบและขั้นตอนในการตัดสินใจหลากหลายวิธี ดังนั้นไม่มีวิธีการใดที่ถูกต้องหรือผิดพลาดที่สุดในการนำมาใช้ตัดสินใจ แต่ขึ้นอยู่กับบุคคลว่าขณะนั้นต้องเผชิญกับสถานการณ์อย่างไร เหตุผลหรือความต้องการเป็นอย่างไร การตัดสินใจทุกครั้งมีความสำคัญอย่างมากต่อชีวิตของบุคคลเสมอ เนื่องจากการตัดสินใจเป็นการนำบุคคลไปสู่ความเสี่ยงและเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมต่างๆ จึงต้องมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบเป็นระบบ มีโครงสร้างของกระบวนการที่แน่ชัด พิจารณาอย่างรัดกุม และต้องคำนึงถึงผลดี เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2 การตัดสินใจได้ (Decisiveness)

จากพจนานุกรม Oxford (2011) ได้ให้ความหมายของคำว่าตัดสินใจ (Decisiveness) ว่าเป็น การตัดสินใจหรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลเผชิญอยู่ และนำไปสู่ผลลัพธ์ที่บุคคลได้ตกลงใจเลือกไว้ และเป็นพลังที่ทำให้บุคคลมีการตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ ต่อทางเลือกภายในใจหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดข้อสรุปหรือผลลัพธ์จากการเลือกหรือการกระทำในเรื่องต่างๆของบุคคล

นอกจากนี้การตัดสินใจได้ยังหมายถึงการก้าวข้ามผ่านความลังเลสงสัยและมีความแน่วแน่ต่อการตัดสินใจเลือกและสามารถยืนยันต่อทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งได้โดยที่ไม่เกิดความขัดแย้งหรือปัญหาขึ้นภายในใจ

1.3 การตัดสินใจไม่ได้ (Indecisiveness)

การตัดสินใจเปรียบเสมือนกิจกรรมพื้นฐานที่ชีวิตของเราต้องกระทำในทุกวันและทำอย่างสม่ำเสมอ ทุกการตัดสินใจไม่ใช่สิ่งสำคัญหลักแต่เป็นเพียงบางสิ่งเท่านั้นที่เราให้ความสำคัญ แม้ว่าการตัดสินใจในบางเรื่องจะสามารถทำได้โดยง่าย แต่ก็มีโอกาสที่บุคคลจะประสบกับความยากลำบากในการตัดสินใจ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางด้านอารมณ์ ความคิด ความรู้สึกและนำไปสู่ความเครียดที่เกิดจากความพยายามที่จะทำให้ตนเองหลุดพ้นจากสภาวะของการตัดสินใจไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ที่ให้ความสนใจที่จะศึกษาว่าเป็นเพราะสาเหตุใดที่ทำให้บุคคลต้องตกอยู่ในสภาวะเช่นนี้ เพื่อหาทางแก้ไขให้บุคคลเหล่านี้สามารถก้าวข้ามผ่านปัญหาที่เกิดขึ้น และรับมือกับการตัดสินใจที่ตนต้องเผชิญในอนาคตได้

ถึงแม้ว่ากระบวนการของการตัดสินใจไม่ได้จะมองปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลแบบองค์รวม อีกทั้งยังมีการแผ่ขยายระหว่างเหตุการณ์หลายเหตุการณ์ต่อการเกิดสภาวะหนึ่งๆ แต่การศึกษาที่ได้รับ ความสนใจและมีผู้ที่ให้ความสำคัญในการศึกษาวิจัยยังอยู่ในขอบเขตที่ค่อนข้างจำกัด และมักแสดงรูปแบบของงานวิจัยที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งประเด็นที่มีผู้สนใจเป็นจำนวนมากและเป็นอันดับต้นๆ ของประเด็นการศึกษานั้นก็คือการตัดสินใจทางการเลือกอาชีพและการประกอบอาชีพของบุคคล ทำให้มีตัวอย่างของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพเป็นจำนวนมากและนำไปใช้กับการประยุกต์ใช้กับกับศาสตร์และงานวิจัยที่หลากหลาย เช่น ความพยายามของผู้ที่ให้คำปรึกษาเรื่องอาชีพที่เอื้อให้กระบวนการการตัดสินใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมปลาย นักศึกษาและคนที่บรรลุนิติภาวะแล้ว โดยช่วยให้คนเหล่านี้ผ่านความยากลำบากในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับการตัดสินใจในเรื่องงานและการศึกษา ดังนั้นการระบุถึงความยากลำบากที่ทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่กล้าตัดสินใจจึงกลายมาเป็นหัวข้อสำคัญของงานวิจัยในขอบข่ายของจิตวิทยาอาชีพ

ความหมายของการตัดสินใจไม่ได้

เนื่องจากการตัดสินใจไม่ได้เป็นประเด็นการวิจัยที่มีผู้สนใจศึกษาวิจัยจำนวนมากจึงมีการให้ความหมายและเกณฑ์การวัดการตัดสินใจไม่ได้ดังนี้

พจนานุกรม Oxford (2011) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไม่ได้ว่าเป็นสภาพการณ์ที่บุคคลไม่สามารถเลือกตัวเลือกได้ด้วยความมั่นใจและชัดเจน และไม่สามารถทำการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

Crites (1969) ได้ระบุความหมายของการตัดสินใจไม่ได้ว่าเป็นความยากลำบากต่อการที่บุคคลจะทำการตัดสินใจในทุกเรื่องของชีวิต ซึ่งมีระดับของความยากลำบากต่อการตัดสินใจในแต่ละเรื่องแตกต่างกัน

การวัดการตัดสินใจไม่ได้ในมาตรวัดการตัดสินใจไม่ได้ของ Germeijs และ De Boeck (2002) ได้ระบุถึงเกณฑ์ของผู้ที่อยู่ในภาวะของการตัดสินใจไม่ได้จะประกอบด้วย

1. มีการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับความยากลำบากในการตัดสินใจซึ่งได้แก่
 - บุคคลจะใช้เวลานานเพื่อทำการตัดสินใจ
 - มีแนวโน้มที่จะเลื่อนการตัดสินใจออกไป
 - มักหลีกเลี่ยงการตัดสินใจ
 - ปลดปล่อยให้การตัดสินใจเป็นหน้าที่ของบุคคลอื่น
 - เกิดความลังเลเมื่อจะตัดสินใจและกังวลกับสิ่งที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว
 - รู้สึกเสียใจและผิดหวังกับการตัดสินใจที่ผ่านไปแล้ว

2. การตัดสินใจไม่ได้ไม่เฉพาะเจาะจงกับการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่จะแผ่ขยายถึงความไม่สามารถตัดสินใจได้ในทุกเรื่อง

การศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจไม่ได้ มักได้รับความสนใจและมุ่งศึกษาในประเด็นที่มีความเฉพาะเจาะจงทางด้านการตัดสินใจทางด้านการเลือกอาชีพของบุคคล เนื่องจากอิทธิพลของการตัดสินใจไม่ได้ส่งผลกระทบต่ออนาคตในการเลือกเส้นทางอาชีพและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการการตัดสินใจของบุคคลบ่อยครั้ง

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพได้แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของการตัดสินใจไม่ได้ ที่ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในการเลือกอาชีพและมีรูปแบบของความไม่มั่นใจที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล การศึกษาวิจัยจึงมุ่งเน้นที่การให้คำจำกัดความและผลลัพธ์ที่เกิดจากความไม่มั่นใจในการเลือกอาชีพและการประกอบอาชีพ โดยระบุถึงความรู้สึกไม่มั่นใจที่มีรูปแบบและหมวดหมู่ที่หลากหลาย ประเด็นการวิจัยที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจึงมักเกี่ยวกับการจัดกลุ่มคำจำกัดความของความไม่มั่นใจในอาชีพ รวมถึงการแสดงความแตกต่างระหว่างความหมายและลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดความไม่มั่นใจ (indecision) กับบุคคลที่อยู่ในภาวะของการตัดสินใจไม่ได้ (Indecisiveness)

ในการแยกความแตกต่างระหว่างการตัดสินใจไม่ได้ (Indecisiveness) กับความไม่มั่นใจ (indecision) ความไม่มั่นใจ (indecision) จะพิจารณาจากขอบเขตหรือมิติหรือสถานการณ์ที่มีความเฉพาะเจาะจง เช่น ความไม่มั่นใจในการเลือกอาชีพก็จะได้ไม่ได้อาจรวมถึงปัญหาที่เกิดกับการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆด้วย ในขณะที่การตัดสินใจไม่ได้ (Indecisiveness) จะแผ่ขยายถึงสถานการณ์ที่จะต้องตัดสินใจ Crites (1969) อธิบายว่าผู้ที่ยังตัดสินใจไม่ได้คือบุคคลที่มีความยากลำบากกับการตัดสินใจในทุกเรื่องในชีวิต เพื่อที่จะแยกแยะระหว่างความไม่มั่นใจกับการที่ยังตัดสินใจไม่ได้ Crites (1969) ระบุว่าบุคคลที่ยังตัดสินใจไม่ได้คือคนที่ไม่สามารถเลือกอาชีพได้ถึงแม้เงื่อนไขอื่นจะไม่ส่งผลกระทบแล้ว เช่น ยังไม่สามารถเลือกอาชีพได้ทั้งๆที่ความพร้อมของตัวเลือก สิ่งที่สามารถหาหรือสิ่งจูงใจในการเลือกรวมทั้งมีอิสระในการเลือกอยู่แล้ว

ความแตกต่างระหว่างการตัดสินใจไม่ได้ (Indecisiveness) กับการตัดสินใจได้ (Decisiveness)

จากความหมายของการตัดสินใจได้ (Decisiveness) จะพบว่าหากบุคคลมีลักษณะของการตัดสินใจดังกล่าวจะไม่เผชิญกับปัญหาการตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตเนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะสามารถหาข้อสรุปและเลือกเส้นทางได้อย่างมั่นใจ และจะไม่ได้รับผลกระทบจากทางเลือกอื่นขณะตัดสินใจ ในขณะที่บุคคลที่มีลักษณะของการตัดสินใจไม่ได้ (Indecisiveness) จะเกิดปัญหาหากตนต้องเผชิญกับทางเลือกที่หลากหลายและต้องรับมือกับทางเลือกนั้นในเวลาเดียวกัน อีกทั้งบุคคลยังได้รับผลกระทบจากความคิดถึงผลลัพธ์ของทางเลือกอื่นๆ ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความลังเลสงสัยและไม่สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางหรือตัวเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งได้

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super

ทฤษฎีของ Super (1952, 1956, 1990, 1994) อธิบายพัฒนาการทางอาชีพได้อย่างเป็นระบบ และมีความเที่ยงธรรม โดยมีพื้นฐานความคิดที่คิดว่าความต้องการ (Needs) ความสามารถ (Abilities) ความสนใจ (Interests) คุณลักษณะ (Traits) บุคลิกภาพ (Personalities) ความเชื่อ (Values) และความเป็นตัวตน (Self-Concepts) เป็นสิ่งที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล

หัวใจหลักของทฤษฎีของ Super คืออัตมโนทัศน์ (Self-concept) ในกระบวนการเลือกและพัฒนาอาชีพ ซึ่งอัตมโนทัศน์ในที่นี้หมายถึง ภาพภายในใจที่รับรู้เกี่ยวกับตนเอง โดย Super เชื่อว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงการเลือกอาชีพที่สื่อถึงลักษณะบุคลิกภาพและความคิดของตนออกมา และมองว่าอัตมโนทัศน์ทางด้านอาชีพของบุคคลนั้นถูกหล่อหลอมมาจากหลายปัจจัย เช่น พัฒนาการด้านสติปัญญา และจิตใจ การสังเกตลักษณะอาชีพต่างๆ การมีตัวแบบในอาชีพนั้นๆ รวมถึงประสบการณ์ต่างๆ แม้อัตมโนทัศน์ทางด้านอาชีพของบุคคลจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิต แต่ก็จะมีอิทธิพลไปตลอดชีวิต เพราะบุคคลจะนำอัตมโนทัศน์ที่ตนมีอยู่นั้นไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพของตนเอง ถ้าบุคคลไม่สามารถระบุหรือมีอัตมโนทัศน์ในตัวเองต่ำ บุคคลเหล่านั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ถี่นัก (Super, et al, 1963 อ้างถึงใน Feller, 2006)

Super (1954) ได้นำเสนอทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพตามอายุ โดยมีรายละเอียดของลำดับขั้น 5 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นออกงาม (Growth) คือขั้นการเจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งอยู่ในช่วงแรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี โดยขั้นนี้เป็นขั้นของการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดต่อตนเอง (อัตมโนทัศน์) จะพัฒนามาจากการสังเกต ยึดถือตามตัวแบบบุคคลสำคัญ เด็กจะมีความต้องการและเพื่อฝันมาก เริ่มสำรวจความสนใจ

และความสามารถ มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยพัฒนาการระหว่าง Growth Stage สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงได้แก่

- Prevocational Substage (3 ปีแรก) เป็นช่วงที่ยังไม่ทราบว่าเด็กเริ่มมีความสนใจในอาชีพหรือไม่ เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถพูดสื่อสารได้
- Fantasy Substage (4-10 ปี) เป็นช่วงเพื่อฝันจินตนาการ ช่วงนี้ความสนใจของเด็กจะมาจากนิทาน และการ์ตูนต่างๆ โดยเด็กจะมีจินตนาการตามความสนใจและมีการสวมบทบาทสมมติ
- Interest Substage (11-12 ปี) เป็นช่วงที่เด็กจะเริ่มพิจารณาการเลือกอาชีพให้เคียงกับความเป็นจริงตามความสนใจมากขึ้น
- Capacity Substage (13-14 ปี) ในช่วงนี้เด็กจะพิจารณาเลือกอาชีพตามความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ (Exploration) จะเริ่มรับรู้ว่าอาชีพมีความสำคัญต่อชีวิต ขั้นนี้บุคคลมีอายุระหว่าง 15-24 ปี บุคคลจะสำรวจความสนใจและความสามารถ มีโอกาสทดสอบในสภาพความเป็นจริงมากขึ้น เช่น การเล่นบทบาทสมมติตามอาชีพที่สนใจ ในขั้นนี้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

- Tentative Substage: ระยะที่ 1 เป็นระยะที่เริ่มพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอน อยู่ในช่วงอายุ 15-17 ปี จะเริ่มจากการพิจารณาความต้องการ ความสนใจ สิ่ง que เลือกจะไม่เป็นไปตามความเป็นจริงแต่จะขึ้นอยู่กับความสนใจเป็นหลัก
- Transition Substage: ระยะที่ 2 เป็นระยะการใคร่ครวญไตร่ตรอง อยู่ในระหว่างอายุ 18-21 ปี ระยะนี้บุคคลจะพิจารณาเลือกอาชีพตามความเป็นจริงมากขึ้น โดยจะนำลักษณะตนเอง ลักษณะของอาชีพ และโอกาสที่จะได้งานทำ มาประกอบการตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล บุคคลจะเตรียมพร้อมในการก้าวสู่โลกใบใหม่ นั่นคือ การทำงาน แต่ยังไม่ลงมือปฏิบัติงานจริง
- Trail Substage: ระยะที่ 3 เป็นระยะทดลองปฏิบัติงาน อยู่ในช่วงอายุ 22-24 ปี เป็นระยะที่ตัดสินใจเลือกอาชีพได้แล้ว และเริ่มทดลองทำงานตามที่ตนเองได้เลือก

ขั้นที่ 3 ขั้นวางรากฐานอาชีพ (Establishment) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 25-44 ปี บุคคลจะเริ่มค้นหาประสบการณ์ที่แท้จริงจากงานที่เหมาะสม มีความพยายามในการทำงาน จะได้ยึดเป็นอาชีพที่ถาวร เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงให้กับชีวิต แต่ในช่วงแรกของระยะอาจมีการเปลี่ยนงานอยู่บ้าง เนื่องจากบุคคลจะต้องเลือกงานให้ตรงตามความต้องการของตนมากที่สุด

ขั้นที่ 4 ขั้นคงไว้ซึ่งงานและอาชีพ (Maintenance) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 45-64 ปี บุคคลจะพยายามพัฒนาอาชีพของตนให้ก้าวหน้า เพื่อให้อาชีพมีความสอดคล้องกับอัตมโนทัศน์ภายในบุคคลและพยายามที่จะรักษาส่วนสถานภาพทางอาชีพที่บุคคลพอใจและปรับเปลี่ยนสถานภาพที่ทำให้บุคคลคับข้องใจ ให้คงไว้ซึ่งอาชีพของตนให้มากที่สุด

ขั้นที่ 5 ขั้นละเลิกการทำงาน (Disengagement) บุคคลจะอยู่ในช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป เริ่มมีความเสื่อมถอยทางร่างกาย จะมีการเปลี่ยนแปลงของงานให้ลดน้อยลงจนถึงหยุดการทำงานไปในที่สุด ซึ่งในขั้นนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะย่อย ได้แก่

- ระยะ Deceleration (61-70 ปี) ลดการทำงานลง เนื่องจากวัย อายุ
- ระยะ Retirement (71ปีขึ้นไป) หยุดทำงาน อยู่เฉย ๆ แต่บางคนก็ทำบ้าง

จากขั้นพัฒนาการทางอาชีพตามอายุทั้ง 5 ขั้นที่กล่าวมา Super ได้นำเหล่านี้มาอธิบายกระบวนการพัฒนาการทางชีพของบุคคลดังต่อไปนี้ (สำเนาวิชาจิตศิลป์, 2529)

- ช่วงก่อตัว (Crystallization) เป็นช่วงที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ซึ่งช่วงนี้บุคคลจะเกิดความสนใจจะวางแผนเพื่อประกอบอาชีพ โดยใช้ข้อมูลด้านอาชีพ ความสนใจ และค่านิยมของตนเองเป็นเครื่องมือในการพิจารณา

- ช่วงเจาะจง (Specification) อยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเล็งทดลองเลือกอาชีพ แต่จะเจาะจงเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

- ช่วงนำไปใช้ (Implementation) อยู่ในช่วงอายุ 21-24 ปี ช่วงนี้บุคคลสำเร็จการศึกษาและเริ่มเข้าประกอบอาชีพ

- ช่วงมั่นคง (Stabilization) ช่วงนี้บุคคลจะมีอายุระหว่าง 24-35 ปี เป็นช่วงที่ใช้ความสามารถและประสบการณ์ประกอบอาชีพด้วยความมั่นคง

- ช่วงก้าวหน้า (Consolidation) เป็นช่วงที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ในช่วงนี้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ

จะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางอาชีพเป็นวัฏจักรที่ไม่หยุดนิ่ง เมื่อบุคคลประสบกับภาวะต่างๆที่จะส่งผลให้ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไป ที่เกิดจากทั้งปัจจัยในและปัจจัยภายนอก เช่น ความต้องการของบุคคล สภาพเศรษฐกิจและสังคม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากช่วงหนึ่งไปอีกช่วงหนึ่ง

นอกจากนี้ Super (1952) ได้มองว่า การพัฒนาการทางอาชีพของแต่ละบุคคลจะมีแบบแผนที่แตกต่างกัน เนื่องจากการที่ได้รับอิทธิพลจากระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความสามารถทางปัญญา การศึกษา ทักษะที่บุคคลมีอยู่ ความสนใจ ค่านิยม มโนทัศน์และบุคลิกภาพของบุคคล รวมถึงประสบการณ์ต่างๆของบุคคลที่ได้รับ

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ เป็นการหาความรู้ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงของสภาพแวดล้อมในทุกด้านจากการพิจารณาปรากฏการณ์ในสังคม เพื่อหาความหมาย ค่านิยม เจตคติหรืออุดมการณ์ของบุคคลในสภาพสังคมนั้นๆ ในการวิจัยจะใช้วิธีการศึกษาและเครื่องมือที่หลากหลายในการได้มาซึ่งข้อมูลตามความเป็นจริงที่ปรากฏขึ้น แต่เครื่องมือที่สำคัญคือตัวผู้วิจัยเองที่จะมีหลักในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักตรรกะแบบอุปนัย (Inductive) คือการไม่ด่วนสรุปสมมติฐานที่ได้ก่อนการเก็บข้อมูล สามารถปรับปรุงสมมติฐานที่ตั้งไว้ก่อนได้ และในการวิเคราะห์ข้อมูลจะเริ่มจากการพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างละเอียด เห็นแนวคิดที่มีความหมายจากข้อมูลนำไปสู่การสรุปแนวคิดเบื้องต้นได้ การวิจัยเชิงคุณภาพจึงเป็นการวิจัยที่มีความยืดหยุ่น และกระทำเพื่อมุ่งไปสู่การทำความเข้าใจความหมายของพฤติกรรม หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่คนๆหนึ่งถูกศึกษา ซึ่งเป็นจุดยืนของการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ (ชาย โภธิสีตตาม, 2550 และ สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2543)

ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

สุภาวงศ์ จันทวานิช (2543) กล่าวว่า การวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงพรรณนาด้วยถ้อยคำที่เหมาะสมในการทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางสังคม (Phenomenon) และพฤติกรรมมนุษย์อย่างลึกซึ้ง แต่ไม่ได้ปฏิเสธข้อมูลเชิงประจักษ์หรือข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณตามแนวปฏิฐานนิยม (Positivism) ที่เป็นการศึกษาโดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพสรุปได้ดังนี้

- 1). การวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการปรากฏการณ์ในลักษณะขององค์รวม จากการพิจารณาหลากหลายแง่มุมและไม่เลือกการพิจารณาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งหรือแง่มุมใดเพียงแง่มุมเดียว เพื่อมองให้เห็นภาพรวม ทำให้การวิจัยเชิงคุณภาพมีตัวแปรมากและเป็นสหวิทยาการ
- 2). การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาแบบลึกซึ้ง แบบเจาะลึก เป็นการเปิดกว้างเพื่อให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่มีความเป็นพลวัต ซึ่งอาจใช้เวลานานในการเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆ
- 3). การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาปรากฏการณ์ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ตามความเป็นจริง การศึกษาลักษณะนี้ไม่มีการควบคุมหรือทดลองใดๆในสนามหรือพื้นที่ (Field Research) และมีความ

ยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้วิจัยได้เห็นปรากฏการณ์ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นจริง

4). การวิจัยเชิงคุณภาพให้ความสำคัญและเคารพกับผู้เข้าร่วมวิจัย คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในทางที่ผิดหรือนำความเสียหายไปสู่ผู้เข้าร่วมวิจัย หากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ยินดีให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะไม่บังคับหรือฝืนใจเพื่อที่จะได้รับข้อมูลจากผู้เข้าร่วมวิจัย

5). การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การพรรณนา การตีความและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive) คือ การนำข้อมูลที่เป็นรูปธรรมย่อยๆ หลายกรณีมาสรุปเป็นข้อมูลเชิงนามธรรม จากการพิจารณาลักษณะที่พบร่วม

6). การวิจัยเชิงคุณภาพเน้นตัวแปรด้านความรู้สึก การนึกคิด จิตใจและความหมาย เนื่องจากเชื่อว่า ความรู้สึก การนึกคิด จิตใจและความหมายเป็นสิ่งที่กำหนดการแสดงออกของพฤติกรรมมนุษย์ จึงต้องทำความเข้าใจเพื่อสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้

หลักสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีหลายรูปแบบในการศึกษา และรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคือการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological research) ที่มีอาศัยแนวคิดและโลกทัศน์จากปรัชญาปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เป็นแนวทางในการศึกษาปรากฏการณ์และประสบการณ์ของมนุษย์ (Holloway, 1997 อ้างถึงใน ชาย โพธิสิตา, 2550) การวิจัยในลักษณะนี้จึงเน้นการทำความเข้าใจความหมายประสบการณ์ชีวิตของบุคคล เพื่อหาคำตอบว่าประสบการณ์เหล่านั้นมีความหมายต่อตนเองอย่างไร (Cohen, Kahn and Steeves, 2000 อ้างถึงใน ชาย โพธิสิตา, 2550)

ดังนั้นกระบวนการศึกษาเชิงประสบการณ์วิทยาจึงมีหลักสำคัญดังนี้ (ชาย โพธิสิตา, 2550: สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2550; Banister, 1994; Streubert & Carpanter, 2002 อ้างถึงในสิทธิพร ครามานนท์, 2552)

1). เลือกประสบการณ์ที่จะศึกษา (Descriptive Phenomenology) โดยผู้วิจัยต้องตั้งคำถามให้เหมาะสมกับการศึกษาด้วยวิธีนี้ และในการค้นหา วิเคราะห์หรืออธิบายต้องยอมรับความไม่รู้ และมุ่งศึกษา คำตอบ สังเกตสิ่งต่างๆตามการรับรู้สิ่งที่เป็นจริงจากผู้ให้ข้อมูล โดยอิสระจากการตั้งสมมติฐานและการวิจารณ์ ประเมินหรือการแสดงความคิดเห็น

2). การเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยต้องกำหนดคุณสมบัติที่ชัดเจน คือ มีประสบการณ์ หรือความรู้ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา และการให้ข้อมูลของผู้ร่วมวิจัยจะต้องมีความสมัครใจ

3). เครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาคือผู้วิจัย ซึ่งจะต้องมีความตระหนักในการรับรู้ข้อมูลที่เป็นจริง มีทักษะที่ช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลเล่าถึงความรู้สึก และข้อมูลตามความเป็นจริง ให้มี

ความละเอียดให้มากที่สุด ในการเก็บข้อมูลมีหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก ต้องเลือกใช้วิธีที่สามารถได้ข้อมูลที่ตรงกับประเด็นที่ศึกษามากที่สุด

4). การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยต้องรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมด นำไปวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อสรุป (Inductive) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้เกิดแนวคิด ข้อสรุปหรือคำอธิบายที่เข้าใจภาพรวมในปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ในงานวิจัยเชิงคุณภาพมักถูกโจมตีในเรื่องของความน่าเชื่อถือ ประเด็นของความเที่ยง ความตรง ในข้อมูล เนื่องจากการศึกษาจากความเป็นจริงที่ได้ข้อมูลจากมุมมองของบุคคลเป็นหลัก Leininger (1985 อ้างถึงใน สิทธิพร ครามานนท์, 2552) ได้เทียบเคียงความน่าเชื่อถือกับเกณฑ์โดยทั่วไปของการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

- 1). ความตรง (Validity) ในมุมมองของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การได้ความรู้หรือความเข้าใจในลักษณะธรรมชาติที่แท้จริง ความหมาย หรือลักษณะปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งได้
- 2). ความเที่ยง (Reliability) ในมุมมองของการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การที่สามารถบอก ระบุ หรือมีหลักฐานที่แสดงถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ครอบคลุม ชัดเจน และผลการวิจัยที่พบสามารถแสดงหรืออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน

4. การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research)

แนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research)

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยคุณภาพที่มีพื้นฐานปรากฏการณ์นิยม ที่คิดว่ามนุษย์จะรู้ดีในเรื่องที่ตนเองมีประสบการณ์มาก่อน มีระบบความคิด วิจารณ์ญาณโลกทัศน์ ค่านิยม อุดมการณ์เฉพาะตน โดยการรับรู้และรู้ความหมายในขณะที่มีสติสัมปชัญญะ เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการอธิบายจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ และให้ความหมายประสบการณ์ต่างๆตามสถานการณ์ที่เป็นจริง เน้นความเป็นธรรมชาติ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงบริบทของประสบการณ์อย่างลึกซึ้ง เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายปรากฏการณ์หรือประสบการณ์ที่ต้องการศึกษา ดังนั้นความรู้ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์จึงมีลักษณะเป็นอัตวิสัย (Subjective) อาจแปรเปลี่ยนได้ (สุภาวงศ์ จันทวานิช , 2543) ด้วยเหตุนี้นักปรากฏการณ์นิยมจึงให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิดและคุณค่าของมนุษย์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความหมาย” ที่มนุษย์มีให้ต่อสิ่งต่างๆรอบตัว ไม่เน้นการใช้สถิติตัวเลขในการวิเคราะห์ แต่จะมุ่งเน้นการกระตุ้นหรือก่อให้เกิดสมมติฐานและข้อสรุปใหม่ๆ มากกว่าการพิสูจน์สมมติฐานหรือข้อสรุปเดิมที่มี

มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แต่ที่มนุษย์ต่างจากสิ่งแวดล้อมคือความลึกซึ้งเชิงประสบการณ์ และเป็นผู้เลือกในสถานการณ์ต่างๆ ความเชื่อนี้เป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดเชิงปรากฏการณ์นิยม ทำให้เราเข้าใจประสบการณ์ต่างๆของมนุษย์ เนื่องจากความหมายของ

ประสบการณ์ของบุคคล จะสะท้อนออกมาจากความคิดหรือแบบแผนที่ฝังอยู่ในแต่ละบุคคล จึงอาจกล่าวได้ว่า ความหมายของประสบการณ์คือ เงามสะท้อนสิ่งที่อยู่ภายในบุคคล (สุภางค์ จันทวานิช , 2543)

หลักการของการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา

เจริญพร ตรีเนตร (2543) ได้อธิบายหลักการของการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาว่าประกอบไปด้วยปัจจัยดังนี้

1. การเปิดรับความรู้หรือประสบการณ์ หมายถึง ผู้วิจัยต้องยอมรับว่าตนเป็นผู้ไม่รู้ เพื่อเปิดรับสิ่งที่ต้องการศึกษาได้อย่างเต็มที่ โดยต้องกระทำอย่างมีสติและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์นั้นว่าอะไรคือสาระสำคัญ และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
2. การรับรู้ต้องเป็นไปอย่างรอบด้าน หมายถึง การศึกษาปรากฏการณ์นั้นจะต้องศึกษาในทุกๆ แง่มุมให้ละเอียดและครอบคลุม และจะต้องทำความเข้าใจประสบการณ์ชีวิตของบุคคลไปพร้อมๆ กับสภาพแวดล้อม
3. การเปิดรับความรู้จะต้องมีอิสระ หมายถึง การศึกษาปรากฏการณ์จะต้องไม่ให้ทฤษฎี ความรู้เดิม สมมติฐานหรือข้อสรุปที่มีมาก่อนมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้วิจัยได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Ferrari และ Dovidio (2001) ได้ทำการวิจัยศึกษาผลการเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมและผลกระทบต่อ การตัดสินใจระหว่างผู้ที่ตัดสินใจได้และผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้ พบว่าภายใต้สถานการณ์ที่ต้องใช้ความพยายามทางปัญญาสูงในการพิจารณาทางเลือก และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้และผู้ที่ตัดสินใจได้พบว่าผู้ที่ไม่สามารถตัดสินใจได้เกิดความไม่มั่นใจในการตัดสินใจเลือกเมื่อเผชิญกับตัวเลือกที่มีรวมถึงการได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกส่งผลให้เกิดความยากในการตัดสินใจมากกว่าซึ่งทำให้ผู้ที่ไม่สามารถตัดสินใจได้มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจน้อยกว่า และยังพบว่าผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้มีการหลีกเลี่ยงการค้นหาข้อมูลจากทุกองค์ประกอบของข้อมูลเมื่อพบว่าการค้นหาข้อมูลที่กว้างอาจต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่หลากหลายที่ก่อให้เกิดความเครียด

ผลการวิจัยของ Frost และ Shows (1993) พบว่าจากการทำมาตรวัดการย้ำคิดย้ำทำของผู้ที่อยู่ในภาวะการตัดสินใจไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการเฝ้ามองความสมบูรณ์แบบ โดยผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้มีความกังวลถึงความผิดพลาดในการตัดสินใจ ถึงเล็งสายเมื่อต้องทำการตัดสินใจ และคำนึงถึงความสมบูรณ์แบบทางสังคม

ผู้ที่อยู่ในภาวะของการตัดสินใจไม่ได้จะเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการผัดวันประกันพรุ่งซึ่งเกิดจากความรู้สึกไม่ชอบงานที่ตนทำอยู่และมักถูกรบกวนจากการคำนึงการตัดสินใจไม่ได้ของตนเองทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานและการตัดสินใจ นอกจากนี้ผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้มีการรายงานถึงความหลากหลายของ

ปัญหาที่ตนเผชิญซึ่งครอบคลุมทั้งด้านสังคม การศึกษา ชีวิตประจำวันและการตัดสินใจของครอบครัว และผู้ที่ตกอยู่ในสภาวะของการตัดสินใจไม่ได้จะใช้เวลานานในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่มีและรายงานถึงความยากในการตัดสินใจมากกว่าผู้ที่สามารถตัดสินใจได้

Frost และ Gross (1992) ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการกักตุนสะสม ที่มีความเกี่ยวข้องกับ การกักตุนเพื่อให้เกิดความรู้สึกสบายใจ มีความต้องการวัตถุเพื่อเติมเต็มความต้องการและเป้าหมายของตนเอง เผชิญกับความล้มเหลวในการทิ้งสิ่งของที่ไม่จำเป็น ไม่มีประโยชน์หรือไม่มีคุณค่า พบว่าผู้ที่ชอบ กักตุนสิ่งของ รวมถึงการกักตุนข้อมูลมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจไม่ได้ ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลพยายาม สะสมข้อมูลให้ได้มากที่สุดและไม่สามารถละทิ้งข้อมูลที่มีอยู่เดิมได้ โดยพฤติกรรมการกักตุนนี้ยังมีความ มั่นพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ เช่น การเฝ้าหาความสมบูรณ์แบบ การย้ำคิดย้ำทำ ซึ่งสอดคล้องกับความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรดังกล่าวกับการตัดสินใจไม่ได้

และบุคคลที่มีคะแนนจากมาตรวัดการที่ยังไม่สามารถตัดสินใจได้สูงพบว่ามีสหสัมพันธ์ทางลบกับ คะแนนในมาตรวัดลักษณะการมองโลกในแง่ดี ความมั่นใจและความภาคภูมิใจในตนเองอีกด้วย (Salomone, 1982)

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

คำถามหลักในการวิจัย

ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้ายเป็นอย่างไร

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อ ศึกษาประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

คำจำกัดความในการวิจัย

1. การตัดสินใจไม่ได้ หมายถึงสภาพการณ์ที่บุคคลไม่สามารถเลือกตัวเลือกได้ด้วยความมั่นใจและชัดเจน ไม่สามารถทำการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความยากลำบากในการตัดสินใจในทุกเรื่องของชีวิต ซึ่งมีระดับของความยากลำบากต่อการตัดสินใจในแต่ละเรื่องแตกต่างกัน

2. นิสิตชั้นปีสุดท้าย หมายถึงนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาชั้นปีสุดท้ายของการศึกษาในแต่ละคณะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจบุคคลที่ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ว่ามีความคิด ความรู้สึกและสภาวะจิตใจที่ต้องเผชิญกับประสบการณ์นี้
2. เป็นข้อมูลให้ผู้ที่สนใจหรืออยู่ในประสบการณ์เดียวกัน นำไปปรับใช้กับตนเอง
3. ได้แบ่งปันและเผยแพร่ประสบการณ์ของผู้ที่อยู่ในสภาวะของการตัดสินใจไม่ได้ให้บุคคลทั่วไปได้ทำความเข้าใจกับภาวะที่บุคคลเหล่านี้ต้องเผชิญ
4. ผู้วิจัยได้พัฒนาความรู้ทางด้านการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางการศึกษาในอนาคต

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัย(ชาย โปธิสิตา, 2550) โดยตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยต้องใช้ตนเองเป็นเครื่องมือดำเนินการสัมภาษณ์ สังเกต และจดบันทึก ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่ได้มาจากการเก็บรวบรวม ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องมีการเตรียมตนเองให้พร้อมที่จะเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพในการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 1.) การเตรียมความพร้อมเชิงเนื้อหา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความตัดสินใจไม่ได้ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่างๆจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.) การเตรียมความพร้อมด้านระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ รวมถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการเข้าฟังบรรยาย

ขั้นที่ 2 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยเริ่มต้นจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล คัดกรองและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ และนำคำถามเหล่านั้นไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์จริงในการเก็บข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะได้ผู้ให้ข้อมูลที่สามารทำให้ข้อมูลในระดับลึก และตรงตามประเด็นที่ศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- 1). เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีสุดท้าย
 - 2). เป็นผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้ว่าหลังจากจบการศึกษาแล้วจะมีเส้นทางอนาคตต่อไปอย่างไร (มีตัวเลือกที่คิดไว้แล้ว แต่ยังตัดสินใจไม่ได้)
 - 3). มีความยินดีและเต็มใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้
- โดยจำนวนของผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 12 คน เนื่องจากข้อมูลมีความอึดตัว

2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยมีแนวคำถามใช้ในการถามผู้ให้ข้อมูล และมีการนำเรื่องบันทึกเสียงบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลให้ได้ครบทุกประเด็น แนวคำถามที่ใช้จะเกี่ยวกับประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1). ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัย เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด ผู้วิจัยจึงต้องเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวเอง โดยอาศัยเครื่องมืออื่นๆประกอบ

2). เครื่องบันทึกเสียง เป็นอุปกรณ์ที่ใช้บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลทุกครั้ง โดยผู้วิจัยจะเตรียมพร้อมไว้ก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง

3). แบบบันทึกภาคสนาม ผู้วิจัยจะจดข้อมูลในสิ่งที่สังเกตได้ขณะทำการเก็บข้อมูล เช่น สภาพแวดล้อม ท่าทางของผู้ให้ข้อมูล และการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการบันทึกข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล เช่น ชื่อ สกุล เบอร์โทรศัพท์ในการติดต่อ คณะที่เรียน และจดบันทึก วัน เวลา ขณะที่สัมภาษณ์

4). แนวคำถามสัมภาษณ์ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแนวคำถามให้ตรงตามกรอบแนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา

- เตรียมคำถามต่างๆไปให้ครอบคลุมในเรื่องประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยด้านความคิด ความรู้สึก สภาวะทางจิตใจและสิ่งที่เป็นบุคคลให้ ความสำคัญที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล รวมถึงประสบการณ์ที่กำลังเผชิญกับการตัดสินใจไม่ได้ โดยเขียนคำถามในลักษณะปลายเปิด มีประเด็นกว้างๆ สามารถยืดหยุ่นไปตามการสัมภาษณ์และไม่จำกัดจำนวนคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ที่ตรงกับประเด็นที่ต้องการจะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

- นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง และนำแนวคำถามนั้นไปทดลองใช้ในกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและความชัดเจนของแนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ ก่อนนำแนวคำถามไปใช้ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจริง

2.3 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 3 เดือน คือตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2554 ถึงเดือนมกราคม 2555 โดยผู้วิจัยจะใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละบุคคลไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เนื้อหาและความสามารถในการพูดถึงประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละบุคคลด้วย เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะอยู่ในช่วง 30-90 นาที

2.4 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และจริยธรรมในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1). ผู้วิจัยเริ่มการสัมภาษณ์ โดยการแนะนำตนเองแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของการวิจัยครั้งนี้ให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าใจ ได้แก่ ชื่อโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ 30 ถึง 90 นาที และผู้วิจัยจะนำข้อสรุปที่ได้จากการสัมภาษณ์กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องตามที่ได้ให้สัมภาษณ์
- 2). ผู้วิจัยอธิบายถึงรายละเอียดสิทธิของผู้ให้ข้อมูลที่พึงกระทำได้ระหว่างการสัมภาษณ์ ได้แก่ สิทธิในตอบหรือไม่ตอบคำถาม สิทธิในการถอนตัวจากการเป็นผู้ให้ข้อมูลได้ทุกเมื่อ หากผู้ให้ข้อมูลต้องการหรือมีความขัดข้องในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย และผู้วิจัยจะต้องแสดงกิริยาที่สุภาพขณะสัมภาษณ์ ไม่กระทำการใดที่จะข่มขู่เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเปิดเผยข้อมูล
- 3). ผู้วิจัยอธิบายการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จะไม่มีที่บันทึกและเปิดเผยชื่อนามสกุลที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูล หากมีการเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอเฉพาะเชิงวิชาการและนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีข้อมูลส่วนตัวของรายงานการวิจัยที่สามารถระบุถึงผู้ให้ข้อมูล
- 4). ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบทุกประเด็น
- 5). ผู้วิจัยเริ่มการสัมภาษณ์ตามขั้นตอนที่วางไว้ และสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่สร้างขึ้น ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยคอยสังเกตผู้ให้ข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 6). เมื่อจบสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอบคุณผู้ให้ข้อมูล และแจ้งแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยว่า หากมีข้อมูลที่ไม่กระจ่างหรือขาดประเด็นที่ต้องการจะศึกษา จะติดต่อผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอนัดสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และบันทึกภาคสนาม ประเด็นที่ตรวจสอบได้แก่ ความเชื่อถือได้ของข้อมูล (Credibility) และความสามารถในการยืนยัน (Confirmability) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ความเชื่อถือได้ของข้อมูล

1). ผู้วิจัยตรวจสอบการดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer debriefing) ซึ่งได้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ผู้วิจัยเริ่มจากการนำข้อมูลที่ได้จากการถอดความบทสัมภาษณ์ การใส่รหัสความเบื้องต้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการเพื่อตรวจสอบการสัมภาษณ์และการใส่รหัสความ แล้วนำคำแนะนำที่ได้มาปรับปรุงการสัมภาษณ์ผู้ร่วมการวิจัยในรายต่อไป ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการตรวจสอบเป็นระยะๆ หลังจากที่ข้อมูลอิ่มตัว ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อสรุปที่ได้ทั้งหมดไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการตรวจสอบและนำกลับมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

2). ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกคน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Member checks) ของข้อสรุปจากการวิจัย และการแปลความหมายของผู้วิจัยจากทัศนะของผู้เข้าร่วมการวิจัยที่เป็นผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 ความสามารถในการยืนยัน

1). ผู้วิจัยใช้วิธีการอ้างอิงคำพูด (Direct quotes) ของผู้ให้ข้อมูลในการนำเสนอข้อมูล โดยใช้ถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด เมื่อมีความจำเป็นต้องตัดคำพูดบางคำของผู้ให้ข้อมูลไป ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการกระทำเพื่อให้มีการสื่อความหมายที่กระชับชัดเจนขึ้น โดยที่ความหมายเดิมไม่เปลี่ยนแปลง โดยคำพูดของผู้ให้ข้อมูลมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2). ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การใส่รหัสข้อมูล (Coding) การจัดกลุ่มข้อมูล (Category) และการสรุปประเด็นหลัก (Theme) ต่างๆ แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

3.2 การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปถอดเทปและอัดสำเนาไว้เพื่อการวิเคราะห์ โดยใช้ทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาและบริบท (Content & context analysis) พิจารณาคำต่อคำ (Verbatim) และนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์ โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1). ผู้วิจัยสำรวจตนเองเกี่ยวกับอคติหรือข้อสรุปที่คิดไว้ก่อนเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา ไม่นำมาปะปนกับข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งเก็บเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้ก่อนเริ่มทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2). ผู้วิจัยจะทำการอ่านบทสัมภาษณ์หลายๆครั้ง เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาอย่างเป็นองค์รวม

- 3). ผู้วิจัยใส่รหัสข้อมูล (Coding) โดยดึงข้อความที่สำคัญที่ต้องการศึกษาในปรากฏการณ์นั้นออกมา และให้ความหมายข้อความนั้นๆ
- 4). ผู้วิจัยนำข้อความสำคัญที่มีการให้ความหมายแล้วมาจัดกลุ่ม (Category) โดยแต่ละกลุ่มจะประกอบไปด้วยข้อมูลที่ให้หมายไปในทิศทางเดียวกัน
- 5). ผู้วิจัยกำหนดประเด็น (Theme) ของปรากฏการณ์ที่ศึกษาจากกลุ่มข้อมูลแต่ละกลุ่มตามที่ได้จัดไว้
- 6). ผู้วิจัยอธิบายปรากฏการณ์ที่ได้จากผู้เข้าร่วมการวิจัยอย่างละเอียด ครอบคลุม โดยการหาข้อมูลมาสนับสนุนช่วยในการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ เขียนร้อยเรียงให้มีความต่อเนื่อง กลมกลืนกันระหว่างประเด็นต่างๆ เชื่อมโยงประเด็นต่างๆอย่างมีเหตุผล
- 7). ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่มีอยู่กับโครงร่างทางความคิดหลักที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ และสร้างข้อสรุปที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงขึ้นมา สรุปประเด็นหลักทั้งหมดเพื่อให้เห็นภาพเชิงลึกของประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อสรุปสุดท้ายที่สมบูรณ์และเป็นเรื่องราวที่ได้จากประสบการณ์จริงของผู้เข้าร่วมการวิจัยในปรากฏการณ์ที่ศึกษา
- 8). เก็บข้อมูลเพิ่มเติม หรือปรับปรุงการวิเคราะห์ข้อมูลใหม่ หากความคิดเห็นส่วนใหญ่พบว่าข้อสรุปหรือการตีความของผู้วิจัยยังไม่ถูกต้อง หรือข้อมูลยังไม่ครอบคลุมประเด็นคำถามในการวิจัย

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยนำประเด็นทั้งหมดที่ได้จากการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมมาเขียนสรุปเชิงพรรณนา และร้อยเรียงเนื้อหา เพื่อตอบคำถามการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยใช้รหัสตัวเลขแทนชื่อผู้ให้ข้อมูล จากนั้นจึงอภิปรายผลการวิจัย โดยนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้อาการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวคิดและผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พร้อมทั้งนำเสนอข้อจำกัดในการวิจัยและข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ตลอดจนการนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์

บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพตามระเบียบวิธีวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดของผู้ให้ข้อมูลที่ตัดสินใจไม่ได้

1. ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้

ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้ คือปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้ข้อมูลกำลังเผชิญอยู่ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดขวางทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพได้ ได้แก่ การไม่ชัดเจนในตัวเอง ความรู้สึกเกรงใจครอบครัว การขาดความมั่นใจในตัวเอง การขาดทักษะ การรับรู้การขาดทักษะ การรับรู้สิ่งที่เรียนและความยากที่เกิดจากหลายทางเลือก

1.1 การไม่ชัดเจนในตัวเอง

การไม่ชัดเจนในตัวเอง คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถระบุความชอบหรือความสนใจได้อย่างชัดเจนและไม่รู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของตนเอง จึงทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางใดเส้นทางหนึ่งได้

“คือเราว่า เรียนจิตวิทยาต่อมันก็ดี มันก็แบบเหมือนได้ใช้อะไรที่เราเรียนมาเป็นแบบวิชาชีพไปเลยใช้ปะ แล้วเราว่าจิตวิทยามันก็โอเค มันก็ใช้ได้ แต่แบบเราก็ยังไม่มั่นใจว่าเราอยากไปเป็นอาจารย์หรือว่าอยากจะเป็นอะไรยังงั้นหรือเปล่า เออ มันก็ดี แต่แบบ ยังไม่มั่น ยังไม่ยังไม่ถึงขั้นแบบขั้นนั้นอะ ยังไม่ถึงขั้น เฮ้ยเราอยู่กับอาชีพนี้ตลอดชีวิต มีความสุขอะไร” L: 113

“ยังหาตัวเองไม่เจอ อือ ไซ ยังหาไม่เจอว่าแบบอยากไปแนวไหน อยากทำอะไรให้มันจริงจัง ยังหาไม่เจอ ไม่รู้หาไงด้วย เฮ้อ” L: 254

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“แต่ปัญหาคือ เรียนต่ออะ ไม่รู้จะเรียนต่ออะไร ยังไม่รู้ว่าชอบอะไร ส่วนทำงานอะ ก็ยังไม่ได้งานไง แล้วก็ ถ้าได้งานแล้ว ก็ไม่รู้ว่าที่บ้านจะแบบ เออ เห็นด้วยที่จะให้ทำหรือเปล่า” L: 121

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“แต่แบบยังไม่คิดตอนแรกก็ แบบไม่เอากเรียนป.โท เท่าไหร่อะ คือเหมือนไปฝึกงาน hr มาอย่างนี้ไม่แน่ใจว่าแบบ ถ้าสมมติเราถนัดลี้กเรียนไป แล้วถ้าเกิดเราทำไม่ได้ ไม่ชอบกับงานอย่างนี้ มันจะแบบถนัดลี้กลงไปรีเปล่า แล้วจะไปลอง ก็เลยอยากลองทำงานสักปี นึ่งก่อนอะไรอย่างนี้” L:31

“ในการทำงานด้านนี้เราจะชอบจริงๆรีเปล่า เราจะมีความสุขที่ได้ทำมันจริงๆรีเปล่าอะไร เพราะว่าถ้าเราเรียนถนัดลี้แล้วแบบคงไม่เอากเปลี่ยนสายงานบ่อยใช้ปะ ก็คงอยากจะทำงานด้านนี้ไปยาวๆเลยอย่างนี้ ก็ต้องเป็นงานที่เราชอบจริงๆ เราจะทำกับมันได้อะไร อย่างนี้ เราก็เลยคิดว่าแบบทำงานสักปีสองปีดีกว่า จะได้รู้ว่าเราชอบอะไร” L: 66

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“คือเค้ายังไม่มั่นใจในตัวเองนั่นแหละว่าเค้าต้องการอะไรกันแน่” L: 91

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“ก็เหมือนแบบถ้าไปเรียนต่อใช้ปาว คือสับสนเพราะไม่รู้จะไปเรียนต่อด้านไหนดีอะ มันก็มีหลายสาขาใช้มะ ก็คงคิดว่าเรียนจิตวิทยาแหละ แต่ว่าก็ไม่รู้ว่าจะไปเรียนอะไรดี กลัวว่าแบบถ้าไปเรียนตรงจุดที่แบบอยากทำงานจริงๆอะ กลับมากก็หางานยาก ก็แบบไม่ชอบอีกอะไรอย่างเนี่ย ก็เลยคิดว่าลองทำงานก่อน” L: 6

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

“ทางด้านcommunication อันนี้คิดว่าอันนี้แหละที่เราได้จากที่นี่แหละ แบบว่าการติดต่อสื่อสาร การแบบโน้มน้าวใจอะไรอย่างนี้ เราได้จากสิ่งที่เราเรียนนี่แหละ แต่ว่ามันก็ยังไม่ชัดเจนนั่นแหละว่าเราเรียนแล้วเราจะต่อทางไหน” L: 207

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่าตนเองสามารถทำงานหรือเรียนในด้านใดก็ได้ แต่การที่ยังค้นหาความชอบที่แท้จริงของตนเองไม่เจอ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถตัดสินใจเลือกได้

“อาจจะเพราะว่า ยัง มันยังค้นไม่เจออะ ว่าจริงๆแล้ว เราชอบอะไร อืม เรา รู้สึกว่าเราเรียนอะไรก็ได้ เรียนได้หมดเลย แต่การเรียนได้ ก็การทำงานมันได้ดี มัน มันต่างกัน ถ้าเราทำในสิ่งที่เราชอบ แล้วเราก็ถนัด เราจะทำงานมันได้ดี” L: 86

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“คือจริงๆเราก็แบบยังไม่รู้ในตัว คือเราเลือกเรียนจิตวิทยาเนี่ยตอนที่เราเลือกเราก็คือแบบยังไม่รู้ว่าเราชอบด้านไหนกันแน่ เราเป็นพวกแบบไม่ค่อยรู้อะ คือทำได้ทุกอย่าง แต่แบบก็ไม่รู้ว่าชอบอะไรกันแน่ เออ” L: 106

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

“คือตอนแรกเหมือนเค้าเคว้งใจ เค้าเรียนได้ทุกวิชา เค้าก็เลยไม่รู้ว่าจะชอบอะไรกันแน่ ใครแนะนำอะไรมาอะเค้าก็แบบเลือกไม่ได้” L: 19

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

1.2 ความรู้สึกเกรงใจครอบครัว

ความรู้สึกเกรงใจครอบครัว คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดว่าถ้าตนเองเลือกทางเลือกที่ต้องใช้เงิน ก็ไม่อยากจะรบกวนพ่อแม่ เนื่องจากคิดว่าตนเองเรียนจบแล้ว อยากจะเลี้ยงดูครอบครัวด้วยตนเองมากกว่าการพึ่งพาครอบครัวต่อไป

“ปัจจัยทางด้าน อย่างแรกเลยคือ ครอบครัว ก็ถ้าเรา ถ้าเราจะเรียนต่อก็ต้องใช้เงินของครอบครัวต่อ คือ ยังหาเงินเองไม่ได้” L: 49

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“คือตอนแรกที่เราคิดเรียนต่อภาษาอังกฤษคือแบบไปเรียนที่นู่นไง แต่ทีนี้ก็คิดว่าเปลืองเงินพ่อแม่ไง มันแค่เรียนภาษาอังกฤษไป ไหนๆไปทั้งทีแล้วมันน่าจะต่อโทด้วยใช้ปะ เออ ก็แบบ เออ อย่าเพิ่งไปเลยดิมีัย ทำงานก่อนแล้วค่อยไปทำจะ work กว่าอะไรเงี้ย จะได้แบบเรียนภาษาต่ออะไรเงี้ยถ้าจะต่อโทจะได้ต่อโทไปเลยเงี้ยจะได้แบบจะได้ไม่เปลืองทีเดียวอย่างเงี้ย เออ” L: 58

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“แต่ตอนแรกที่จะขอแม่เรียนอะ แม่ที่อุดรแม่เลี้ยงนะ คือเกรงใจมากเพราะว่ามานั่งคิดอะสี่ล้านสองพันกว่าที่พ่อแม่เอาไปลงทุนทำอะไรสักอย่างอีก มันเป็นเงินก้อนใหญ่มาก แล้วแบบต้องรบกวนพ่อแม่แล้ว แบบไม่รู้ดี พ่อแม่จะเอาไปลงทุนอย่างอื่น อู๊ยเงินเป็นกอบเป็นกำ แต่ก็ขอมาแล้วแหละ” L: 133

“ถ้าอยากทำตามใจก็อยากจะไปเรียนภาษาอยากไปโน่นไปนี่แต่แบบไม่ได้คิดแค่ตัวเองเงี้ย คิด เราต้องเลี้ยงพ่อแม่อะไรอย่างเงี้ย” L: 400

“แล้วก็มีไปเมืองนอกมันมีหลายทางไง มีออร์แพอะที่ไปเลี้ยงเด็กแต่เป็นคนเกลียดเด็กมากไป แต่มันถูกอะ แต่มันก็เลี้ยงด้วยอะ แม่ไม่ให้ไปหรือก่อนนั้น เพราะแบบมีไฮสทเป็นพี่ชายอะไร อย่างเนี่ย คิดไม่ออกแล้วอะ หือออ สับสน”L: 414

“แต่ตอนนี้คือแบบ ถ้าสมมติว่าจบแล้วไม่อยากจะขอเงินพ่อแม่แล้วใช้ป่าว เออ ก็มานั่ง สมมติเปลี่ยนงานจริงๆ ตอนนั้นจะมานั่งขอเงินพ่อแม่หรือ ก็ไม่ใช่”L: 461

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่าตนเองได้ใช้เงินของครอบครัวมามากแล้วจึงไม่อยากจะให้เป็นภาระให้ คนครอบครัวอีกและอยากใช้เงินจากรายได้ที่สามารถหาได้ด้วยตัวเอง

“ปัจจุันหรือ ก็อย่างเรื่องที่จะทำงานหรือเรียนต่อ ก็คงจะเป็นเรื่อง รู้สึกว่าไม่อยากจะรบกวน พ่อแม่แล้ว เลี้ยงมาตั้ง4ปีแล้ว จะเรียนต่อเลย แทนที่จะ เราก็ต้องเป็นภาระ เรียนตั้ง3ปี ป.โท แต่ถ้าเกิดเราได้ทุน อาจจะเป็นภาระเขาบ้าง แต่ก็ไม่เยอะเท่าเค้าจ่ายเต็มๆ ก็เลย คิดว่า ถ้าอย่างนั้นจะทำงานเพื่อที่จะ อย่างน้อยก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้”L: 33

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“ความคิดของเราเอง แบบความคิด กรอบความคิดของเรา ที่ว่าเราไม่อยากจะทำให้ท่าน เดือดร้อน อยากส่งเสียตัวเองเรียนอะไรอย่างเงี้ย เพราะว่าเอาจริงๆแล้วครอบครัวเรา คือ ครอบครัวเราส่งได้อยู่แล้ว แต่ความรู้สึกเรานะอืม เราคิดเราเองว่าเราไม่อยากจะทำให้ ท่านเดือดร้อน เราอยากส่งตัวเองเรียนมากกว่า อืม ก็โตแล้ว”

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

“ก็เรื่องเงินเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง เราเหมือนไม่อยากจะรบกวนเค้า ไม่อยากกวนพ่อแม่ พ่อแม่ ก็ รู้สึกว่าเหนื่อยอะมาแล้วอะ ตอนที่แบบแม่รู้ว่าจะต้องจ่ายค่าเทอมเค้าเป็นครั้ง สุดท้าย แม่รู้สึกโง่งอะไรอย่างนี้ เออ ถ้าสมมติว่าจะต้องมาเสียค่าเทอมป.โทอีก เออแม่ ก็อายุเยอะแล้วนะ ก็แบบไม่อยากให้ทำงานอะไรอย่างนี้แล้ว”L: 144

“เราจะจบแล้วอยู่ว่างๆหรือ แล้วต้องอยู่ว่าอีกก็เดือน เออแบบต้องให้พ่อแม่เลี้ยงอีกก็ เดือน เค้าอยากมีชีวิตเป็นของตัวเอง อยากแบบมีอิสระแล้ว อยากจะเลี้ยงดู ครอบครัว”L: 258

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

ผู้ให้ข้อมูลบางรายมีความรู้สึกว่าการที่พ่อแม่เลี้ยงดูตนมาตั้งแต่เด็ก เมื่อถึงเวลาที่เขาสามารถทำงานหารายได้เองได้แล้ว จึงอยากตอบแทนและเป็นฝ่ายดูแลครอบครัวบ้าง

“เพราะว่า เพราะว่าส่วนตัวแล้วอะ ไม่ค่อย เหมือนกับเวลาจะขอพ่อแม่ที่ มาเรียนอย่าง เจี้ย ไม่ว่าจะเยอะหรือน้อย ไม่ว่าจะเขาจะเต็มใจให้หรือไม่เต็มใจให้ คือเขาก็เต็มใจให้แหละ เพราะว่าเรายังทำงานหาเงินเองไม่ได้ ก็ความรู้สึกก็แบบ เราขอเงินพ่อแม่ เขามาตั้งแต่เด็ก ๆ แล้ว ในเมื่อเราเรียนจบแล้ว เราก็อยากหาเงินได้ด้วยตัวเอง ก็อยากจะทำแบบเหมือนกับ เลี้ยงดูเขา ให้เขาสบายโดยที่เราไม่ต้องแบบ ขอเงินเขาก็ก็นั่นแหละ อยากจะหาเงินได้ด้วยตัวเอง” L: 105

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“นอกจากที่ว่าตัวเองต้องการความสบายแล้วนะ คือเค้าอยากเลี้ยงพ่อแม่ พ่อแม่เค้าอะ มีหลายคน พ่อก็แบบมีพ่อเลี้ยงเป็นแฟนของน้ำ คือเค้าก็เรียกพ่อ แล้วเค้าไม่มีลูก คือแม่สามคนอะ มีแม่จริงๆที่มีลูก แม่คนที่สองคือน้ำอะไม่มีลูก ก็เลยเหมือนมาเลี้ยงเค้า แม่เลี้ยงก็ไม่มีลูก เค้าก็เลยรู้สึกว่าเหมือนเค้าเลี้ยงเรามาตั้งหลายคน แบบเลี้ยงเราแค่คนเดียว แต่แบบว่าแล้วตอนเลี้ยงคินอะ คือเค้าเลี้ยงเราไม่ได้ลำบากมาก แล้วเราก็อยากเลี้ยงเค้าเพราะเค้าแก่กันแล้วใช่ปะ” L: 234

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“ความคิดของเราคือเราจบป.ตรีมา เราก็อยากทำงานแล้วก็อยากจะส่งตัวเองเพื่อเรียนปริญญาโท ไม่อยากจะทำแบบ เออแบบเหมือนกับให้พ่อแม่ส่งเสียต่อในระดับปริญญาโทอีก พ่อแม่ก็ส่งเสียเรามาแบบสิบ สิบห้าสิบกปีแล้ว ไม่อยากจะทำแบบมาให้ท่านมาส่งเสียอีก ท่านก็ควรอยู่เฉยๆได้แล้ว อะใช่ว่าจะงี้ เราก็ควรจะทำงานเก็บเงินส่งเสียเลี้ยงดูท่านด้วยอะไรอย่างงี้ อย่างหนึ่ง” L: 93

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า การตัดสินใจเลือกงานจะต้องคำนึงถึงเงินเดือนเนื่องจากต้องการแบ่งเบาภาระของคนในครอบครัว

“เออ ใช่คือเราอะ บ้านเราก็ไม่ได้รวยอะไรไร แถมแบบเรามีพี่ชายคนนึง มีน้องสาวคนนึงอย่างงี้ พ่อเสียไปตั้งนานแล้วใช่ปะ พี่ชายเราก็ไม่ทำงานทุกวันนี้ก็ขอเงินแม่ใช่ปะ ไร้อายุก็เยอะแล้วนะ นี้อายุเยอะจะ 30 แต่ไม่ทำงานอย่างงี้ คือเราจะมาแบบ เรา คือเรา

ต้องหาเงินนิตหนึ่งอะ เราจะได้ช่วยที่บ้านได้ เพราะบ้านเราอยู่กับหลายคนใช้ป่าว แทบ จะมีแม่เราอยู่คนเดียวที่ทำอะ แม่เราก็เหนื่อยมาก แค้าก็เริ่มแก่แล้วด้วยอะ เราก็เลย ต้องคิดเรื่องเงินนิตหนึ่ง ถ้าเป็นเมื่อก่อนนี้ คงจะคิดก็เรียนๆ ใจรักก็ทำอย่างงี้ใช้ปะ แต่พอ มาถึง ถึงตอนอายุปี 4 แล้วเนี่ย พอถึงทางแยกแล้ว เหี้ย มัน มันก็สำคัญเหมือนกันนะ คือมันก็ ครอบครัวยิ่งเลี้ยงเรามาดีอะ เราก็ไม่อยากจะเค้าแบบลำบากอะใช่ว่า งี้ ใจ ก็เลยต้องคิดเรื่องเงินด้วย” L: 133

“คือตอนนี้เรื่องเงินจำเป็นมากเพราะว่า อย่างที่บอกคือแม่เราแก่แล้ว พี่เราไม่ทำงาน น้องสาวเรากำลังจะข้ามหาลัย คือเรา เราทนเห็นแม่ส่งน้องคนเดียวไม่ไหว เพราะแม่ แก่แล้วจริงๆ บ้านเราก็แบบ คือแม่เราก็ไม่ได้แบบมีกิจการอะไรใหญ่โตนะ แค้าก็ขาย ของชำอย่างงี้แล้วคิดดูดี กว่าจะได้ตั้งค้ออะเฮอ แทบตาย แค้าก็แก่แล้วจริงๆแม่เราห้าสิบ นิตๆ เออแค้าก็เริ่มจะไม่ไหวแล้วอะ ต้องช่วยแค้าอะ เราตั้งใจไว้ว่าอย่างน้อยที่สุดอะ ถ้า เราไม่ ไม่ได้ให้เงินแม่อย่างน้อยเดือนละแบบห้าพันอย่างงี้ เราต้องเป็นคนจ่ายค่าขนม น้อง เอออาจจะแบบยังไม่ถึงขั้นหาเงินจ่ายค่าเทอมมันอะ แต่ต้องหาเงินจ่ายค่าขนมมัน ให้ได้ อืม เราต้องจัดการเรื่องน้อง” L: 358

“จริงๆแล้วถ้าเอาตัวเราคนเดียวเลยนะ เงินเดือนเท่าไรเราก็อยู่ได้ เรามั่นใจ เพราะเรา ไม่ใช่คนฟุ่มเฟือยอะ เออ แต่ว่าพอมิเรื่องครอบครัวอะ เงินเดือนหมื่นหนึ่งมันไม่ได้”

L: 370

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

1.3 การขาดความมั่นใจในตนเอง

การขาดความมั่นใจในตนเอง คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้สึกไม่มั่นใจว่าความรู้ ความสามารถและทักษะที่มีจะสามารถนำไปใช้ในการเลือกเส้นทางในอนาคตตามที่ต้องการได้หรือไม่ อีกทั้งยังไม่มั่นใจว่าเมื่อเลือกเส้นทางใดเส้นทางหนึ่งไปแล้วจะสามารถนำความรู้ความสามารถที่มีไปใช้ได้จริงหรือไม่

ผู้ให้ข้อมูลบางรายมีการรับรู้ว่าความรู้หรือทักษะของตนที่ยังมีไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้เพื่อการ สอบ การเรียนต่อหรือการทำงาน ทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางในอนาคตทางใดทาง หนึ่งได้

“ยังหาเงินเองไม่ได้ หรือไม่ก็ต้องสมัครขอทุนซึ่งเราก็คิดว่า เราก็คิดว่ายังไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเองว่าจะสอบขอทุนได้ ถ้าเกิดจะขอทุนเนี่ยแต่ละอย่างก็ยากอยู่ เพราะว่าไม่มีใครที่จะให้เงินเราไปเรียนได้ง่ายๆ” L: 54

“ปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความจำเป็นมากในชีวิตประจำวัน ก็คิดว่าภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษของเราเนี่ย ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง แล้วเราก็คิดว่าไปหาที่เรียนเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะของเรา แล้วก็คิดว่านี่คือจุดอ่อนของเรา ที่แบบเรื่องภาษาอะคะ ทำให้เราไม่กล้าที่จะไปสอบ สมัคร เพื่อชิงทุนเรียนต่อ” L: 55

“คิดว่าทักษะความรู้ของเรา ยังมีไม่เพียงพอ ทำให้เวลาไปสมัครงาน หรือว่าไปทำงานที่ไหนเนี่ย เราก็คิดว่าต้องแบบเหมือนกับ บางทีก็ ส่วนมากเขาจะรับผู้ที่มีประสบการณ์จบปริญญาโท แต่เราก็คิดว่าเด็กจบใหม่เลย ประสบการณ์ก็ไม่มี ก็อาจจะยาก ยากต่อการที่จะได้ทำงานบริษัทดีๆ” L: 88

“ก็เรื่องของ ความไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองว่า ถ้าจะเรียนต่อ เรื่องของภาษา เอ้ย ไม่ว่าจะเรียนต่อหรือทำงานอะ เรื่องของภาษา เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะว่ารู้อยู่แล้วว่าตัวเองไม่ค่อยเก่งทางด้านนี้ แต่โลกปัจจุบันอะ วิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความจำเป็นมาก ไม่ว่าจะทำงานที่ไหนหรือว่าจะเรียนต่อที่ไหนก็คิดว่าต้องใช้ภาษานี้ทั้งนั้น ทำให้เราแบบ เออ ความสามารถของตัวเองนี่แหละ ที่แบบทำให้ตัดสินใจได้ยากกว่า เออ ไม่ค่อยมีความมั่นใจอะคะ ว่าจะทำได้ดีหรือเปล่า” L: 203

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“อื นันดิ ยังไม่คิดมั้ง บางทีก็ถ้าเป็นอาจารย์ก็คงจะดี แต่ว่าไม่รู้จะสอนคนอื่นเขารู้เรื่องหรือเปล่า ก็แบบเจ้าของธุรกิจอะไรเงี้ย” L: 235

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“แรกสุด ตอนแรกคิดว่าจะเรียนต่อ อิมๆ เพิ่ม skill ให้แบบ ไซ้ไปใช้งานดีขึ้น อยากรเรียน เพราะแบบ เพราะว่าอังกฤษเราอ่อนมาก” L: 19

“รอก่อนแหละ คื่อได้ทุนก็ได้ยากแล้วไซ้ปะ แล้วถ้าได้แล้วเราคิดยี่นดูที่มันเป็น top five อีก็อะ คื่อแบบภาษาอังกฤษเรา เราภาษาอังกฤษอ่อนไง ที่เราบอกอะ คื่อแบบถึงมันได้อย่างนี้ แต่ IELTS เราอาจจะไม่ผ่านไง มันก็ยี่น u ไม่ได้ไซ้ปะ อิมนั่นแหละ เพราะว่าทางนี้เปอร์เซ้นน้อยมาก เราว่าทำงานเราคิดว่าเรียนภาษาก่อนถึงจะต่อไทได้ เพราะภาษาอังกฤษเราห่วย” L: 176

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“อย่างไปเรียนเมืองนอก เห็นspeaking เห็นเราจะกล้าพูดจริงมัย เอ็กเซ็นส์หละเราจะดีรีปาว” L: 379

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“เรารู้สึกว่า เราเรียนจบมาแล้วไม่ค่อยมีความรู้อะไรเท่าไรหระ เออรู้สึกจะทำHR ก็แบบก็ เหมือนไปทำสายจิตปรีกไม่ได้อยู่แล้ว วิชาที่เรียนมากก็ลงเรียนน้อยเหลือเกิน ส่วนจะไปทำ HR อะไรอย่างนี้ วิชาที่เรียนมาจริงๆก็ไม่ค่อยมี” L: 23

“ถ้าเรียนมาร์เก็ตติ้งนี้ ไม่มีพื้นฐานไม่มีเบสิคอะไรเลย ถ้าไปเรียนโทหระ มันจะหนักมัยสำหรับคนที่ไม่มีพื้นฐานอะไรมาก่อน อะไรอย่างนี้” L: 45

“เรารู้สึกว่า เราไม่แบบ ไม่มีอะไรเลย เออทำอะไรก็ได้สักอย่าง” L: 69

“แล้วเราก็ไม่รู้ว่าคุณสมบัติของเราไปถึงรีปาว ค่าค่อนข้างที่จะไม่กล้าประเมินว่าตัวเอง จะทำได้หระ” L: 100

“ถึงแม้ว่าเราอยากจะทำเรื่องพวกอาร์ต เรื่องพวกอะไรอย่างนี้มากขนาดไหน แต่ถ้าความสามารถเราไม่ถึง เราก็เลยไม่รู้ว่าจะทำงานตรงนั้นดีมัย” L: 106

“เรารู้สึกว่าเราเราไม่โอกับเรื่องนี้จริงๆ แล้วพอถึงเวลาที่เราไปสมัครงาน ทำงาน เราก็แบบหระ เราไม่รู้ทั้งๆที่ความจริงเรียนจิตวิทยาเรียนจิตอุต มาอะไรมากมายอะไรอย่างนี้ไม่รู้หระ ไม่รู้อะไรสักอย่าง” L: 109

“ก็นั่นแหละอย่างที่เราบอกน่าจะเป็นที่ความสามารถของเรานั้นแหละมากที่สุดแล้วหระเราก็ ไม่มั่นใจในตัวเองหระ” L: 229

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่าตนรู้สึกไม่มั่นใจว่าจะสามารถทำงานที่สนใจได้หรือไม่ เพราะลักษณะนิสัยบางอย่างอาจไม่เหมาะกับธรรมชาติของงานที่ต้องการเลือก

“เสียเวลานะมันช้า แล้วก็มานั่งเห็นตัวเองเรียนสามชั่วโมงแบบจะขาดใจตาย แล้วไปเรียนต่ออีกหกปีจะไหวมัย ก็ไม่มั่นใจในตัวเองแบบเรียนแล้วจะไหวรีปาว” L: 50

“เหมือนต้องเริ่มใหม่หมดเลยอะไรอย่างเนี่ย คำก็เลยไม่รู้ว่าจะตกลงจะทำได้มัย คือนั่น อาจจะเข้าง่ายก็จริงถ้าคิดจะเรียนสักอย่างอะนะ มันก็ไปต่างประเทศได้เลยไง แต่ว่ามัน จะไหวมัย แล้วก็แบบต้องความรับผิดชอบสูงก็รู้ตัวเองอะ มันก็ไม่ใช่คนรับผิดชอบขนาด นั้น แต่มานั่งคิดว่าถ้าถึงเวลาจริงๆมันก็คง อาจจะทำได้หรือว่าเราอาจจะโดนขัดเกลา มาจนช่วยคนได้จริงๆ แต่ก็แบบมันสับสนว่าเราชอบก็จริงแต่แบบไหวมัยอะ” L: 55

“ถ้าได้ภาษาก็เป็นแอร์ แต่ก็ไม่นั่งใจอีกก็คือแอร์มันเงินดีไงได้ไปต่างประเทศ ถึงเวลา จริงก็ แบบเป็นงานบริการคน แต่อีนี่ก็ซีเหวียงไง ก็กลัวแบบไม่ไหว” L: 70

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

1.4 การรับรู้การขาดทักษะ

การรับรู้การขาดทักษะ คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าตนเองมีขีดจำกัดทางความรู้ ความสามารถ และทักษะ ที่ยังไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือยังไม่เพียงพอที่ทำให้สามารถตัดสินใจ เลือกเส้นทางที่ตนเองรู้สึกสนใจได้

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาในการนำความรู้ไปใช้สถานการณ์จริงและ เกิดการรับรู้ว่าตนเองยังมีความรู้ไม่เพียงพอที่จะนำความรู้ไปใช้ได้อย่างที่ต้องการ

“ไม่ใช่คนโง่เลย แบบเลือกอะไรเลือกเลย เออ ส่วนใหญ่ปัญหาของคำก็ ภาษา ใน ความคิด ถ้าคำได้ภาษานะทุกอย่างโอเคอะ จริงๆ คำแบบ เหี้ย ขอภาษาได้มัยอะ ถ้า แบบพูดเก่งอะไรอย่างงี้ไปสมัครที่ไหน คำว่าคำก็รับอะ เชื่อมมาก คือ ไม่รู้อะ คือคำ เชื่อมอย่างงี้มาก” L: 433

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่าความรู้ทางวิชาการจากสิ่งที่ตนได้เรียนมายังมีไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ได้ในการทำงานจริง

“เรารู้สึกว่า เราเรียนจบมาแล้วไม่ค่อยมีความรู้อะไรเท่าไรอะ เออรู้สึกจะทำHR ก็แบบ ก็เหมือนไปทำสายจิตปรีกไม่ได้อยู่แล้ว วิชาที่เรียนมากก็ลงเรียนน้อยเหลือเกิน ส่วนจะ ไปทำ HR อะไรอย่างนี้ วิชาที่เรียนมาจริงๆก็ไม่ค่อยมี” L: 23

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

1.5 การรับรู้สิ่งที่เรียน

การรับรู้สิ่งที่เรียน คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การเรียนจิตวิทยาที่ตนเองเรียนมานั้น เป็นเรื่อง
 ทั่วๆไป ที่ขาดความเฉพาะเจาะจง ความรู้ที่มีนั้นยังไม่เพียงพอ

“จริงๆก็ไม่ค่อยตรงอะ สิ่งที่เราชอบ กับสิ่งที่เรียนมา มันไม่ค่อยตรงกันอะ มันเลยต้อง
 เรียนต่อใน ในความคิดเราอะ แต่ที่เรียน มันก็เอามาใช้ได้กับงานในทุกสาขาอะ เพราะ
 สิ่งที่เราเรียนมันเป็นเรื่องทั่วๆไปอะที่เอามาใช้ได้ ก็เหมือน ก็ไม่ได้เสียเปล่าอะ เพราะว่าไม่
 ว่าจะทำงานอะไร ก็เอาความรู้ที่เรียน ไปใช้ได้อยู่ดี แต่ถ้าเราจะแบบ ทำในสิ่งที่เราชอบ
 จริงๆ ก็คงต้องเรียนในคณะอื่นเพิ่มเติมอะ ใช้ความรู้ที่อยู่ตอนนี้ คงไม่พอ” L: 47

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“คือแบบเค้าให้เรียนแต่เค้าไม่สอนให้ทำ เออ อาจารย์ก็แบบเหอ จุฬายาไม่ได้สอนเหอ
 เค้าก็แงๆน้ำเสียงแบบว่าเชิงๆผิดหวังอะไรอย่างเงี้ย อะไรกันชั้นคิดว่าจุฬายาจะทำได้
 มากกว่านี้เงี้ย เออสรูปแล้วเราก็ต้องไปดูคนอื่นเค้าทำก่อน แต่เหมือนกับที่เราดูแค่สอง
 สามครั้งอย่างเงี้ยเราก็ทำได้ เราทำได้แบบจับฉ่าย เออให้ทำอะไรก็ได้อะ แต่เหมือนกับ
 มันไม่ค่อย ไม่ค่อยมีอะไรที่แบบดีมากๆ คือแบบให้ทำอะไรก็ได้อะแต่ว่าไม่เด่นเลย”
 L: 399

“เมื่อตอนเมื่อตอนปี 4 เทอม 1 ที่เราแบบเครียดแบบ เครียดมากๆเลยนะ ส่วนหนึ่งคือเรา
 ไม่รู้จะไปทำอะไร กับไม่รู้จะไปต่อทางไหน เครียด ฟุ้งซ่านคิดอยู่นั้นแหละ แบบรู้สึกอึด
 รู้สึกเศร้า อืม อะไรอย่างเงี้ย เราว่าส่วนหนึ่งเป็นความผิดหวังด้วย เออพอผิดหวังแบบ
 มากๆไรเงี้ยที่แบบ เห้ย เรียนมาตั้งสี่ปีอะ ตกลงมันได้กระดากแค่แผ่นเดียวจริงๆเหอ คือ
 แบบตกลงว่าอะไรที่เราได้จากสี่ปีเนี้ย สมมติว่าเราชอบ counseling มาก เออเราชอบ
 counseling ใจ จบไปไหนงาน งาน งาน มีงานมั๊ย เออแบบ ทำไม ทำไมเราเรียนมา
 เราไม่มีงานทำละ มันเป็นตัวหนึ่งที่บีบให้เราต้องไปทางอื่นอะ ทั้ๆที่จริงแล้วเราก็อยากไป
 ทางนี้อะ เออแล้วแบบจิตคลินิกเงี้ยก็ต้องเรียนต่อ หนึ่งไม่มีตั้ง ก็ต้องทำงานก่อน เออ แต่ๆ
 ประเด็นหลักๆอีกอันก็คือ เนี่ยแหละ ทำไมเราเรียนมาแล้วเราไปทำอะไรไม่ได้เลยอะ คือ
 อาจารย์อาจจะพูดด้วยคำพูดสวยหรูว่าเราจบมาประมาณว่า เราเรียนมามันสอนให้เรา
 เป็นอะไรเงี้ย หนูก็เข้าใจอะ หนูก็เข้าใจว่าที่นี่มีเอกลักษณ์ยังไงแต่แบบตอนนี้สิ่งที่เราต้อง
 ทำคือเราต้องทำงาน เออ มีงานให้เราทำมั๊ยอะ แล้วแบบเราก็เคยถามนะอาจารย์แบบ
 เป็นวิทยากรรับเชิญมาจากแบบพวกกรมสุขภาพจิต อนามัยอนามัยไรเงี้ย เออ เค้าก็ เค้าก็
 บอกว่าจบไป แล้วก็จบปริญญาตรีจิตวิทยาทั่วไปจุฬายา เค้าบอกจิตวิทยาทั่วไปเหอไม่รู้
 จะให้ทำมั๊ยนะ เพราะว่ามันทั่วไปไรเงี้ย เราฟังแล้วเราก็ อืม เราเรียนมาทำไมน้ำ” L: 472

“ใช่ คือเรา เรารู้สึกขอบคุณมากที่เราได้เรียนอะ เรารู้สึก appreciate กับมันมากเลย
จริงๆนะ เรารู้สึก เห้ย มันช่วยเหลือคนได้ แต่เราไม่มีงานรองรับเราไม่มี license เราไม่
มีแบบตำแหน่งว่างให้เราอะ เออ จะบอกคณะมีหรือ แล้วรับเรามั้ยอะ หรือว่าเราต้อง
ไปเรียนโทก่อน แล้วไปเรียนโทก่อน ก็บีบคั้นกันไปนิดนึงนะ ก็คือมันต้องทำงานไง”

L: 493

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

1.6 ความยากที่เกิดจากหลายทางเลือก

ความยากที่เกิดจากหลายทางเลือก เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ถึงทางเลือก
เส้นทางอนาคตที่มีจำนวนมาก และมีความหลากหลาย จึงทำให้เกิดความยากในการตัดสินใจเลือก

“ยังไม่รู้ว่าจิตวิทยาสังคมหรือว่าจิตปริกใช้ปะ แล้วก็มี มีบางความคิดที่อยากเรียนนิเทศ
บางทีก็อยากเรียนบริหาร ก็เลยไม่รู้ว่าจะอยาก จะเรียนอะไรดี เพราะมันอยากเรียนหมด
เลย คิดไม่ออกว่าจะเรียนอะไร คือสนใจหมดเลยสามด้าน เลยตัดสินใจไม่ได้ว่าจะด้าน
ไหน” L: 8

“บางทีก็อยากทำแบบ อยากทำกิจการของตนเอง บางครั้งก็อยากเป็นอาจารย์ หรือไม่ก็
อยาก อยากรู้อย่างหลายอย่างมากไป ก็เลยงงกับชีวิตว่าจะเอาไป” L: 21

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ก็ตอนนี้กำลังลังเลอยู่ระหว่างเรียนต่อกับทำงานเลย คือว่าตอนแรกอะเราคิดว่าจะไป
เรียนภาษาที่อังกฤษใช้ปะ แต่ตอนนี้ก็แบบ แต่ก็ไม่แน่ใจก็คืออยากทำงานก่อนไป เสร็จ
แล้วตอนนี้ก็ไม่แน่ใจแล้ว เพราะว่าไปสอบทุน ปตท. แต่ก็ไม่อะไร ก็ไม่ได้หรอก แต่แบบ
หืมจะเรียนต่อดี จะทำงานดีอะไรอย่างงี้” L: 5

“เออ เราว่าเพราะเป็น choice เข้ามา คือแบบเหมือนอย่างสอบทุนนี้ เห้ย เกณฑ์ได้
พอดีไรก็สมัครสอบไว้ไร้ แล้ว aptitude test เสือกผ่าน ดันผ่านอีกอะไรอย่างงี้ก็เลย
แบบรอสัมภาษณ์เหมือนกัน ก็เหมือนกับสอบธนาคารกรุงเทพนะแบบเหมือนก็รอ
สัมภาษณ์อะไรอย่างงี้ ก็ส่วนใหญ่ก็ต้องรอตอนสัมภาษณ์อีกที่ อืม อันนี้ก็ดี อันนั้นก็ดี ดี
หมดเลย” L: 214

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

2. ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น

ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น คือ ความรู้สึกในด้านลบที่เกิดขึ้นของผู้ให้ข้อมูลที่ยังตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพ ความรู้สึกในด้านลบที่เกิดขึ้น ได้แก่ วิตกกังวล กัดดัน เครียด เคืองคว้าง

2.1 วิตกกังวล

ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้สึกวิตกกังวล จากการคิดล่วงหน้าไปถึงอนาคตว่าถ้าเลือกทางใดทางหนึ่งไป ทางที่เลือกนั้นอาจไม่ใช่ทางที่ดี จึงทำให้ไม่กล้าที่จะตัดสินใจ

“ตอนนี้เริ่มรู้สึกนอนได้ปกติแล้ว แต่ก่อนหน้านี้ประมาณอาทิตย์นึงอะ เหมือนแบบนอนไม่หลับสองสามวัน นอนไม่หลับเลยตี 5 นอนตี 5 ตลอดเลยอะ เออ ขนาดทำงานให้มันเหนื่อยๆเลยนะก็ไม่หลับเลยนะ ตาแข็งอะไรอย่างงี้ เออ คำก็คิดว่าอาจจะเพราะว่าเรายังกังวลอยู่รีเปล่าว่าเราจะ อนาคตเราจะเป็นอย่างไง” L: 65

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“เหมือนต้องเริ่มใหม่หมดเลยอะไรอย่างเนี่ย คำก็เลยไม่รู้ว่าจะตกลงจะทำได้มัย คือมันอาจจะเข้าง่ายก็จริงถ้าคิดจะเรียนสักอย่างอะนะ มันก็ไปต่างประเทศได้เลยไง แต่ว่ามันจะไหวมัย แล้วก็แบบต้องความรับผิดชอบสูงก็รู้ตัวเองอะ มันก็ไม่ใช่ว่าคนรับผิดชอบขนาดนั้น แต่มาหนึ่งคิดว่าถ้าถึงเวลาจริงๆมันก็คงอาจจะทำได้ หรือว่าเราอาจจะโดนขัดเกลา มาจนช่วยคนได้จริงๆ แต่ก็แบบมันสับสน ว่าเราชอบก็จริงแต่แบบไหวมัยอะ” L: 55

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“ซึ่งแบบเราไม่รู้จะเลือกอันไหน แล้วก็ไม่รู้จะเป็นผู้ถูกเลือกหรือป่าวอะ เพราะบริษัทที่จะไปทำก็ มีเยอะมากใช้ป่าว มหาลัยที่จะไปเรียนก็มีเยอะมาก สาขาที่จะไปเรียนก็มีเยอะมาก ทุกอย่างเหมือนแบบเราต้องเป็นคนเลือกเองหมดแล้วอะ เลือกเองแล้วก็ให้เค้าเลือกด้วย” L: 183

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

“ใช่ อันนั้นก็ขึ้นอยู่กับเราได้เงินเดือนเท่าไรด้วย ถ้าเราทำแถวบ้านเนี่ยแล้วได้แค่หมื่นเดียวอะ ต่อ ให้มันจะถูกแบบค่าครองชีพมันจะถูก แต่ยังไงบางที่มันก็ คือเงินเดือนมันไม่เพิ่มไงใช่ปะ แล้วกว่าจะผ่านโปรอีกอะบางบริษัทก็เดือนนึงบางบริษัทสามเดือน บางบริษัทหกเดือนอย่างงี้ เออ ก็โหดช่วงยังไม่พ้นโปรก็คงกินเกลบอะ” L: 245

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ผู้ให้ข้อมูลบางคน เกิดความรู้สึกกลัว จากผลของทางเลือกในอนาคตหรือกลัวตัดสินใจผิด จึงทำให้ตัดสินใจไม่ได้

“สมมติว่าทำงานใช้ป่าว ก็กลัวว่าแบบเงินเดือนจะได้น้อยใช้ไม่พอ แล้วแบบจะได้บริษัทไม่ดี จะอยู่ได้ไม่นาน แล้วกลัวแบบทำงานแล้วจะติดพันแล้วจะไม่ได้ไป เรียนต่อ แล้วก็กลัวว่าแบบ กลัวว่าแบบจะทำงานไม่ได้ เหมือนแบบกลัวว่าแบบสอบไปสอบไม่ติด หมายถึงว่าแบบสอบเข้าทำงานไม่ติดใช้ป่าว ก็ไม่มีงานทำใช้ปะ กลัวไปหมดเลย”
L: 138

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

“อะไรกลัวแบบเรียนต่อไปแล้วอย่างงี้ มันเหมือนถลาลี้กลงไปเรื่อยๆ เออแล้วถ้าเรียนไปแล้วสิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่เราไม่ชอบอะ ก็เหมือนเรากลับมาหาค้นหาตัวเองใหม่ แล้วก็เริ่มต้นสิ่งนั้นใหม่ เหมือนเสียเวลาไปสองปีก็เลยอยากลองทำงานดูก่อน จะได้ว่าเออจริงๆแล้วเราชอบหรือไม่ชอบอะไร” L: 31

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“กลัวเลือกพลาด กลัวเลือกเรียนภาษาแล้วมันพลาดมันไม่มั่นคงไง แต่หมอกก็กลัวจะทำได้ดีมัย มันเอาชีวิตคนมาเลยนะ เราก็ไม่ได้รับผิดชอบขนาดนั้น” L: 150

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“เพราะความกลัวแล้วก็ไม่มั่นใจในตัวเองนี่แหละ กลัวแบบตัดสินใจผิด กลัวผิดหวังอะไร อย่างเนี่ย เราว่าปัญหาหลักเรากลัวผิดหวังอะไรอย่างเนี่ย” L: 199

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

“กลัวอีกว่าเราจะเรียนจบหกปี เพื่อนๆตอนนี้เงินเดือนสี่หมื่นเท่ากันแล้ว ก็แบบตกลงเอาทางไหนดี” L: 123

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“ทั้งกลัวทั้งไม่มั่นใจว่าจะทำงานได้ มันยิ่งแบบสับสนเข้าไปใหญ่เลยอะ” L: 100

“เรากลัวว่าแบบสมมติแม่ฝากเข้าไปอย่างนี้ใช้ป่าว แล้วเราทำงานไม่ได้ แม่ก็แบบเสียอะไรอย่างเนี่ย เรากลัวว่าเค้ามอง บริษัทมองว่าเราเป็นลูกแห่ง เราก็ไม่อยากเค้ามองอย่างนั้น” L: 162

“แต่พอคิดว่าจะทำงานก่อนไง เราก็กลัวว่าจะไม่ไปเรียนต่ออย่างที่บอก แล้วถ้าได้งานดี ก็อยู่ ได้นานใช่ปะ เราก็ไม่อยากจะออก แต่ถ้าได้งานไม่ดี เราก็ไม่อยากจะเหมือนกัน ก็ สับสน” L: 175

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

2.2 กอดัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกกอดันจากการที่มีความจำเป็นต้องตัดสินใจแต่ ยังตัดสินใจไม่ได้ จึงเกิดความรู้สึกกอดันที่เป็นความรู้สึกทางลบที่ผู้ให้ข้อมูลมีอยู่ โดยการกอดันตัวเองให้มีความชัดเจนต่อการตัดสินใจ และมีการเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ

“พอถามแล้วเราจะยิ่งเครียดไง ยิ่งกอดัน เมื่อไหร่จะเลือกได้วะ อะไร คนอื่นเขายังเลือก ได้เลย ก็ยังตัดสินใจถูก” L: 329

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“อยากจะทำโน่นทำนี่นั่นเยอะแยะไปหมดเลย แต่แบบเรื่องของตัวเองคือเค้ายังตัดสินใจ ไม่ได้ เอ้อ เครียด กอดัน เห็นเพื่อนก็เอาไปเปรียบเทียบโน่นนี่นั่น ก็เปรียบเทียบอะไร อย่างนี้” L: 261

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

“รู้สึกกอดัน แล้วก็หนักใจ ที่ต้องตัดสินใจ แต่ยังไม่ตัดสินใจไม่ได้” L: 33

“เวลาเราเห็นเพื่อนเราตัดสินใจได้แล้วว่า โอเค เขาจะทำงาน คนนี้จะเรียนต่อ แล้วเขาก็แบบศึกษาหาข้อมูล เรียนต่อ สอบสมัคร เรียนต่อโทอะไรอย่างเงี้ย แต่ แต่ว่าในขณะที่เรายังไม่ทำอะไรเลย คือ ยังตัดสินใจไม่ได้ว่า เราจะทำอะไร ทำให้เรารู้สึกว่ากอดัน ตัวเอง” L: 42

“ก็กอดันในส่วนที่เขาได้ ได้เดินหน้าไปแล้ว ว่าเริ่มไปสอบชิงทุนกันแล้ว ในขณะที่เรายังตัดสินใจไม่ได้เหมือนเขา” L: 278

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“อืมม กอดันอะ อีก็ไม่กี่เดือนปะ แล้วคือเราก็ไม่อยากจะอยู่บ้านเฉยๆเป็นคนตกงานเนี่ย แต่ถ้า จะให้ไปเรียนต่อเลยก็แบบทำเรื่องไม่ทันแล้ว ก็เลยก็กอดันก็เครียดไม่อยากจะเลือก

อะ ตอนนี้ก็เลยปล่อยชีวิตสบายๆ ชิวๆ ตอนนี้ก็เหมือนแบบซี้เกียจคิด ไม่อยากเลือกไม่
อยากคิด” L: 192

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

“เพื่อนหลายๆ คนก็เริ่มแบบเริ่มสอบหมดแล้ว Toeic Toefl Ielts ก็แบบวางแผนแล้วว่า
จะ ไปเรียนยูนีแวนยูเนี่ย บางคนก็แบบเออฟังธงว่าแบบสมัครงานแน่นอน เริ่มสมัครงาน
แล้ว เพื่อนบางคนก็แบบได้งานแล้วอะไรอย่างเนี่ย มันก็แบบเป็นความกดดันอย่างหนึ่ง
ที่แบบเออ เรายังแบบไม่ได้อะไรเลย เรายังไม่รู้อะไรเลย” L: 45

“ยิ่งแบบพอได้ยินข่าวคนนี้ได้งานแล้ว คนนี้แบบทำงานแล้วนะ เงินเดือนสูง ทำงานแล้ว
หรือ ว่าอีกคนแบบไปสอบ Iefl มาแล้วเนี่ย คะแนนสูงมากเลยเนี่ย ที่ไหนก็รับเนี่ย เราก็
แบบฉันททำอะไรอยู่ ทำอะไรอยู่ ทำไมเราไม่ได้ทำอย่างคนอื่นเค้า ไม่ได้เตรียมความ
พร้อมหรือเป็นเพราะเราว่าเราทำอะไรไม่ได้เลือกทางสักทางหนึ่ง เราแบบค่อยๆ กัก แล้วทำ
ทั้งสองทาง ทำทั้งสองเลยไม่ได้เต็มทีอะไรอย่างงี้รึป่าว ก็ค่อนข้างกดดัน” L: 276

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่ง ต้องการทราบว่าตัวเองชอบอะไรมากๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ แต่ยัง
ค้นหาไม่เจอว่าจริงๆ แล้วตัวเองชอบอะไร

“ตัวเราเนี่ยแหละ จริง เอาจริงๆ ปัจจัยอื่นรอบๆ ตัว มันไม่ได้ยากเลย ไม่ได้กดดันเราอะไรเงี้ย
เหมือนเรากดดันตัวเองว่าแบบ คือเหมือนเราอยากทำอะไรที่เราชอบ ชอบมากๆ อยากเจออะไรที่เราชอบ
แบบชอบมากๆ ชอบแบบ ชอบแบบทั้งชีวิตอยู่กับมัน แล้วมีความสุขอะ แต่เรายังไม่เจอไง เราก็เลยคิดไป
เรื่อยๆ อยากทำอันนู่น อยากทำอันนี้ ก็เลยโลเลว่า เฮ้ย ทำนี้ เฮ้ย หรือทำอันนี้ เพราะมันเหมือนแบบทุก
ทางมันดีหมดเลย ก็เลยเลือกไม่ถูก จะเอาอะไร” L: 243

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

2.3 เครียด

เครียด เป็นความรู้สึกที่เกิดจากผู้ให้ข้อมูลคิดเกี่ยวกับทางเลือกที่มีอยู่มาก คิดหลายรอบ คิด
มาเป็นเวลานาน แล้วก็ไม่ว่าจะทำอย่างไรต่อไป ไม่รู้ว่าต้องเลือกทางไหน จึงยังตัดสินใจไม่ได้ และส่งผล
ทำให้เครียด อารมณ์เสีย หงุดหงิด

“เมื่อตอนเมื่อตอนปี 4 เทอม 1 ที่เราแบบเครียดแบบ เครียดมากๆเลยนะ ส่วนหนึ่งคือเราไม่รู้จะไปทำอะไร กับไม่รู้จะไปต่อทางไหน เครียดฟุ้งซ่านคิดอยู่นั้นแหละ แบบรู้สึกอึดอัดรู้สึกเศร้า อืม อะไรอย่างงี้ เราว่าส่วนหนึ่งเป็นความผิดหวังด้วย เออพอผิดหวังแบบมากๆไรเงี้ยที่แบบ เห้ย เรียนมาตั้งสี่ปีอะ ตกลงมันได้กระดาษแค่แผ่นเดียวจริงๆหรอ” L: 472

“มันก็รู้สึก มันรู้สึกยังไง มันเครียดอะ สับสน แบบ เห้ย ชีวิตมันจะไปทางไหนดี คือเครียดเอาจริงๆ เครียดมาก มีอยู่ช่วงนึง ช่วงตอนขึ้นปี 4 อะเราจะเครียดมาก ก็นั่งแบบนอนคิดทุกวันเลยว่าแบบทำอะไร อารมณ์เสียแบบหงุดหงิด ไม่อยากคุยกับใครแบบเครียดอะ เราแบบคุยกับเพื่อน คุยแบบ รวน ตอนนั้นคิดแล้วว่าต้องแบบ เห้ยมันเครียดวะ เห้ย มาทักแบบแก็ปเป็นไรวะหน้ามุ่มตลอดเวลา เห้ยๆไม่รู้ไม่รู้ ภูเป็นมากป่าววะ เพื่อนก็ภูก็เหมือนกันมึงอย่าคิดมากเลย ภูก็ไม่แน่ใจไปเรียนจิตวิทยาคลินิกดีมัย แบบงาน hr ก็แล้วไง” L: 146

“อืม มันก็เครียดๆอย่างนั้นอยู่นานเหมือนกันนะ แบบประมาณสองสามเดือนอะ ที่เราแบบคิดอยู่นั้นอะ เทอมที่แล้วอะ โห เครียด เครียดมาก คิดอยู่นั้นอะ เห้ยเอาไงดีวะ ชีวิตไม่รู้จะไปทางไหน” L: 174

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“มันก็รู้สึกยังไง เครียดและกดดันเออ เครียด กดดัน บางทีหุดหู่จะร้องไห้ มันก็เหมือนที่บอก คนเราก็ต้องแบบว่ามันหาทางเลือกไม่ได้อะ มันไม่รู้จะไปทางไหน” L: 250

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

“ใช่ๆ ก็รอ ตอนนี้เค้าก็คิดๆ คือเครียดนะเว้ย คือแบบมีช่วงนึงเครียดมากกว่าจะเอายังไง เพราะเหมือนพวกเพื่อนเค้าอะ เออ ก็เหมือนแบบมุงเรียนอย่างเดียว เออมุงจะแบบเรียนต่อ แล้วเค้าก็แบบก็เหมือนอยากทำงานด้วย ยังสองจิตสองใจเพื่อนก็ไม่มีใครไปสมัครงานด้วยเลยอะ เออแบบพวกเพื่อนคนอื่นอะไรเงี้ยใช่ปะ เออนั้นแหละ แต่ตอนนี้เค้าก็เริ่มแบบไม่เป็นไรเดี่ยวลองหางานเองก็ได้ตามเน็ตตาม CU jobfair ตามอะไรอย่างงี้อืม” L: 32

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“เครียดอะ ก็เครียดทุกวันนะ นอนคิดทุกวันนะ ยิ่งเห็นกั๊งนะ รู้สึกว่ามันก็เหมือนเราไง แต่กั๊ง ดูแบบว่ากระตือรือร้นอะ” L: 275

“เครียดอะ ทำไงดีวะ จบไปทำอะไร คุณกับแม่แล้วแบบเอ่ออ เครียดๆ” L: 285

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“เออทำอะไรก็ได้สักอย่าง มันก็เลยแบบเปรียบเทียบ เออแต่ก็พอเปรียบเทียบแล้วก็ รู้สึก เครียดว่าแบบจะไปยังไงดี” L: 70

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

“ตัดสินใจไม่ได้ ก็เครียด เวลาที่ ชอบมีคนมาถาม เออ เรียนอะไรต่อ เรียนอะไร อย่างนี้ ไข่มะ คนอื่นเหมือนมีแนวทางที่แน่ๆแล้ว ที่ตัดสินใจได้แล้ว แต่คือเรายังไม่มี เลยก็แบบ เอ๊ย ทำไมเรายังไม่มีวะ อะไรอย่างนี้ แล้วก็เครียด คิด คิดเยอะ” L: 60

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“มันก็ลำบากใจในการตัดสินใจ กัดค้น เครียดมัย ก็เครียดนะเอาจริง” L: 283

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

2.4 เคว้งคว้าง

เคว้งคว้าง เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการที่ผู้ให้ข้อมูลมีทางเลือกมากมาย แต่ไม่รู้จะเลือกทางไหน ดี ไม่มีทางเลือกที่แน่นอน เปลี่ยนความคิดไปเรื่อยๆ ไม่รู้จะทำอย่างไรต่อไป และไม่รู้จะตัดสินใจอย่างไร

“จะทำยังไงยังงั้นต่อกับชีวิต รู้สึกว่ามันว่างเปล่า” L: 185

“เค้ายังเคว้งอยู่ เค้าตัดสินใจไม่ได้” L: 321

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“เคว้งคว้าง แล้วก็รู้จะเอาอย่างไรต่อไป เหมือนกับจบแล้ว แต่ยังไม่เลือกไม่ได้ว่าจะทำงาน หรือว่าจะ เรียนต่อ ก็รู้สึกเหมือนกับสับสนนิดนึง” L: 19

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“เช่นสมมติแม่เราจะ เราคิดว่าจะไปลองทำHRก่อนใช้ป่าว เพราะคิดว่ายังไม่เคยลอง พอคุยกับเพื่อนว่าแบบจะไปลองทำ HR ดูเพื่อนก็จะแบบพูดเหมือนแบบHR มันน่าเบื่อ

นุ่นนี่ พวกเอกสารจำเจนุ่นนี่ใช่ปะ เราก็แบบเริ่มสับสนเริ่มเปลี่ยนมุมมองว่าแบบมันไม่น่าทำ เออนั้นแหละ แล้วพอจะแบบเหมือนเพื่อนแม่แนะนำว่าแบบไปเรียนเกี่ยวกับเด็กอะไรอย่างเนี่ย ตอนแรกก็คิดว่าแบบก็โอเคไปอยู่กับเด็กก็ได้ แต่พอมานั่งคิดจริงๆ แล้วอะจะอยู่กับเด็กได้ไงอะ เราไม่ค่อยชอบเด็กเท่าไรอะ นั้นแหละแว้งคว้างไปเรื่อยๆเลย” L: 73

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

3. ความพยายามในการหาทางออก

ความพยายามในการหาทางออก คือ สิ่งที่ทำให้ข้อมูลพยายามคิดหรือลงมือทำเพื่อให้ตนเองออกจากภาวะที่ตัดสินใจไม่ได้ ได้แก่ ปรึกษาเพื่อน/ครอบครัว ลองถูกลองผิด วางแผนที่จะทำ ค้นหาข้อมูล และใคร่ครวญทางเลือก

3.1 ปรึกษาเพื่อน/ ครอบครัว

ปรึกษาเพื่อน/ครอบครัว คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลได้พูดคุยกับเพื่อน ครอบครัว คนที่มีประสบการณ์แล้วได้รับคำแนะนำ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกที่ยังตัดสินใจไม่ได้ ซึ่งได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ เพื่อนำมาช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลคิดหาทางออกจากการตัดสินใจไม่ได้

“แล้วก็อาจจะแบบปรึกษาพ่อแม่ พี่น้อง คนในครอบครัวดูว่าเออเราควรจะทำยังไงต่อ ปรึกษาผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับประสบการณ์แบบเราที่ยังตัดสินใจไม่ได้ แล้วตัดสินใจไปแล้วว่าเขารู้สึกยังไงแล้วชีวิตเขา ตอนนี้เป็นยังไงก็ปรึกษาจากคนรอบข้าง”L: 73

“ตอนที่ที่หลายๆอยู่ก็มีแค่คนรอบข้างก็มีแค่เพื่อน คนในครอบครัวเงี้ยคะ ที่ปรึกษา ด้วยบ่อยๆ แล้วก็อาจจะแบบปรึกษาพี่ พี่ที่เราเคยไปฝึกงานด้วยว่า เพราะว่าพี่ที่นั่นอะ มีทั้งทำงานไปด้วย เรียนไปด้วย ก็ถามเหมือนกับคอยถามเขาว่าเออทำงานเลยกับเรียนต่อแบบไหนดีกว่ากัน เขาก็ให้คำแนะนำว่ามันดีไม่ดียังไงและเค้าก็เออ...แล้วแต่เราว่าอยากจะไปไหน”L: 246

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“เช่นสมมติแม่เราจะ เราคิดว่าจะไปลองทำHRก่อนใช่ป่าว เพราะคิดว่ายังไม่เคยลองพูดคุยกับเพื่อนว่าแบบจะไปลองทำHRดูเพื่อนก็จะแบบพูดเหมือนแบบHR มันน่าเบื่อนุ่นนี่ พวกเอกสารจำเจนุ่นนี่ใช่ปะ เราก็แบบเริ่มสับสนเริ่มเปลี่ยนมุมมองว่าแบบมันไม่น่าทำ เออนั้นแหละ แล้วพอจะแบบเหมือนเพื่อนแม่แนะนำว่าแบบไปเรียนเกี่ยวกับเด็กอะไรอย่างเนี่ย ตอนแรกก็คิดว่าแบบก็โอเคไปอยู่กับเด็กก็ได้ แต่พอมานั่งคิดจริงๆ

แล้วอะจะอยู่กับเด็กได้ไงอะ เราไม่ค่อยชอบเด็กเท่าไรอะ นั่นแหละแว้งคว้างไปเรื่อยๆ
เลย”L: 73

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

“ก็คงต้องคุยกับที่บ้านอะ แบบก็ช่วยกันคิดว่าจะเอายังไง เพราะว่าเค้าเป็นคนส่งเราใช้
มะ เราก็ต้องเกรงใจเค้าด้วย แล้วก็ถ้าเกิดคิดไม่ออกจริงๆคงอาจจะเข้าไปแบบปรึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาอะไรอย่างงี้อะ เออ เราจะเอายังไงต่อไปก็คงถามคนที่เค้ามี
ประสบการณ์มาก่อนเรามีความรู้มากกว่าเรา”L: 111

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“เพื่อนเนี่ยแหละ เพราะแบบคำแนะนำจากเพื่อนอะก็มีผลกับเรา เนี่ยขั้นว่าแก่น่าเรียน
ทางนี้ เพราะว่าเพื่อนก็รู้จักเรา เพราะแบบรู้จักกันมาหลายปีประมาณสี่ปีงั้นก็จะรู้ว่า
เราจะถนัดด้านนี้อะไรอย่างนี้ คนแนะนำว่าเราควรจะไปทางด้านนี้หรือเรียนต่อด้านนี้”
L: 325

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

“เราก็ปรึกษาคนที่บ้านบ้างนะ บ้านเราก็ไม่ได้มีใครทำงานบริษัท ส่วนใหญ่ก็ค้าขายกัน
หมด ก็เค้าแนะนำที่บ้านก็แนะนำ เออ อันนี้ดีเพื่อนเค้าทำอยู่อะไรอย่างงี้ก็มีบ้าง แต่
ส่วนมากแหล่งข้อมูลของเราก็จะมาจากเพื่อนนี้แหละ เพื่อนเราที่ทำงานแล้วอย่างงี้ คือ
เราเราต้องการข้อมูลที่เห็นชัดๆอะว่าจะไปทำอะไรเออเราก็ถามเพื่อน”
L: 435

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“คนที่ช่วยนะ แฟน เออเหมือนกับประมาณว่าตอนแรก เราค่อนข้างแบบว่าไม่รู้เลย
แหละว่า จะไปยังไงว่าจะไปทางไหนอะไรอย่างเนี่ย แต่แบบพอได้คุยก็ค่อนข้างจะแบบ
ว่าเค้าก็บอกว่าเค้าจะเรียนต่ออะไรอย่างนี้ เราก็เลยเอ้อหรือว่าเราจะเรียนต่อดีมีอะไร
อย่างนี้”L: 172

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

“ก็คุย ก็คุย ก็คุยว่า ก็เหมือนก็คุยกันตลอดก็คุยกันทุกวันอะว่า เออเนี่ยเนี่ยไปนู่นไปนี่ก็
คุย เออก็เหมือนปรึกษาตลอดอะ อืมว่าอะไรยังไงเรียนต่อหรือว่าจะทำงานบริษัทไหน
อะไรยังไง อืม”L: 345

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“ก็มีถามเพื่อน เพราะว่าเพื่อนเรียนวารสารอยู่ที่ธรรมศาสตร์เนี่ย แต่ว่าถามแล้วไม่ค่อยได้อะไร เพราะแบบเหมือนมันก็เหมือนพวกเรา สมมติมีคนถามพวกเรา เออ เรียนจิตวิทยาไปทำอะไรงี้ นี่ก็ถามเรียนวารสารไปทำอะไรวะ ก็ตอบแบบก็ไม่มียอะไรทำหรอก ออกไปทำนี่ๆก็เหมือนกันก็ไม่ค่อยมีอะไรอะนี่แหละ แต่ยังไม่ได้อ่านแบบคนที่จบไปแล้วมายังถามแต่เพื่อนเฉยๆ”L: 138

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การปรึกษาเพื่อน ครอบครัว เป็นช่องทางหนึ่งที่เมื่อได้ลงมือทำแล้วเกิดความสบายใจ มีกำลังใจมากขึ้น

“ได้ทำอะไรบ้างมัยหรือ ก็มีไปคุยกับเพื่อน ไปคุยกับเอ๋อ...พ่อแม่อะไรอย่างงี้ ถ้าสมมติว่าเราเรียนจบแล้ว เรายังไม่ทำงาน เราจะแบบเอ๋อ...รับงานเรื่อยๆอะไรอย่างนี้ โอเครีป่าวอะไรอย่างนี้ เอ๋อเหมือนกับเป็นการหาช่องทางที่ทำให้สบายใจมากขึ้นอะ อย่างนั้นอะ เอ๋อก็ไปคุยกับเพื่อนเรื่องที่ว่าเราจะเรียนโทที่นี้ดีมัย แล้วก็ทำแบบที่มเรียนที่นี้แล้วแบบมีเสาร์อาทิตย์รีป่าวมีจันทร์ถึงศุกร์มัย เอ๋ออะไรประมาณนี้ก็อืมหาข้อมูลมากขึ้นนะ”L: 89

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

“ก็คนรอบข้างนี้แหละ คนรอบข้างเค้าก็ให้ข้อมูล ให้กำลังใจ คนรอบข้างก็เพื่อน พ่อแม่อะไรอย่างเนี่ย แล้วก็แบบพวกเพื่อนแม่เอ๋อเค้าก็แบบแนะนำคุยด้วยอะไรอย่างเนี่ย”L: 207

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

3.2 ไคร่ครวญทางเลือก

ไคร่ครวญทางเลือก คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลพยายามคิดทบทวนถึงทางเลือกที่มี คำนึงถึงข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกที่มี ทางเลือกไหนเป็นทางเลือกที่มีความถนัด และนำมาทบทวนว่าตนเองมีความต้องการอย่างไร เพื่อช่วยให้ตนเองตัดสินใจได้

“ก็พยายามคิดคิดว่าคิดข้อดีข้อเสียว่า ถ้าเราเรียนต่อจะได้อะไร ถ้าเราทำงานจะได้อะไร แล้วก็ลองเอามาทบทวนดูว่า เออเราอยากให้มันไปทางไหนมากกว่ากัน เพื่อช่วยในการตัดสินใจ” L: 70

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“คิด คือตอนนี้ก็คิดอยู่ ก่อนหน้านี้เค้าเคยบอกแล้วใช้ปะว่า 50 50 ระหว่างเรียนต่อหรือว่าจะทำงาน เออเพราะว่าเหมือนเรียนต่ออะ คือเค้าอยากได้ภาษา เออเค้าคิดว่าถ้าภาษามันดีงานมันก็จะโอเคใช้ปะ ก็เลยตอนแรกคิดว่าอยากจะไปเรียนเมืองนอก แต่ว่าจะไปเรียนเมืองนอกแล้วจะเรียนอะไร เงินค่าใช้จ่ายทุกอย่าง เออมันก็เลยแบบ ก็เลยตอนนี้ก็เลยเหมือนยังลังใจเหมือนกันว่าถ้าสมมติอาจจะทำงาน คืออันนี้อย่างที่คิดไว้เลยนะ แบบสมมติจบไปแล้วอาจจะทำงานก่อนสักปีหนึ่ง ไม่ปีหนึ่งก็สองปีคือเก็บตังอะไรอย่างงี้แล้วเราค่อยไปต่างประเทศ ไปแบบเหมือนระหว่างที่ทำงานไปด้วยแล้วก็สอบ ก็แบบอ่านหนังสืออ่านภาษาอังกฤษแล้วก็เหมือน ดูเรื่องสอบทุนอะไรอย่างงี้ไปเรื่อยๆ เออประมาณนี้เพราะเหมือนเมื่อก่อนเค้าไปที่พารากอนใช้ปะ พี่คนที่เค้ารับทำงาน เค้าบอกว่าเนี่ยพี่แนะนำคือเจอมาหลายบริษัทแล้วบอกว่า ถ้าจบแล้วอยากให้เราประสบการณ์ก่อน อืมเพราะว่าเหมือนจุดอ่อนของบางคนคือจบแล้วเรียนเลย เรียนต่อโทแล้วแบบเหมือนบางอันเค้าต้องการประสบการณ์มากกว่า เอนั้นแหละส่วนใหญ่” L: 12

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“เอาก่อนหน้านี้เลยนะ ตอนช่วงประมาณ ฝึกงานเสร็จขึ้นปี 4 ช่วงนั้นสับสนมากจริงๆอะว่า เห้ย คิดที่จะไปทางไหนดีวะเรา field เดี๋ยวนี้ก็ไม่ใช้เราอะ เด็ก เด็กพิเศษนี้รู้ตัวเลยอะ ไม่ได้ แบบฝึกงานไปเราก็ปรับตัวกับมันได้นะ แต่ว่าถามว่าเราถนัดมั๊ย หรือว่าเราชอบมั๊ยก็ไม่ เออ เราไม่ถนัด field เด็กมากๆเลย แบบเจอ เจอเด็กงี้ แล้วแถมเป็นเด็กที่เป็นพวก ADHD เป็นพวกออทิสติกอย่างงี้คือ แบบรับมีอยากมากอะ แล้วเราก็คุยกับอืพวกนี้ไม่รู้เรื่องอะ มีความอดทนต่ำ แล้วเหมือนว่า น้องคะ น้องตอบคำถามน้อยอะไรอย่างงี้ แบบคือนี้ออกปะ แบบเข้ามา แล้วบางทีแบบวิ่งเข้ามาฟุ้งซนเรางี้ เราแบบโอ๊ะ ไปทางเด็กไม่รอดแน่และ แล้วแบบ แน่นอนจิตพัฒนาเนี่ยตัดทิ้งได้เลย คือแบบไม่ถนัดเลยอะ อืม แล้วก็จิตสังคมยิ่งแล้วใหญ่เลยนะ คือเรียนมาแล้วแบบ แม่ง เรียนมาไม่เคยได้เกินชีบวกละ ภูไม่เคยได้เกินชีบวกละ ภูคงไปทางนี้ไม่ดีอะ” L: 32

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“อาจจะแบบว่าอยากจะทำงานเก็บเงินแบบว่า ไม่อยากจะใช้เงินพ่อแม่เยอะไง คือตอนแรกเหมือนแบบจะเรียนอังกฤษก็คุยกับแม่ไว้แล้วแต่แบบ คือก็ดูแล้วมันก็แบบให้เยอะมาก อย่างแบบแค่เรียนภาษาอย่างเดียวแบบก็ครั้งล้านแล้วอย่างงี้ใช่ปะ แล้วแบบ certificate หรืออะไร เราไม่ได้กลับมาเลย แต่แบบคือได้ภาษามากก็โอเค แต่แบบมันดูไม่มีหลักฐานอะไรที่เรา เออ ก็แบบเสียเงินไปกับมันเยอะเกินไปรีเปลา เออ ก็อยากจะทำงานเก็บเงินเองด้วย”L: 270

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่า การคิดวนไปวนมาถึงทางเลือกที่ยังตัดสินใจไม่ได้นั้น ทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกเครียดและรู้สึกกังวล

“เออ มันเหมือน เห็นมัยคือแบบ มันไม่ออกไปสักที่มันก็วนอยู่แค่นี้ ถ้าอยากได้เงินเดือนเยอะ ได้ภาษา ภาษาก็ต้องไปเรียนเมืองนอก ไม่งั้นเมืองนอกก็ต้องมี มีเรียนภาษาอังกฤษสักทีอะไรอย่างงี้”L: 258

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“กระทบดี ก็เครียดอะ ช่วงนี้ซึมเศร้า ก็คิดไม่ออกไง มันเป็นความรู้สึกที่แบบคิดแบบวนไปวนมา เดียวก็กลับมาคิดอีกแล้วเพราะว่ายังหาคำตอบไม่ได้”L: 58

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“มีทำงานเลย ทำงานเลยก็มีสองแบบด้วยนะ ทำงานสาย HR หรือว่า ทำงานสายที่ตัวเองถนัด เช่น พวกงานอาร์ตอะไรอย่างงี้ ตัดสินใจไม่ได้ว่าแบบอยากทำงานแบบไหน แบบที่สองที่ยังตัดสินใจไม่ได้คือจะเรียนต่อ ก็ยังคิดอยู่ว่าจะเรียนต่ออะไร จะเรียนโท จิตวิทยาดีหรือเปล่า เริ่มลังเล”L: 10

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

“งานอยากทำพวก counseling อะ แต่ก็นั่นแหละคิดก็กลัวว่าแบบไปทำแล้วจะยิ่งเครียด”L: 48

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

3.3 ลงมือทำบางอย่าง

ลงมือทำบางอย่างคือ สิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลได้ลงมือทำบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกที่มีลงไป

ก่อนในระหว่างที่ตนเองยังตัดสินใจไม่ได้ เช่น สมัครงานไว้ก่อน ติดต่อสอบถามเรื่องเกี่ยวกับทางเลือกที่ตนเองมี หรือการทำกิจกรรมต่างๆ

“ตอนนี้ก็ได้สิ่งที่ทำไปแล้วตอนนี้ก็คือ ได้สมัครงานในที่ต่างๆ สมัครงานไว้ก่อน ไม่ว่าจะเป็นที่ไหนที่เราสนใจก็ยื่นใบสมัครยื่น resume ไปก่อน”L: 285

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ก็สมัครไว้หมดแล้วแหละ แต่ยังคงไม่ออกว่าจะเรียนไร สมัครไปทั่วๆ อะไรที่สมัคร จิตวิทยา สมัครนิเทศน์ สมัครอะไรอย่างเงี้ย สมัครไป”L: 285

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“ก็มีที่ไป job fair กรอกใบสมัคร ไปสอบที่ธนาคารกรุงเทพนี่คือเกี่ยวกับงานก็รอเค้า รอติดต่อมาให้ไปสัมภาษณ์ แต่ก็ยังไม่ได้อิม แล้วก็มีไปเนี่ยสอบทุน ปตท. ที่สอบ ความจริงเค้าให้สัมภาษณ์เลยแต่เราพอดีวันนั้นไม่ว่าง ดิฉันเรียนตอนบ่ายก็เลยแบบ เดี่ยวค่อยให้เค้าโทรมานัดอีกที”L: 165

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

“อิม อ่านหนังสือ ติดต่อสมัคร เค้าติดต่อคนที่ไปเรียนแพทย์ที่ฟิลิปปินส์ คือเหมือนหาข้อมูล เหมือนหาผู้ทางว่าที่ติดต่อได้แล้ว น้องเค้าทำจดหมายติดต่อสภาแพทย์ว่าแบบ ไปสอบได้เลย ไปเรียนได้เลย มิถุนาก็ไปได้เลย”L: 326

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“เราก็ดูอ้อไปเดินjob fair มาบ้างแล้ว แล้วก็ไปส่ง resume บางสาขาที่เราสนใจ ที่แบบ บาง ตำแหน่งงานที่น่าสนใจ บริษัทที่น่าสนใจเนี่ยก็ไปส่งมาแล้ว”L: 157

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า การได้ลองสมัครงานระหว่างที่ตนเองยังตัดสินใจไม่ได้ แล้วได้นัดสัมภาษณ์งานทำให้ตนเองรู้สึกใจชื้น และรู้สึกดีเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนที่ไม่ได้นัดสัมภาษณ์งานเหมือนตน

“ก็มีเงี้อเมื่อก่อนไปสมัครงานอะ ก็ก่อนหน้านี้อเพื่อนเค้ามันทาบตามเค้า คือมันไปฝึกงานที่ของวิริยะใช้ปะ เออแล้วมันมีแผนก pr ประชาสัมพันธ์ที่เหมือนมีให้ เหมือนเค้าต้องการคน เออเค้าก็เลยแบบลองๆ ให้เค้าไปสมัครดูสิ อันนี้เค้าก็เออ เค้าว่าเออหนทางมันก็โอเคนะเพราะว่าเงินเดือนก็ start สูงอะ ก็ 20000 กว่า ก็เออก็ลอง ก็ว่าจะลองดูแต่ว่า

ถ้าปฏิบัติจริงๆก็เมื่อวานนี้ไปพวกรากอนใช่ปะ แล้วเค้าก็รู้สึกใจชื้นที่เค้าเรียกเรา
สัมภาษณ์แล้ว เออเค้าบอกพอเค้าเปิดดูคอม คือเค้าไปกับเพื่อนสองคนใช่ปะ เพื่อนก็
เปิดดู resume ของเราไปเค้าก็แบบ เอ้ยประวัติดีนะกิจกรรมดี เค้าก็บอกเค้าก็นัด
สัมภาษณ์เลย คือศุกร์นี้เราก็ให้รู้สึกดีเพราะเพื่อนอีกคนนึงไม่ได้สัมภาษณ์”L: 122

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

และผู้ให้ข้อมูลอีกรายหนึ่งกล่าวว่า ถ้าสมัครงานแล้วได้งานก็จะลองทำงานนั้นไปเลย

“ใช่ แล้วก็สมัครงานไป ได้ที่ไหนก็คงลองไปทำก่อนแล้วแหละ”L: 233

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งพยายามใช้กิจกรรมช่วยในการเรียนรู้ตนเองว่ามีความชอบหรือ
ความถนัดในด้านไหน

“เหมือนมันยังไม่พบตัวเองว่าต้องเรียนไปตำแหน่งไหน อะไรยังไงอย่างเงี้ย ก็พยายาม
ให้กิจกรรม ตัวกิจกรรมอะไรหลายๆอย่างช่วยเติมเต็มเต็มว่า สุดท้ายแล้วเราชอบงานใน
รูปแบบลักษณะไหนกันแน่อะไรอย่างเงี้ย ก็เลยพยายามแบบทำกิจกรรมหลายๆอย่างเงี้ย
จะได้รู้ว่าชอบงานแบบแนวนี้มั๊ยหรือว่าสนใจแนวด้านนี้ ควรจะไปเรียนต่อด้านนี้อะไร
อย่างเงี้ย”L: 33

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

3.4 วางแผนที่ยอยากจะทำ

วางแผนที่ยอยากจะทำ คือ ผู้ให้ข้อมูลคิดล่วงหน้าถึงสิ่งต่างๆที่จะทำในอนาคต เพื่อให้ตนเอง
สามารถตัดสินใจได้ เช่น ทำงานในด้านที่เรียนมา คุยกับอาจารย์ คุยกับผู้ที่มีประสบการณ์ที่ตรงกับทางเลือก
ของตน หาข้อมูลเพิ่มเติม เป็นต้น แต่ผู้ให้ข้อมูลยังไม่ลงมือปฏิบัติอย่างชัดเจน

“จริงๆอยากทำด้านการตลาด แต่ว่าก็จบจิตวิทยามาใช้มะ ก็อยากลองไปทำ HR ดู
เพื่อแบบทำแล้วมันชอบ เพราะว่าอย่างน้อยก็มีความรู้ทางด้านนี้อย่างน้อยก็น่าจะทำได้
ดีกว่า”L: 8

“แล้วก็มี HR อยากทำ HR เพราะว่าเรียนทางด้านนี้มาก็อยากลองทำงานในสิ่งที่ตัวเอง
เรียนมาก่อน เพื่อแบบทำแล้วอาจจะใช่”L: 70

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

“แล้วก็อยากคุยกับคนเป็นแอร์ นั้นแหละอยากคุยกับคนทั้ง 2 แบบ แต่ก็คือตอนไป
 บำเพ็ญประโยชน์ได้คุยกับแพทย์ เหมือนแบบไม่ได้คุยลึกซึ้งอะ แต่ได้คุยนิดเดียว”

L: 353

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

“ก็ผู้ใหญ่อะ แต่เราว่าแบบอยากไปลองคุยกับอาจารย์ที่คณะดูอะ เผื่อเค้าจะแบบ
 แนะนำอะไรให้ได้บ้าง”L: 209

“อยากจะลองหาข้อมูลเพิ่มเติมมั้ง ว่าแบบทำอันนี้จะเป็นยังไง ลองหาในเน็ตดูอะ อย่างเว็บ
 พันธุ์ทิพย์อะ น่าจะมี”L: 227

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11

“อืมๆ สิ่งที่เราทำไปแล้วใหม่ะ คือตอนนี้พยายามหาเวลาว่างให้มากที่สุด อยากจะ
 แบบคือตอนนี้เราอยากจะทำภาษาอังกฤษของเราด้วย เพราะว่าเราอยากจะไปสอบ
 อยากจะไปลองสอบ Toeic Toefl อะใช้อย่างงี้ แต่ว่าตอนนี้ก็พยายามจะหาเวลาใน
 การแบบไปเรียน อาจจะเป็นแบบลงคอร์สเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เพื่อจะรีวิวสำหรับการ
 สอบ อันนี้คือการเรียนต่ออะ แต่สำหรับการทำงานนะ ตอนนั้นก็แบบเริ่มทำ
 เพราะตอนนี้มันช่วง job fair ใช่มั้ย หลายๆอย่างก็ต้องเริ่มสมัครงานแล้วใช่ป่าว เราก็
 เริ่มทำ resume แล้ว ทำเสร็จแล้วแหละ พยายามลิสต์ดูนั่นแหละว่าคุณสมบัติของเรา
 เป็นยังไง พยายามดูตามแต่ละบริษัทว่าบริษัทไหนที่เค้าเปิดรับงานในสาขาที่เราสนใจ
 แล้วแบบอะใช้อย่างงี้บ้าง มีตลาดมีอันนี้ที่ไหน มี job fair ที่ไหนก็พยายามติดตามดู”

L: 134

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งวางแผนที่จะลองทำงานก่อน เพื่อให้ตนเองรู้ว่าชอบหรือไม่ชอบอะไร ไม่ให้
 ตนเองนั้นเลือกทำในสิ่งที่ไม่ชอบ

“อะไร กลัวแบบเรียนต่อไปแล้วอย่างงี้ มันเหมือนถลาลึกลงไปเรื่อยๆ เออ แล้วถ้าเรียน
 ไป แล้วสิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่ไม่ชอบอะ ก็เหมือนเรากลับมาหาค้นหาตัวเองใหม่ แล้วก็
 เริ่มต้นสิ่งนั้นใหม่เหมือนเสียเวลาไปสองปี ก็เลยอยากลองทำงานดูก่อน จะได้รู้ว่าเออ
 จริงๆแล้วเราชอบหรือไม่ชอบอะไร”L:31

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า ตนเองอยากจะลองสอบแพทย์ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งของตน เพื่อให้รู้ผลและจะได้ตัดทางเลือกนั้นทิ้งไป

“แพทย์ เออเค้าต้องลองสอบแหละ ถ้าไม่ติด คือจะได้รู้ว่าสมองมึงไม่เหมาะกับการเป็นหมอแล้ว จะได้ทำใจได้จะได้เรียนภาษาไปเลย”L: 322

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

3.5 ค้นหาข้อมูล

ค้นหาข้อมูล คือ ผู้ให้ข้อมูลสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกที่ตนเองมีจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น บุคคลในครอบครัว ผู้มีประสบการณ์ คนรอบข้าง เพื่อให้เข้าใจทางเลือกและนำข้อมูลนั้นมาประกอบการตัดสินใจของตนเอง

“สิ่งที่ช่วยให้ตัดสินใจได้ในตอนนี้ก็คือ การแบบหาข้อมูลทั้งสองทาง ว่าแต่ละ อย่างมีข้อดี ข้อเสีย ยังไง นอกจากที่เราคิดได้จากคนรอบข้าง แล้วก็เอามาเปรียบเทียบดูกันว่าเออ แบบไหนที่เหมาะสมกับเรามากกว่า แล้วก็มุ่งไปทางนั้นอย่างรวดเร็วที่สุดอะคะ”

L: 214

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“ก็คงแบบหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วก็แบบอาจจะไปถามคนที่มีประสบการณ์ด้านนั้นๆอย่างจี่ หรือว่าอาจจะแบบลองทำอะไรที่อยาก สมมติว่าอะไรที่คิดว่าอยากทำ อาจจะไปลองทำดูไม่ใช่หรือไม่ชอบก็ได้ตัดไป ถ้าเกิดชอบก็โอเคเลยอยากจะไปลองทำดู แต่ไม่มีโอกาสไม่มีเวลาเลยทำซีเนี่ยก็ไม่ทันละ”L: 259

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

“เราก็เปิดเน็ตนะ ตามเว็บนู้นตามเว็บนี้ อะไรอย่างจี่ เหยี่ย DTAC รับสมัครรีเปลา อะไรอย่างจี่ คือมองงานไว้หลายแบบมากอะ ก็แบบอ้อย หรือว่าเราเริ่มทำงาน part time ก่อนดีช่วงนี้ เก็บตังไปก่อน แล้วก็แบบจะได้รู้ว่าจะไปแนวไหนดี ตอนนี้อถาม ยังไม่มั่นใจนะ ตอนนี้อย่างไม่มั่นใจ ไม่มั่นใจว่าตกลงจะไปทางไหนแน่”L: 220

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“คือตอนแรกก็หาข้อมูลเรื่องแพทย์ไว้ซะเยอะ ก็ซื้อหนังสือที่แบบเจาะลึกชีวิตแพทย์ของเด็กดี ก็อ่านก็มันละเอียดมากจริงๆ ชีวิตของเด็กปีหนึ่ง ปีสอง ปีสาม ปีสี่ ปีห้า ปีหกอะ”L: 294

“เอ้ออ หาข้อมูลอะไรอีกอะ หาข้อมูลรายรับรายจ่ายของที่บ้าน หว่าตอนนี้น้ำบ้านเราทำอะไร เหมาะกับการขอเงินมัย อืม”L: 309

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า การหาข้อมูลไม่ใช่เป็นแค่การหาว่าจะเรียนต่อที่ไหน หรือเรียนต่อสาขาอะไรเท่านั้น แต่เป็นการหาข้อมูลเพื่อที่จะบอกว่าเมื่อเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งแล้วจะเป็นอย่างไรต่อไป โดยมีพี่สาวเป็นแหล่งข้อมูล

“ก็หาข้อมูลในทีนี้ไม่ใช่หาว่า ไม่ใช่หาข้อมูลว่าอย่างเรียนต่อ ไม่ใช่ว่าไปหามาหลายที่จะเรียนต่อ หาสาขาที่จะเรียนต่อ แต่เราหาข้อมูลในด้านที่เรียนต่อแล้วได้อะไร ทำงานเลย แล้วได้อะไร จากคนรอบข้างอย่างพี่สาวอย่างงี้”L: 224

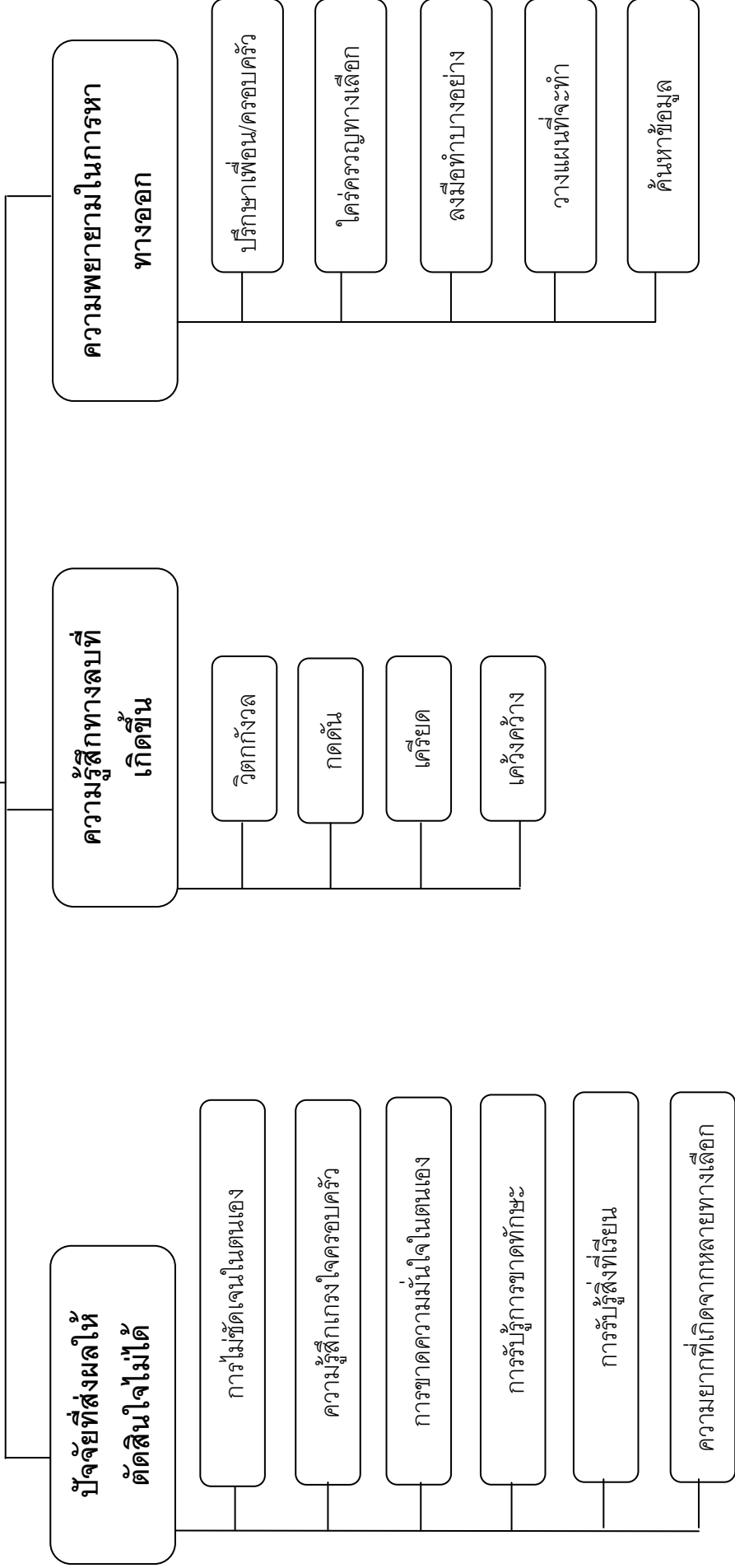
- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งคิดว่าหาข้อมูลเพิ่มเติมจะทำให้ตนเองรู้อะไรเพิ่มขึ้นมาบ้างไม่มากนักน้อย และจากการรู้เพิ่มเติมยังทำให้ตนเองรู้สึกสบายใจขึ้น

“รู้สึกดีขึ้นพอเราเราเป็นอย่างงี้ พอเราเครียดแล้วเราต้องหาข้อมูล ต้องหาข้อมูลแบบเหี้ย มันต้องรู้อะไรบ้างแหละ พอเรารู้อะไรบ้างแล้วมันเครียดไปก็ไม่มีประโยชน์นะเพราะว่ามันไม่มีวุฒิมันก็มีมันก็เครียดน้อยลง แต่ก็คิดอยู่เรื่อยๆก็มองหา เหี้ย งานไหนที่เราพอจะทำได้”L: 259

- ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

แผนภาพที่ 3 ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

บทที่ 4 อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้ ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น และการพยายามในการหาทางออก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้

ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้ คือปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้ให้ข้อมูลกำลังเผชิญอยู่ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดขวางทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพได้ ได้แก่ การไม่ชัดเจนในตัวเอง ความรู้สึกเกรงใจครอบครัว การขาดความมั่นใจในตัวเอง การรับรู้การขาดทักษะ การรับรู้สิ่งที่เรียน และความยากที่มาจากเกิดจากหลายทางเลือก

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในตัวผู้ให้ข้อมูลเองและปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความไม่ชัดเจนในตนเอง คือ การที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถระบุความชอบหรือความสนใจได้อย่างชัดเจน และไม่รู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่มีได้ ซึ่งเป็นภาวะการณ์ที่พบมากที่สุดในกลุ่มของผู้ให้ข้อมูล สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super (1954) ที่ให้ความสำคัญกับการรับรู้ตนเอง (Self-Concept) โดยเชื่อว่าบุคคลจะมีอัตมโนทัศน์หรือภาพลักษณ์ว่าตนเองเป็นใคร ชอบอะไร ซึ่งซูเปอร์กล่าวว่าทุกองค์ประกอบของอัตมโนทัศน์ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการทำงานจะก่อให้เกิดอัตมโนทัศน์ของตนเองในอาชีพ (Vocational Self-Concept) ถ้าบุคคลไม่สามารถระบุหรือมีอัตมโนทัศน์ในตนเองต่ำ บุคคลเหล่านั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพไม่ดีนัก

และจากผลการวิจัยยังพบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจไม่ได้รองลงมาคือ ความรู้สึกเกรงใจครอบครัว ความไม่มั่นใจในตนเอง การขาดทักษะ สาขาที่เรียนมาและความยากจากทางเลือกที่มี ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจไม่ได้ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเพียงลำพัง หรืออาจเกิดขึ้นร่วมกัน เมื่อผู้ให้ข้อมูลรับรู้และคำนึงถึงปัจจัยต่างๆที่เป็นสิ่งที่ขัดขวางการตัดสินใจที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้ข้อมูลนำมาประกอบการตัดสินใจของตนในการพิจารณาทางเลือกและตัดสินใจเลือก สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า การตัดสินใจของบุคคลหนึ่งในแต่ละครั้งที่มีการตัดสินใจอาจมาจากพื้นฐานการตัดสินใจที่หลากหลายและมีความเหมือนหรือแตกต่างกันไปในแต่ละครั้งของการตัดสินใจ ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้แก่ ทางเลือก(action) ที่เกิดขึ้นมากกว่า 1 ทางเลือกแล้วยังมีปัจจัยของสภาวะการณ์นอกบังคับ (State of Nature) รวมถึงเวลา สภาพแวดล้อมที่ยังเป็นข้อจำกัดในการตัดสินใจ และปัจจัยเกี่ยวกับผู้

ตัดสินใจเองว่า มีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ รวมถึงประสบการณ์และข้อเท็จจริงที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจมากนักน้อยเพียงใด (บุญเดิม พันรอบ(2530), อ้างถึงใน อภิชาติ สายปัญญา, 2553)

การที่ผู้ให้ข้อมูลเกิดการตัดสินใจไม่ได้ที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายในที่รู้สึกไม่มั่นใจในความสามารถ และทักษะของตนเอง รวมถึงความรู้สึกไม่มั่นใจว่าหากตนเองเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งแล้ว ตนจะมีความรู้และศักยภาพเพียงพอจะนำไปใช้ในทางเลือกนั้นๆจริงหรือไม่ ประกอบกับการได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าส่งผลต่อการตัดสินใจของตน ซึ่งได้แก่ ความรู้สึกเกรงใจครอบครัว สาขาที่เรียน ความยากจากทางเลือกที่มี พบว่าผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ferrari และ Dovidio (2001) ที่แสดงให้เห็นว่าภายใต้สถานการณ์ที่ต้องใช้ความพยายามทางปัญญาสูงในการพิจารณาทางเลือก และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้และผู้ที่ตัดสินใจได้พบว่าผู้ที่ไม่สามารถตัดสินใจได้เกิดความไม่มั่นใจในการตัดสินใจเลือกเมื่อเผชิญกับตัวเลือกที่มี รวมถึงการได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกส่งผลให้เกิดความยากในการตัดสินใจมากกว่าซึ่งทำให้ผู้ที่ไม่สามารถตัดสินใจได้มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจน้อยกว่า

2. ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น

ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น คือ ความรู้สึกในด้านลบที่เกิดขึ้นของผู้ให้ข้อมูลที่ยังตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพ ความรู้สึกในด้านลบที่เกิดขึ้น ได้แก่ เครียด กัดดัน อึดอัด วิตกกังวล เคืองคว้าง

ในส่วนของความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น ผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้จะประสบกับความรู้สึกทางลบ ได้แก่ เครียด กัดดัน อึดอัด วิตกกังวล เคืองคว้าง ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าคุณเองตกอยู่ในสถานการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ โดยมีปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจไม่ได้หลายประการซึ่งมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างในตัวของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ที่พยายามหาทางออกจากสถานการณ์นี้ด้วยการไต่ร่องทางเลือกต่างๆที่มี ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความลังเลและไม่มั่นใจต่อการเลือกจากการรับรู้ทั้งข้อดีและข้อเสียของทุกเส้นทาง มีความรู้สึกเสียใจและผิดหวังกับการตัดสินใจของตนเองในอดีตเกี่ยวกับการเลือกเส้นทางทางการศึกษา และใช้ระยะเวลาในการทำการตัดสินใจ เนื่องจากพยายามหาทางออกที่ดีที่สุดให้กับตนเอง ซึ่งผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Germeijs และ De Boeck (2002) ที่ระบุถึงเกณฑ์ของผู้ที่อยู่ในภาวะของการตัดสินใจไม่ได้ที่เกี่ยวข้องกับความยากลำบากในการตัดสินใจโดยผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้จะเผชิญกับความลังเลเมื่อถึงเวลาที่ต้องทำการตัดสินใจ เกิดความรู้สึกเสียใจและผิดหวังกับการตัดสินใจที่ผ่านมา รวมถึงการใช้เวลานานเพื่อทำการตัดสินใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าความพยายามของบุคคลที่เผชิญกับการตัดสินใจไม่ได้มีแนวโน้มที่จะพยายามคิดหาวิธีทางที่ตนจะสามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง โดยการคิดถึงทางเลือกที่มีและคำนึงถึงผลของอนาคตในแต่ละทางเลือกบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Frost และ Shows (1993) ที่พบว่าผู้ที่อยู่ในภาวะการตัดสินใจไม่ได้จะมีอาการของการย้ำคิดย้ำทำเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเลือกเส้นทางที่สมบูรณ์แบบที่สุดให้แก่ตนเอง ซึ่งผู้ที่ตกอยู่ในสภาวะของการตัดสินใจไม่ได้จะใช้ระยะเวลาในการผ่านกระบวนการตัดสินใจที่จะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกเส้นทางได้

3. ความพยายามในการหาทางออก

ความพยายามในการหาทางออก คือ สิ่งที่ทำให้ข้อมูลพยายามคิดหรือลงมือทำเพื่อให้ตนเอง ออกจากการสภาวะที่ตัดสินใจไม่ได้ ได้แก่ ปรีกษาเพื่อน/ครอบครัว ลงมือทำบางอย่าง วางแผนที่จะทำ ค้นหาข้อมูลและใคร่ครวญทางเลือก

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลที่กำลังเผชิญกับการตัดสินใจไม่ได้ พยายามคิดและลงมือทำในสิ่งต่างๆ ได้แก่ ปรีกษาเพื่อนและครอบครัว ใคร่ครวญทางเลือก ลงมือทำบางอย่าง วางแผนที่จะทำ และค้นหาข้อมูล ซึ่งการพยายามหาทางออกโดยการปรึกษาเพื่อนและครอบครัวเพื่อนำคำแนะนำหรือข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาประกอบการคิดหาทางออกเป็นวิธีที่ผู้ให้ข้อมูลใช้มากที่สุด และผู้ให้ข้อมูลเลือกวิธีใคร่ครวญทางเลือก เพื่อคำนึงถึงข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือกอีกครั้ง การลงมือทำบางอย่างในระหว่างการตัดสินใจไม่ได้ และค้นหาข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้เพิ่มเติมย้อนกลับเข้าสู่ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจอีกครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิชัย จำรงค์ (2523) ที่อธิบายขั้นตอนขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจไว้ว่า เมื่อบุคคลกำหนดหรือแยกแยะปัญหา โดยทำการค้นหา ทำความเข้าใจ แยกแยะตัวปัญหาให้แน่ชัดได้แล้ว นำไปสู่ขั้นตอนต่อไปคือการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้น เพื่อแสวงหาสาเหตุหรือสิ่งที่ทำให้เกิดปัญหา ตลอดจนความเพียงพอในการแก้ปัญหา เพื่อประเมินข้อมูลที่ได้จากการแสวงหามาเป็นขั้นตอนต่อไป ว่าข้อมูลนั้นมีความถูกต้อง เหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ ข้อมูลบางอย่างที่ได้จากการแสวงหาก็กไม่จำเป็นตัดทิ้งได้ นำไปสู่ขั้นตอนของการกำหนดตัวเลือกให้เหลือน้อยที่สุด และเลือกทางเลือกเป็นขั้นตอนต่อมา เมื่อได้ทางเลือกแล้วก็ลงมือปฏิบัติตามการตัดสินใจเป็นขั้นตอนสุดท้าย หากทางเลือกนั้นไม่เหมาะสมก็จะย้อนกลับไปสู่ขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง เพื่อเลือกทางเลือกต่อไปและจากการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายมีการใช้การพยายามหาทางออกมากกว่า 1 วิธี เพื่อให้ตนเองออกจากสภาวะที่ตัดสินใจไม่ได้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าความพยายามหาทางออกจากการตัดสินใจไม่ได้ของผู้ให้ข้อมูล โดยการลองผิดลองถูกด้วยการสมัครงานหรือการสอบและการลองทำกิจกรรมต่างๆ และการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เป็นความพยายามให้ตนเองมีข้อมูลและโอกาสมากที่สุด เพื่อที่จะสามารถทำการตัดสินใจเลือกเส้นทางอนาคตได้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Frost และ Gross (1992) ที่

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจไม่ได้กับพฤติกรรมการกักตุนหรือการสะสมสิ่งต่างๆเพื่อให้ตนเองรู้สึกสบายใจและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้นการตัดสินใจ ซึ่งในที่นี้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความพยายามหาทางออกจากการตัดสินใจไม่ได้โดยการรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุดและลงมือทำงานและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชัดเจนและความมั่นใจให้กับตนเอง

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยา เพื่อศึกษาประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

1. วัตถุประสงค์งานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

2. คำถามหลักในการวิจัย

ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้ายเป็นอย่างไร

3. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีสุดท้าย ซึ่งเป็นผู้ที่ตัดสินใจไม่ได้ว่าหลังจากจบการศึกษาแล้วจะมีเส้นทางอาชีพต่อไปอย่างไร จำนวน 12 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

- 1). ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการวิจัย เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงต้องเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวเอง
- 2). เครื่องบันทึกเสียง เป็นอุปกรณ์ที่ใช้บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยจะเตรียมพร้อมไว้ก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง
- 3). แบบบันทึกภาคสนาม ผู้วิจัยจะจดข้อมูลในสิ่งที่สังเกตได้ขณะทำการเก็บข้อมูล
- 4). แนวคำถามสัมภาษณ์ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแนวคำถามให้ตรงตามกรอบแนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา

- เตรียมคำถามต่างๆไปให้ครอบคลุมในเรื่องประสบการณ์ของความตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพ โดยเขียนคำถามในลักษณะปลายเปิด มีประเด็นกว้างๆ และไม่จำกัดจำนวนคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

- นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง และนำแนวคำถามนั้นไปทดลองใช้ในกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจและความชัดเจนของแนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ ก่อนนำแนวคำถามไปใช้ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจริง

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเริ่มต้นจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูล ค้นหาผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการถามปากต่อปาก สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ ตรวจสอบคำถามโดยอาจารย์ที่ปรึกษา และนำคำถามเหล่านั้นไปทดลองใช้ก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์จริงในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 3 เดือน ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละบุคคลประมาณ 30-90 นาที

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปถอดเทปและอัดสำเนาไว้เพื่อการวิเคราะห์ โดยใช้ทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาและบริบท (Content & context analysis) พิจารณาคำต่อคำ (Verbatim) และนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยจะทำการอ่านบทสัมภาษณ์หลายๆครั้ง เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา แล้วใส่รหัสข้อมูล (Coding) นำข้อความสำคัญที่มีการให้ความหมายแล้วมาจัดกลุ่ม (Category) ให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกัน แล้วจึงกำหนดประเด็น (Theme) ของปรากฏการณ์ที่ศึกษาจากกลุ่มข้อมูล และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ให้ข้อมูล

7. ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้ ได้แก่
 - 1.1 การไม่ชัดเจนในตัวเอง
 - 1.2 ความรู้สึกเกรงใจครอบครัว
 - 1.3 การขาดความมั่นใจในตัวเอง
 - 1.4 การรับรู้การขาดทักษะ
 - 1.5 การรับรู้สิ่งที่เรียน
 - 1.6 ความยากที่เกิดจากหลายทางเลือก
2. ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น ได้แก่
 - 2.1 วิดกกังวล

- 2.2 กัดค้น
- 2.3 เครียด
- 2.4 เคื่องคว้าง
- 3. การพยายามในการหาทางออก ได้แก่
 - 3.1 ปรึกษาเพื่อน/ครอบครัว
 - 3.2 ใ้ใคร่ครวญทางเลือก
 - 3.3 ลงมือทำบางอย่าง
 - 3.4 วางแผนที่จะทำ
 - 3.5 ค้นหาข้อมูล

8. ข้อจำกัดทางการวิจัย

1. มีระยะเวลาจำกัดในการศึกษาวิจัย เนื่องจากงานวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนานในกระบวนการบางส่วน เช่น การถอดเทปสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน
2. มีความยากลำบากในการหาผู้ให้ข้อมูลเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอาจเกิดความลำบากใจที่ต้องเปิดเผยข้อมูลของตนเอง จึงต้องใช้เวลานานในการหาผู้ร่วมการวิจัยและมีความหลากหลายทางการศึกษาน้อย

9. ข้อเสนอแนะ

1. อาจมีการศึกษาเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ หรือขยายไปศึกษาในบริบทรูปแบบการศึกษาอื่น เช่น อาชีวศึกษา
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในมิติอื่นๆ เช่น คนรอบข้าง และสิ่งแวดล้อมของผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่มีความละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลมาผนวกกันและได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงรอบด้าน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ นวลนันทา. (2547). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนสายศิลป์ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนิษฐา แส่นใจรักษ์. (2552). ในหัวข้อของการฆ่าตัวตาย: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาในผู้ที่ผ่านประสบการณ์การพยายามฆ่าตัวตาย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญพร ตริเนตร. (2543). ประสบการณ์การพัฒนาตนเองของพยาบาลห้องผ่าตัดไทยที่ได้รับการฝึกอบรมในฝรั่งเศส. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพลิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชุตินเตร อาษากิจ. (2552). ผลของโปรแกรมการศึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและทักษะการพัฒนาการตัดสินใจของเด็กไร้สัญชาติในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิศา ชูโต. (2548). การวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: บริษัทพรินต์โพร จำกัด.
- นิศากร ปงรังษี. (2553). ประสบการณ์ด้านจิตใจของมารดาที่ยกบุตรให้เป็นบุตรบุญธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรพจน์ บุษราคัมวดี. (2550). องค์การและการจัดการ. ปทุมธานี: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์การณีนพระบรมราชูปถัมภ์.
- วีระพล สุวรรณนันท์. (2523). กระบวนการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: ประยูรวงศ์.
- วุฒิชัย จำนงค์. (2523). พฤติกรรมการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิทธิพร ครามานนท์. (2552). ประสบการณ์การฟื้นฟ้อุปสรรคของชาวนาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริวุฒิ บุญนพ. (2540). กลยุทธ์การตัดสินใจ = *Mastering Decision Making*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2543). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำเนาวัลย์ ขจรศิลป์. (2529). การแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กองบรรณาธิการ การศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย.

- อภิชาติ สายปัญญาไย. (2553). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- อรุณ รักธรรม. (2534). *การพัฒนาองค์การ: การสร้างและการพัฒนาการทำงานเป็นทีม (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อรอนงค์ ธีบุญะวัน. (2539). *การแนะแนวอาชีพ.* กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- อารีย์วรรณ อ่วมตานี. (2553). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Crites, J. O. (1969). *Vocational psychology: The study of vocational behavior and its development.* New York: McGraw-Hill.
- Edger F. Huges. (1979). *The Modern Manager.* New York: West Publishing Company, 112.
- Feller, R. (2006). *Career Development Theory and Implication.* Retrieved December 11, 2011, from: <http://www.colostate.edu/Files/Grad/MEd/ccd/Tests/career.pdf>.
- Ferrari, J. R., & Dovidio, J. F. (2001). Behavior information search by indecisives. *Personality and Individual differences, 30,* 1113-1123.
- Frost, R. O., & Gross. R. C. (1993). The hoarding of possessions. *Behavior Research Therapy, 31,* 367-381.
- Frost, R. O., & Shows, D. L. (1993). The nature and measurement of compulsive indecisiveness. *Behavior Research Therapy, 31,* 683-692.
- Germeijs, V., & Boeck, D. P. (2002). A measurement scale for indecisiveness and its relationship to career indecision and other types of indecision. *European Journal of Psychological Assessment, 18,* 113-122.
- Oxford English dictionary* (3 th ed.). (2011). New York: Oxford University Press.
- Salomone, P. R. (1982). Difficult Cases in Career Counseling: II—The Indecisive Client. *The Personnel and Guidance Journal, 60,* 496–500.
- Simon, Heabert A. (1960). *The New Science of Management Decision.* New York : Harper & Row.
- Stephen P. Robbins. (1994). *Management.* New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 151-156.

Super, D.E. (1952). Vocational Development: The Process of Compromise and Synthesis.

Journal of Counseling Psychology, 3(4), 249-253.

Super, D. E. (1954). Career patterns as a basis for vocational counseling. *Journal of counseling psychology*, 1, 12-20.

Super, D.E. (1956). *A Theory of Vocational Development*. Unpublished manuscript, The American Psychologist.

Super, D.E. (1990). A Life-Span, Life-Space Approach to Career Development. In D. Brown & L. Books (Eds.), *Career Choice and Development: Applying Contemporary Theories to Practice* (2nd ed., pp.197-261). San Francisco: Jossey-Bass.

Super, D.E. (1994). A Life Spand, Life Space Perspective on Convergence. In M.L. Savikas & R.W. Lent (Eds.), *Convergence in Career Development Theories: Implication for Science and Practice* (pp.64-73). Palo Alto: CPP.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แนวคำถามในการสัมภาษณ์

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. ชั้นเริ่มต้นการสัมภาษณ์

- คุณตัดสินใจได้แล้วหรือยังว่าหลังจากเรียนจบจะทำอย่างไรต่อไป
- คุณมีทางเลือกอย่างไร

2. เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการศึกษา

- การที่ยังไม่สามารถตัดสินใจได้ มีผลกระทบคุณหรือไม่อย่างไร
- คุณได้ทำอะไรบ้างที่ส่งผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต
- อะไรที่ทำให้การตัดสินใจเป็นไปได้ยาก
- อะไรที่ช่วยคุณในการตัดสินใจ

3. ชั้นยุติการสัมภาษณ์

มีเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของคุณในเรื่องนี้ที่อยากจะเล่าเพิ่มอีกไหม

ภาคผนวก ก.
การใส่รหัสข้อมูล

ประสบการณ์ของการตัดสินใจไม่ได้ในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีสุดท้าย

1. ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้

Group	Case	Line	Open-coding	หมายเหตุ
Theme1 ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจไม่ได้				
1.1 การไม่ชัดเจนในตัวเอง	3	113	คือเราว่า เรียนจิตวิทยาต่อมันก็ดี มันก็แบบเหมือนได้ใช้อะไรที่เราเรียนมาเป็นแบบวิชาชีพไปเลยใช่ปะ แล้วเราว่า จิตวิทยามันก็โอเค มันก็ใช้ได้ แต่แบบเราก็ยังไม่มั่นใจว่าเราอยากไปเป็นอาจารย์หรือว่าอยากจะเป็นอะไรยังนั้นหรือเปล่า เออ มันก็ดี แต่แบบ ยังไม่มั่นใจ ยังไม่ถึงขั้นแบบขั้นนั้นอะ ยังไม่ถึงขั้น เหยี่ยเราอยู่กับอาชีพนี้ตลอดชีวิต มีความสุขอะไรจ้ะ	
		254	ยังหาตัวเองไม่เจอ อือ ใช่ ยังหาไม่เจอว่าแบบอยากไปแนวไหน อยากทำอะไรให้มันจริงจัง ยังหาไม่เจอ ไม่รู้หาไงด้วย เหยี่ย	
	4	121	แต่ปัญหาคือ เรียนต่ออะ ไม่รู้จะเรียนต่ออะไร ยังไม่รู้ว่าชอบอะไร ส่วนทำงานอะ ก็ยังไม่ได้งานไง แล้วก็ ถ้าได้งานแล้ว ก็ไม่รู้ว่าที่บ้านจะแบบ เออ เห็นด้วยที่จะให้ทำหรือเปล่า	
		86	อาจจะเป็นเพราะว่า ยัง มันยังค้นไม่เจออะ ว่าจริงๆแล้ว เราชอบอะไร อืม เราารู้สึกว่า เราเรียนอะไรก็ได้ เรียนได้หมดเลย แต่การเรียนได้ กับการทำมันได้ดี มัน มันต่างกัน ถ้าเราทำในสิ่งที่เราชอบ แล้วเราก็ถนัด เราจะทำมันได้ดีไง	
	7	31	แต่แบบยังไม่คิดตอนแรกก็ แบบไม่อยากจะเรียนป.โท เท่าไหร่อะ คือเหมือนไปฝึกงาน hr มาอย่างงี้ไม่แน่ใจว่าแบบ ถ้าสมมติเราถนัดเรียนไป แล้วถ้าเกิดเราทำไม่ได้ ไม่ชอบกับงานอย่างงี้ มันจะแบบถนัดลึกลงไปรีเปล่า แล้วจะไปลอง ก็เลยอยากลองทำงานสักปีนึงก่อนอะไรอย่างงี้	
		66	ในการทำงานด้านนี้เราจะชอบจริงๆรีเปล่า เราจะมีความสุขที่ได้ทำมันจริงๆรีเปล่าอะไรจ้ะ เพราะว่าถ้าเราเรียน	

			ถล่ำล็กแล้วแบบคงไม่ยากเปลี่ยนสายงานบ่อยใช้ปะ ก็คงอยากจะทำงานด้านนี้ไปยาวๆเลยอย่างงี้ ก็ต้องเป็นงานที่เราชอบจริงๆ เราจะทำกับมันได้ะไรอย่างงี้ เราก็เลยคิดว่าแบบทำงานสักปีสองปีดีกว่า จะได้รู้ว่าเราชอบอะไร	
	8	106	คือจริงๆเราก็แบบยังไม่รู้ในตัว คือเราเลือกเรียนจิตวิทยาเนี่ยตอนที่เราเลือกเราก็คือแบบยังไม่รู้ว่าเราชอบด้านไหนกันแน่ เราเป็นพวกแบบไม่ค่อยรู้อะ คือทำได้ทุกอย่าง แต่แบบก็ไม่รู้ว่าชอบอะไรกันแน่ เออ	
	9	19	คือตอนแรกเหมือนเค้าเควังใจ เค้าเรียนได้ทุกวิชา เค้าก็เลยไม่รู้ว่าชอบอะไรกันแน่ ใคร แนะนำอะไรมาอะเค้าก็แบบเลือกไม่ได้	
		91	คือเค้ายังไม่มั่นใจในตัวเองนั่นแหละว่าเค้าต้องการอะไรกันแน่	
	11	6	ก็เหมือนแบบถ้าไปเรียนต่อไฮ่ป่าว คือสับสนเพราะไม่รู้จะไปเรียนต่อด้านไหนดีอะ มันก็มีหลายสาขาใช้มะ ก็คงคิดว่าเรียนจิตวิทยาแหละ แต่ว่าก็ไม่รู้ว่าจะไปเรียนอะไรดี กลัวว่าแบบถ้าไปเรียนตรงจุดที่แบบอยากทำงานจริงๆอะ กลับมาก็หางานยาก ก็แบบไม่ชอบอีกอะไรอย่างเนี่ย ก็เลยคิดว่าลองทำงานก่อน	
	12	207	ทางด้านcommunication อันนี้คิดว่าอันนี้แหละที่เราได้จากที่นี่แหละ แบบว่าการ ติดต่อสื่อสาร การแบบโน้มน้าวใจอะไรอย่างงี้ เราได้จากๆสิ่งที่เราเรียนนี้แหละ แต่ว่ามันก็ยังไม่ชัดเจนนั่นแหละว่าเราเรียนแล้วเราจะต่อทางไหน	
1.2 ความรู้สึก เกรงใจ ครอบครัว	1	49	ปัจจัยทางด้าน อย่างแรกเลยคือ ครอบครัว ก็ถ้าเรา ถ้าเราจะเรียนต่อก็ต้องใช้เงินของครอบครัวต่อ คือ ยังหาเงินเองไม่ได้	
		105	เพราะว่า เพราะว่าส่วนตัวแล้วอะ ไม่ค่อย เหมือนกับเวลาจะขอพ่อแม่ที่ มาเรียนอย่างเงี้ย ไม่ว่าจะเยอะหรือจะน้อย ไม่ว่าจะเขาจะเต็มใจให้หรือไม่เต็มใจให้ คือเขาก็เต็มใจให้แหละ เพราะว่าเรายังทำงานหาเงินเองไม่ได้ ก็ความรู้สึกเล็กๆก็แบบ เราขอเงินพ่อแม่เขามาตั้งแต่เด็กๆแล้ว ในเมื่อเราเรียนจบแล้ว เราก็อยากหาเงินได้ด้วยตัวเอง ก็อยากจะทำแบบเหมือนกับ เลี้ยงดูเขา ให้เขาสบายโดยที่เราไม่ต้องแบบ ขอเงินเขาอีก ก็คืออยากจะทำ	

			อยากหาเงินได้ด้วยตัวเอง	
2	33		ปัจจัยหรือ ก็อย่างเรื่องที่จะทำงานหรือเรียนต่อ ก็คงจะเป็นเรื่อง รู้สึกว่าไม่อยากรบกวนพ่อแม่แล้ว เลี้ยงมาตั้ง 4 ปีแล้ว จะเรียนต่อเลย แทนที่จะ เราก็ต้องเป็นภาระ เรียนตั้ง 3 ปี ป.โท แต่ถ้าเกิดเราได้ทุน อาจจะเป็นภาระเขาบ้าง แต่ก็ไม่ใช่อะเท่าเค้าจ่ายเต็มๆ ก็เลยคิดว่า ถ้าอย่างนั้นจะทำงานเพื่อที่จะ อย่างน้อยก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้	
5	133		เออ ใช่คือเราอะ บ้านเราก็ไม่ได้รวยอะไรไร แถมแบบเรามีพี่ชายคนหนึ่ง มีน้องสาวคนหนึ่งอย่างเงี้ย พ่อเสียไปตั้งนานแล้วใช่ปะ พี่ชายเราก็ไม่ทำงานทุกวันนี้ก็ขอเงินแม่ใช่ปะอะไรเงี้ย อายุก็เยอะแล้วนะ นี่ก็อายุเยอะจะ 30 แต่ไม่ทำงานอย่างเงี้ย คือเราจะมาแบบ เรา คือเราต้องหาเงินนิตหนึ่งอะ เราจะได้ช่วยที่บ้านได้ เพราะบ้านเราอยู่กันหลายคนใช่ป่าว แทบจะมีแม่เราอยู่คนเดียวที่ทำอะไรอะ แม่เราก็เหนื่อยมาก เค้าก็เริ่มแก่แล้วด้วยอะ เราก็เลยต้องคิดเรื่องเงินนิตหนึ่ง ถ้าเป็นเมื่อก่อนนี่ คงจะคิดก็เรียนๆ ใจรักก็ทำอย่างเงี้ยใช่ปะ แต่พอมาถึง ถึงตอนอายุปี 4 แล้วเนี่ย พอถึงทางแยกแล้ว เห็น มัน มันก็สำคัญเหมือนกันนะ คือมันก็ ครอบครัวก็เลี้ยงเรามาดีอะ เราก็ไม่อยากให้เค้าแบบลำบากอะไรอย่างเงี้ย ก็เลยต้องคิดเรื่องเงินด้วย	
	358		คือตอนนี้เรื่องเงินจำเป็นมากเพราะว่า อย่างที่บอกคือแม่เราแก่แล้ว พี่เราไม่ทำงาน น้องสาวเรากำลังจะเข้ามาหาลัย คือเรา เราทนเห็นแม่ส่งน้องคนเดียวไม่ไหว เพราะแม่แก่แล้วจริงๆ บ้านเราก็แบบ คือแม่เราก็ไม่ได้แบบมีกิจการอะไรใหญ่โตนะ เค้าก็ขายของชำอย่างเงี้ยแล้วคิดดูดี กว่าจะได้ตั้งค์อะเออ แทบตาย เค้าก็แก่แล้วจริงๆแม่เราห่าสิบนิดๆ เออเค้าก็เริ่มจะไม่ไหวแล้วอะ ต้องช่วยเค้าอะ เราตั้งใจไว้ว่าอย่างน้อยที่สุดอะ ถ้าเราไม่ได้ให้เงินแม่อย่างน้อยเดือนละแบบห้าพันอย่างเงี้ย เราต้องเป็นคนจ่ายค่าขนมน้อง เอออาจจะแบบยังไม่ถึงขั้นหาเงินจ่ายค่าเทอมมันอะ แต่ต้องหาเงินจ่ายค่าขนมมันให้ได้ อืม เราต้องจัดการเรื่องน้อง	
	370		จริงๆแล้วถ้าเอาตัวเราคนเดียวเลยนะ เงินเดือนเท่าไรเราก็อยู่ได้ เรายืนยันใจ เพราะเราไม่ใช่คนฟุ่มเฟือยอะ เออ แต่ว่าพอมีเรื่องครอบครัวอะ เงินเดือนหมื่นนึงมันไม่ได้	

7	58	คือตอนแรกที่เราคิดเรียนต่อภาษาอังกฤษคือแบบไปเรียนที่นู่นไง แต่ที่นี้ก็คิดว่าเปลืองเงินพ่อแม่ไง มันแค่เรียนภาษาอังกฤษไปไหนๆไปทั้งทีแล้วมันน่าต่อโทด้วยใช่ปะ เออก็แบบ เออ อย่าเพิ่งไปเลยดีมัย ทำงานก่อนแล้วค่อยไปทำจะ work กว่าอะไรจี้ จะได้แบบเรียนภาษาต่ออะไรจี้ถ้าจะต่อโทจะได้ต่อโทไปเลยจี้จะได้แบบจะได้ไม่เปลืองที่เดียวอย่างจี้ เออ	
9	133	แต่ตอนแรกที่จะขอแม่เรียนอะ แม่ที่อุดรแม่เลี้ยงนะ คือเกรงใจมากเพราะว่ามานั่งคิดอะสี่ล้านสองพันกว่าที่พ่อแม่เอาไปลงทุนทำอะไรสักอย่างอีก มันเป็นเงินก้อนใหญ่มาก แล้วแบบต้องรบกวนพ่อแม่แล้ว แบบไม่รู้ดีพ่อแม่จะเอาไปลงทุนอย่างอื่น คุ้มเงินเป็นกอบเป็นกำ แต่ก็ขอมาแล้วแหละ	
	234	นอกจากที่ว่าตัวเองต้องการความสบายแล้วนะ คือเค้าอยากเลี้ยงพ่อแม่ พ่อแม่เค้าจะมี หลายคน พ่อก็แบบมีพ่อเลี้ยงเป็นแฟนของน้ำ คือเค้าก็เรียกพ่อ แล้วเค้าไม่มีลูก คือแม่สามคนอะ มีแม่จริงๆที่มีลูก แม่คนที่สองคือน้ำอะไม่มีลูก ก็เลยเหมือนมาเลี้ยงเค้า แม่เลี้ยงก็ไม่มีลูก เค้าก็เลยรู้สึกเหมือนเค้าเลี้ยงเรามาตั้งหลายคน แบบเลี้ยงเราแค่คนเดียว แต่แบบว่าแล้วตอนเลี้ยงคืนอะ คือเค้าเลี้ยงเราไม่ได้ลำบากมาก แล้วเราก็อยากเลี้ยงเค้าเพราะเค้าแก่กันแล้วใช่ปะ	
	400	ถ้าอยากทำตามใจก็อยากจะไปเรียนภาษาอยากไปโน่นไปนี่แต่แบบไม่ได้คิดแค่ตัวเองไง คิด เราต้องเลี้ยงพ่อแม่อะไรอย่างเนี่ย	
	414	แล้วก็มีไปเมืองนอกมันมีหลายทางไง มีออร์แพอะที่ไปเลี้ยงเด็กแต่เป็นคนเกลียดเด็กมากไป แต่มันถูกอะ แต่มันก็เสี่ยงด้วยอะ แม่ไม่ให้ไปหรอกอันนั้น เพราะแบบมีโฮสต์เป็นผู้ชายอะไรอย่างเนี่ย คิดไม่ออกแล้วอะ หือออ สับสน	
	461	แต่ตอนนี้คือแบบ ถ้าสมมติว่าจบแล้วไม่อยากจะขอเงินพ่อแม่แล้วใช่ป่าว เออ ก็มานั่ง สมมติเปลี่ยนงานจริงๆ ตอนนั้นจะมานั่งขอเงินพ่อแม่เหวอ ก็ไม่ใช่	
10	144	ก็เรื่องเงินเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง เราเหมือนไม่อยากจะรบกวนเค้า ไม่อยากกวนพ่อแม่ พ่อแม่ก็ รู้สึกว่าเหนื่อยเยอะมาแล้วอะ ตอนที่แบบแม่รู้ว่าจะต้องจ่ายค่าเทอมเค้าเป็นครั้งสุดท้าย แม่รู้สึกโง่งอะไรอย่างนี้ เออ ถ้าสมมติว่า	

			จะต้องมาเสียค่าเทอมป.โทอีก เอมแม็กก็อายุเยอะแล้วนะ ก็แบบไม่อยากให้ทำงานอะไรอย่างนี้แล้ว	
		258	เราจะจบแล้วอยู่ว่างๆเหวอ แล้วต้องอยู่ว่าอีกก็เดือน เออแบบต้องให้พ่อแม่เลี้ยงอีกก็เดือน เค้าอยากมีชีวิตเป็นของตัวเอง อยากแบบมีอิสระแล้ว อยากจะเลี้ยงดูครอบครัว	
	12	93	ความคิดของเราคือเราจบ.ตรีมา เราก็อยากทำงานแล้วก็อยากจะส่งตัวเองเพื่อเรียนปริญญาโท ไม่อยากจะทำแบบ เออแบบเหมือนกับให้พ่อแม่ส่งเสียต่อในระดับปริญญาโทอีก พ่อแม่ก็ส่งเสียเราแบบสิบ สิบห้าสิบหก ปีแล้ว ไม่อยากจะทำแบบมาให้ท่านมาส่งเสียอีก ท่านก็ควรอยู่เฉยๆได้แล้ว อะไรอย่างนี้ เราก็ควรจะทำงานเก็บเงินส่งเสียเลี้ยงดูท่านด้วยอะไรอย่างนี้อย่างหนึ่ง	
		122	ความคิดของเราเอง แบบความคิด กรอบความคิดของเรา ที่ว่าเราไม่อยากทำให้ท่านเดือดร้อน อยากส่งเสียตัวเองเรียนอะไรอย่างเงี้ย เพราะว่าเราจริงๆแล้วครอบครัวเราคือ ครอบครัวเราส่งได้อยู่แล้ว แต่ความรู้สึกเรานะอืม เราคิดเราเองว่าเราไม่อยากทำให้ท่านเดือดร้อน เราอยากส่งตัวเองเรียนมากกว่า อืม ก็โตแล้ว	
1.3 การขาดความมั่นใจในตนเอง	1	54	ยังหาเงินเองไม่ได้ หรือไม่ก็ต้องสมัครขอทุนซึ่งเราก็คิดว่า เราก็ไม่ได้ยังไม่ค่อยมีความมั่นใจในตนเองว่าจะสอบขอทุนได้ ถ้าเกิดจะขอทุนเนี่ยแต่ละอย่างก็ยากอยู่ เพราะว่าไม่มีใครที่จะให้เงินเราไปเรียนได้ง่ายๆ	
		55	ปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความจำเป็นมากในชีวิตประจำวัน ก็คิดว่าภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษของเราเนี่ย ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง แล้วเราก็ไม่ได้ ไปหาที่เรียนเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะของเรา แล้วก็คิดว่านี่คือจุดอ่อนของเรา ที่แบบ เรื่องภาษาอะคะ ทำให้เราไม่กล้าที่จะไปสอบ สมัคร เพื่อชิงทุนเรียนต่อ	
		88	คิดว่าทักษะความรู้ของเรา ยังมีไม่เพียงพอ ทำให้เวลาไปสมัครงาน หรือว่าไปทำงานที่ไหนเนี่ย เราก็จะต้องแบบเหมือนกับ บางทีก็ ส่วนมากเขาจะรับผู้ที่มีประสบการณ์จบปริญญาโท แต่เราคือเด็กจบใหม่เลย ประสบการณ์ก็ไม่มี ก็อาจจะยาก ยากต่อการที่จะได้ทำงานบริษัทดีๆ	
		203	ก็เรื่องของ ความไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองว่า ถ้าจะเรียนต่อ เรื่องของภาษา แอ้ย ไม่ว่าจะเรียนต่อ หรือทำงานอะ เรื่องของภาษา เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะว่ารู้อยู่แล้วว่าตัวเองไม่ค่อยเก่งทางด้านนี้ แต่โลก	

			ปัจจุบันอะ วิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความจำเป็นมาก ไม่ว่าจะทำงานที่ไหนหรือว่าจะเรียนต่อที่ไหนก็ต้องใช้ภาษานี้ทั้งนั้น ทำให้เราแบบ เออ ความสามารถของตัวเองนี่แหละ ที่แบบทำให้ตัดสินใจได้ยากว่า เออไม่ค่อยมีความมั่นใจอะคะว่าจะทำได้ดีหรือเปล่า	
3	235		ฮึ นันดิ ยังไม่คิดมั้ง บางทีก็ถ้าเป็นอาจารย์ก็คงจะดี แต่ว่าไม่รู้จะสอนคนอื่นเขาเรื่องหรือเปล่า ก็แบบเจ้าของธุรกิจอะไรเงี้ย	
7	19		แรกสุด ตอนแรกคิดว่าจะเรียนต่อ อิมๆ เพิ่ม skill ให้แบบ ไซ้ไปใช้งานดีขึ้น อยากเรียนเพราะแบบ เพราะว่าอังกฤษเราอ่อนมาก	
	176		รอดมาก่อนแหละ คือได้ทุนก็ได้ยากแล้วไซ้ปะ แล้วถ้าได้แล้วเราต้องยื่นดูที่มันเป็น top five อิกอะ คือแบบภาษาอังกฤษเรา เรา ภาษาอังกฤษอ่อนไง ที่เราบอกอะ คือแบบถึงมันได้อย่างนี้ แต่ IELTS เราอาจจะไม่ผ่านไง มันก็ยื่น u ไม่ได้ไซ้ปะ อิมนั่นแหละ เพราะว่าทางนี้เปอร์เซ็นต์น้อยมาก เราว่าทำงานเราต้องเรียนภาษาก่อนถึงจะต่อโทได้ เพราะภาษาอังกฤษเราห่วย	
9	50		เสียเวลานะมันช้า แล้วก็มานั่งเห็นตัวเองเรียนสามชั่วโมงแบบจะขาดใจตาย แล้วไปเรียนต่ออีกหกปีจะไหวมั๊ย ก็ไม่มั่นใจในตัวเองแบบเรียนแล้วจะไหวรึป่าว	
	55		เหมือนต้องเริ่มใหม่หมดเลยอะ ไรอย่างเนี่ย เค้าก็เลยไม่รู้ว่าจะตกลงจะทำได้มั๊ย คือมัน อาจจะเข้าง่ายก็จริงถ้าคิดจะเรียนสักอย่างอะนะ มันก็ไปต่างประเทศได้เลยไง แต่ว่ามันจะไหวมั๊ย แล้วก็แบบต้องความรับผิดชอบสูงก็รู้ตัวเองอะ มันก็ไม่ไซ้คนรับผิดชอบขนาดนั้น แต่มานั่งคิดว่าถ้าถึงเวลาจริงๆมันก็คง อาจจะทำได้หรือว่าเราอาจจะโดนขัดเกลามาจนช่วยคนได้จริงๆ แต่ก็แบบมันสับสนว่าเราชอบก็จริงแต่แบบไหวมั๊ยวะ	
	70		ถ้าได้ภาษาก็เป็นแอร์ แต่ก็ไม่มั่นใจอีกก็คือแอร์มันเงินดีไงได้ไปต่างประเทศ ถึงเวลาจริงก็ แบบเป็นงานบริการคน แต่อีนี่ก็ซีเหวี่ยงไง ก็กลัวแบบไม่ไหว	
	379		อย่างไรเรียนเมืองนอก เห็นspeaking เห็นเราจะกล้าพูดจริงมั๊ย เอ็กเซ็นส์ห่วยละเราจะดีรึป่าว	

1.4 การรับรู้ การขาด ทักษะ	6	433	ไม่ใช่คนโง่เลย แบบเลือกอะไรเลือกเลย เออ ส่วนใหญ่ปัญหาของเค้าก็ ภาษา ในความคิด ถ้าเค้าได้ภาษานะ ทุกอย่างโอเคอะ จริงๆ เค้าแบบ เห็น ขอภาษาได้มั้ยอะ ถ้าแบบพูดเก่งอะไรอย่างงี้ไปสมัครที่ไหน เค้าว่าเค้าก็ รับอะ เชื้อมาก คือ ไม่รู้อะ คือเค้าเชื้ออย่างงี้มาก	
	10	23	เรารู้สึกว่า เราเรียนจบมาแล้วไม่ค่อยมีความรู้อะไรเท่าไรหว่า อะ เออรู้สึกจะทำHR ก็แบบ ก็ เหมือนไปทำสายจิต ปรีกไม่ได้อยู่แล้ว วิชาที่เรียนมาก็ลงเรียนน้อยเหลือเกิน ส่วนจะไปทำ HR อะไรอย่างนี้ วิชาที่เรียนมาจริงๆก็ไม่ ค่อยมี	
1.5 การรับรู้ สิ่งที่เรียน	4	47	จริงๆก็ไม่ค่อยตรงอะ สิ่งที่เราชอบ กับสิ่งที่เรียนมา มันไม่ค่อยตรงกันอะ มันเลยต้องเรียนต่อใน ในความคิด เราอะ แต่ที่เรียน มันก็เอามาใช้ได้กับงานในทุกสาขาอะ เพราะสิ่งที่เรียนมันเป็นเรื่องทั่วๆไปอะที่เอามาใช้ได้ ก็ เหมือน ก็ไม่ได้เสียเปล่าอะ เพราะว่าไม่ว่าจะทำงานอะไร ก็เอาความรู้ที่เรียน ไปใช้ได้อยู่ดี แต่ถ้าเราจะแบบ ทำในสิ่งที่เราชอบจริงๆ ก็คงต้องเรียนในคณะอื่นเพิ่มเติมอะ ใช้ความรู้ที่อยู่ตอนนี้ คงไม่พอ	
	5	399	คือแบบเค้าให้เรียนแต่เค้าไม่สอนให้ทำ เออ อาจารย์ก็แบบเหอ จุฬาก็ไม่ได้สอนเหอ เค้าก็แฉ่งๆน่าเสียแบบ ว่าเชิงๆผิดหวังอะไรอย่างงี้ อะไรกันชั้นคิดว่าจุฬาก็ทำได้มากกว่านี้ไง เออสรุปแล้วเราก็ต้องไปดูคนอื่นเค้า ทำก่อน แต่เหมือนกับว่าเราดูแค่สองสามครั้งอย่างงี้เราก็ทำได้ เราทำได้แบบจับฉ่าย เออให้ทำอะไรก็ได้อะ แต่เหมือนกับมันไม่ค่อย ไม่ค่อยมีอะไรที่แบบดีมาก ๆ คือแบบให้ทำอะไรก็ได้อะแต่ว่าไม่เด่นเลย	
		472	เมื่อตอนเมื่อตอนปี 4 เทอม 1 ที่เราแบบเครียดแบบ เครียดมากๆเลยนะ ส่วนหนึ่งคือเราไม่รู้จะไปทำอะไร กับไม่ รู้จะไปต่อทางไหน เครียด ฟุ้งซ่านคิดอยู่นั้นแหละ แบบรู้สึกอึดอัดรู้สึกเศร้า อืม อะไรอย่างงี้ เราว่าส่วนหนึ่งเป็น ความผิดหวังด้วย เออพอผิดหวังแบบมากๆไรที่แบบ เห็น เรียนมาตั้งสี่ปีอะ ตกลงมันได้กระดาษแค่แผ่นเดียว จริงๆเหอ คือแบบตกลงว่าอะไรที่เราได้จากสี่ปีนี้เนี่ย สมมติว่าเราชอบ counseling มาก เออเราชอบ counseling ใจ จบไปไหนงาน งาน งาน มีงานมั้ย เออแบบ ทำไม ทำไมเราเรียนมา เราไม่มีงานทำละ มันเป็น ตัวหนึ่งที่บีบให้เราต้องไปทางอื่นอะ ทั้งๆที่จริงแล้วเราก็อยากไปทางนี้อะ เออแล้วแบบจิตคลินิกก็ก็ต้องเรียนต่อ	

			หนึ่งไม่มีตั้ง ก็ต้องทำงานก่อน เออ แต่ประเด็นหลักๆอีกอันก็คือ เนี่ยแหละ ทำไมเราเรียนมาแล้วเราไปทำอะไรไม่ได้เลยวะ คืออาจารย์อาจจะพูดด้วยคำพูดสวยหรูว่าเราจบมาประมาณว่า เราเรียนมามันสอนให้เราเป็นอะไรนี่ หนูก็เข้าใจอะ หนูก็เข้าใจว่าที่นี่มีเอกลักษณ์ยังไงแต่แบบตอนนี้สิ่งที่เราต้องทำคือเราต้องทำงาน เออ มีงานให้เราทำมั้ยอะ แล้วแบบเราก็เคยถามนะอาจารย์แบบเป็นวิทยากรรับเชิญมาจากแบบพวกกรมสุขภาพจิต อนามัยอนามัยไร้อะ เออ เค้าก็ เค้าก็บอกว่าจบไป แล้วก็จบปริญญาตรีจิตวิทยาทั่วไปจุฬาฯ เค้าบอกจิตวิทยาทั่วไปหรือไม่รู้จะให้ทำมัยนะ เพราะว่ามันทั่วไปไร้อะ เราฟังแล้วเราก็อิม เราเรียนมาทำไมน้ำ	
		493	ใช่ คือเรา เรารู้สึกขอบคุณมากที่เราได้เรียนอะ เรารู้สึก appreciate กับมันมากเลยจริงๆนะ เรารู้สึก คุ้ม มันช่วยเหลือคนได้ แต่เราไม่มีงานรองรับเราไม่มี license เราไม่มีแบบตำแหน่งว่างให้เราอะ เออ จะบอกคุณจะมีหรือ แล้วรับเรามั้ยอะ หรือว่าเราต้องไปเรียนโทก่อน แล้วไปเรียนโทก่อน ก็บีบคั้นกันไปนิดนึงนะ ก็คือมันต้องทำงานไง	
1.6 ความ ยากที่เกิดจาก หลาย ทางเลือก	3	8	ยังไม่รู้ว่าจิตวิทยาสังคมหรือว่าจิตปริกัไ้ปะ แล้วก็ มีบางความคิดที่อยากเรียนนิเทศ บางทีก็อยากเรียนบริหาร ก็เลยไม่รู้ว่าจะอยาก จะเรียนอะไรดี เพราะมันอยากเรียนหมดเลย คิดไม่ออกว่าจะเรียนอะไร คือสนใจหมดเลยสามด้าน เลยตัดสินใจไม่ได้ว่าจะด้านไหน	
		21	บางทีก็อยากทำแบบ อยากทำกิจการของตนเอง บางครั้งก็อยากเป็นอาจารย์ หรือไม่ก็อยาก อยากรอยู่หลายอย่างมากไป ก็เลยงงกับชีวิตว่าจะเอาไป	
	7	5	ก็ตอนนี้กำลังลังเลอยู่ระหว่างเรียนต่อกับทำงานเลย คือว่าตอนแรกอะเราคิดว่าจะไปเรียนภาษาที่อังกฤษใช่ปะ แต่ตอนนี้ก็แบบ แต่ก็ไม่แน่ใจก็คืออยากทำงานก่อนไป เสร็จแล้วตอนนี้ก็ไม่แน่อีกแล้ว เพราะว่าไปสอบทุนปตท. แต่ก็ไม่ได้อะไร ก็ไม่ได้หรอก แต่แบบ หืมจะเรียนต่อดี จะทำงานดีอะไรอย่างงี้	
		214	เออ เพราะว่าเพราะเป็น choice เข้ามา คือแบบเหมือนอย่างสอบทุนนี้ คุ้ม เกณฑ์ได้พอดีไร้อะก็สมัครสอบไว้ไร้อะ แล้ว aptitude test เสือกผ่าน ดันผ่านอีกอะไรอย่างงี้ก็เลยแบบรอดสัมภาษณ์เหมือนกัน ก็เหมือนกับสอบ	

			ธนาคารกรุงเพทนะแบบเหมือนก็รอสัมภาษณ์อะไรอย่างเงี้ย ก็ส่วนใหญ่ก็ต้องรอตอนสัมภาษณ์อีกที อืม อันนี้ก็ดี อันนั้นก็ดี ดีหมดเลย	
--	--	--	---	--

2. ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น

Group	Case	Line	Open-coding	หมายเหตุ
Theme2 ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น				
2.1 วิตกกังวล	6	65-78	ตอนนี้เริ่มรู้สึกนอนได้ปกติแล้ว แต่ก่อนหน้านี้นี้ประมาณอาทิตย์นึงอะ เหมือนแบบนอนไม่หลับสองสามวัน นอนไม่หลับเลยตี 5 นอนตี 5 ตลอดเลยอะ เออ ขนาดทำงานให้มันเหนื่อยๆเลยนะก็ไม่หลับเลยนะ ตาแข็งอะไรอย่างเงี้ย เออ เค้าก็คิดว่าอาจจะจะเป็นเพราะว่า เรายังกังวลอยู่รึเปล่านั้นว่าเราจะ อนาคตเราจะเป็นยังไง	
	4	31-35	อะไรกลัวแบบเรียนต่อไปแล้วอย่างเงี้ย มันเหมือนถลาลึกลงไปเรื่อยๆ เออแล้วถ้าเรียนไปแล้วสิ่งนั้นมันเป็นเรื่องที่เราไม่ชอบอะ ก็เหมือนเรากลับมาหาค้นหาตัวเองใหม่ แล้วก็เริ่มต้นสิ่งนั้นใหม่ เหมือนเสียเวลาไปสองปีก็เลยอยากลองทำงานดูก่อน จะได้รู้ว่าเออจริงๆแล้วเราชอบหรือไม่ชอบอะไร	
	5	245-249	ใช่ อันนั้นก็ขึ้นอยู่กับเราได้เงินเดือนเท่าไรด้วย ถ้าเราทำแกวบ้านเนี่ยแล้วได้แค่หมื่นเดียวอะ ต่อให้มันจะถูกแบบค่าครองชีพมันจะถูก แต่ยังไงบางทีมันก็คือเงินเดือนมันไม่เพิ่มไงใช่ปะ แล้วก็จะผ่านโปรอีกอะบางบริษัทก็เดือนนึงบางบริษัทสามเดือน บางบริษัทหกเดือนอย่างเงี้ย เออ ก็โอ้โหช่วงยังไม่ผ่านโปรก็คงกินเกลบอะ	
	9	55-61	เหมือนต้องเริ่มใหม่หมดเลยอะไรอย่างเงี้ย เค้าก็เลยไม่รู้ว่าจะทำลงจะทำได้มัย คือมัน อาจจะเข้าง่ายก็จริงถ้าคิดจะเรียนสักอย่างอะนะ มันก็ไปต่างประเทศได้เลยไง แต่ว่ามันจะไหวมัย แล้วก็แบบต้องความรับผิดชอบสูงก็รู้ตัวเองอะ มันก็ไม่ใช่ว่าคนรับผิดชอบขนาดนั้น แต่มาเนี่ยคิดว่าถ้าถึงเวลาจริงๆมันก็คงอาจจะทำได้ หรือว่าเราอาจจะโดนขัดเกลา มาจนช่วยคนได้จริงๆ แต่ก็แบบมันสับสน ว่าเราชอบก็จริงแต่แบบไหวมัยอะ	

		123-125	กลัวอีกว่าเราจะเรียนจบหกปี เพื่อนญาติพี่น้องเงินเดือนสีหิ้นเท่ากันแล้ว ก็แบบตกลงเอาทางไหนดี	
		150-152	กลัวเลือกพลาด กลัวเลือกเรียนภาษาแล้วมันพลาดมันไม่มั่นคงใจ แต่หมอกก็กลัวจะ ทำได้ดีมีัย มันเอาชีวิตคนมาเลยนะ เราก็ไม่ได้รับผิดชอบขนาดนั้น	
	11	31	อยากเรียนต่อแต่คือแบบไม่รู้จะเรียนต่ออะไร แต่ก็กลัวว่าทำงานแล้วแบบจะไม่ได้ไปเรียนต่อ	
		100-101	ทั้งกลัวทั้งไม่มั่นใจว่าจะทำงานได้ มันยิ่งแบบสับสนเข้าไปใหญ่เลยอะ	
		138-144	สมมติว่าทำงานใช้ป่าว ก็กลัวว่าแบบเงินเดือนจะได้น้อยใช้ไม่พอ แล้วแบบจะได้ บริษัทไม่ดี จะอยู่ได้ไม่นาน แล้วกลัวแบบทำงานแล้วจะติดพันแล้วจะไม่ได้ไป เรียนต่อ แล้วก็กลัวว่าแบบ กลัวว่าแบบจะทำงานไม่ได้ เหมือนแบบกลัวว่าแบบสอไปสอไปไม่ติด หมายถึงว่าแบบสอเข้าทำงานไม่ติดใช้ป่าว ก็ไม่มีงานทำใช้ปะะ กลัวไปหมดเลย	
		162-164	เรากลัวว่าแบบสมมติแม่ฝากเข้าไปอย่างนี้ใช้ป่าว แล้วเราทำงานไม่ได้ แม่ก็แบบเสียอะไรอย่างเนี่ย เรากลัวว่าเค้ามอง บริษัทมองว่าเราเป็นลูกแหง เราก็ไม่ยอมเค้ามองอย่างนั้น	
		175-178	แต่พอคิดว่าจะทำงานก่อนใจ เราก็กลัวว่าจะไม่ไปเรียนต่ออย่างที่บอก แล้วถ้าได้งานดีก็อยู่ ได้นานใช้ปะะ เราก็ไม่อยากจะออก แต่ถ้าได้งานไม่ดี เราก็ไม่ยอมทำเหมือนกัน ก็สับสน	
		183-187	ซึ่งแบบเราไม่รู้จะเลือกอันไหน แล้วก็กลัวจะเป็นผู้ถูกเลือกกริปาวอะ เพราะบริษัทที่จะไปทำก็ มีเยอะมากใช้ป่าวมหาลัยที่จะไปเรียนก็มีเยอะมาก สาขาที่จะไปเรียนก็มีเยอะมาก ทุกอย่างเหมือนแบบเราต้องเป็นคนเลือกเองหมดแล้วอะ เลือกเองแล้วก็ให้เค้าเลือกด้วย	
		199-200	เพราะความกลัวแล้วก็ไม่มั่นใจในตัวเองนี่แหละ กลัวแบบตัดสินใจผิด กลัวผิดหวังอะไร อย่างเนี่ย เราว่าปัญหาหลักเรากลัวผิดหวังอะไรอย่างเนี่ย	
2.2 กอดัน	1	33-34	รู้สึกกอดัน แล้วก็หนักใจ ที่ต้องตัดสินใจ แต่ยังไม่ตัดสินใจไม่ได้	
		278-279	ก็กอดันในส่วนที่เขาได้ ได้เดินหน้าไปแล้ว ว่าเริ่มไปสอชิงทุนกันแล้ว ในขณะที่เราตัดสินใจไม่ได้เหมือนเขา	

	42-46	เวลาเราเห็นเพื่อนเราตัดสินใจได้แล้วว่า โอเค เขาจะทำงาน คนนี้จะเรียนต่อ แล้วเขาก็แบบศึกษาหาข้อมูล เรียนต่อ สอบสมัคร เรียนต่อโทอะไรอย่างเงี้ย แต่ แต่ว่าในขณะที่เรายังไม่ทำอะไรเลย คือ ยังตัดสินใจไม่ได้ว่า เราจะทำอะไร ทำให้เรารู้สึกว่ากดดันตัวเอง	
3	243-249	ตัวเราเนี่ยแหละ จริง เอาจริงๆ บั๊จจัยอื่นรอบๆตัว มันไม่ได้ยากเลย ไม่ได้กดดันเราอะไรเงี้ย เหมือนเรากดดันตัวเองว่า แบบ คือเหมือนเราอยากทำอะไรที่เราชอบ ชอบมากๆ อยากเจออะไรที่เราชอบแบบชอบมากๆ ชอบแบบ ชอบแบบ ทั้งชีวิตอยู่กับมัน แล้วมีความสุขอะ แต่เรายังไม่เจอไง เราก็เลยคิดไปเรื่อยๆ อยากทำอันนู่น อยากทำอันนี้ ก็เลยโลเล ว่า เฮ้ย ทำนี้ เฮ้ย หรือทำอันนี้ เพราะมันเหมือนแบบทุกทางมันดีหมดเลย ก็เลยเลือกไม่ถูก จะเอาอะไร	
	329	พอลถามแล้วเราจะยิ่งเครียดไป ยิ่งกดดัน เมื่อไหร่จะเลือกได้วะ อะไร คนอื่นเขายังเลือกได้เลย ก็ยังตัดสินใจถูก	
10	261-263	อยากจะทำโน้นทำนี่นั่นเยอะเยอะไปหมดเลย แต่แบบเรื่องของตัวเองคือเค้ายังตัดสินใจไม่ได้ เออ เครียด กดดัน เห็นเพื่อนก็เอาไปเปรียบเทียบโน้นนั่นนั่น ก็เปรียบเทียบอะไรอย่างนี้	
11	192-196	อืมม กดดันอะ อีกไม่กี่เดือนปะ แล้วคือเราก็ไม่อยากจะอยู่บ้านเฉยๆเป็นคนตกงานเนี่ย แต่ถ้า จะให้ไปเรียนต่อเลยก็แบบทำเรื่องไม่ทันแล้ว ก็เลยก็กดดันก็เครียดไม่อยากจะเลือกอะ ตอนนั้นก็เลยปล่อยชีวิตสบายๆ ชิวๆ ตอนนั้นก็เหมือนแบบซีเกียจคิด ไม่อยากเลือกไม่อยากคิด	
12	45-49	เพื่อนหลายๆ คนก็เริ่มแบบเริ่มสอบหมดแล้ว Toeic Toefl iletts ก็แบบวางแผนแล้วว่า จะ ไปเรียนยูนี้นู่นนี่เนี่ย บางคนก็แบบเออฟังธงว่าแบบสมัครงานแน่นอน เริ่มสมัครงานแล้ว เพื่อนบางคนก็แบบได้งานแล้วอะไรอย่างเนี่ย มันก็แบบเป็นความกดดันอย่างหนึ่งที่แบบเออ เรายังแบบไม่ได้ทำอะไรเลย เรายังไม่รู้อะไรเลย	
	276-281	ยิ่งแบบพอได้ยินข่าวคนนี้ได้งานแล้ว คนนี้แบบทำงานแล้วนะ เงินเดือนสูง ทำงานแล้วหรือ ว่าอีกคนแบบไปสอบ Iefl มาแล้วเนี่ย ค่ะเนนสูงมากเลยเนี่ย ที่ไหนก็รับเนี่ย เราก็แบบฉันทำอะไรอยู่ ทำอะไรอยู่ ทำไมเราไม่ได้ทำอย่างคนอื่นเค้า ไม่ได้เตรียมความพร้อมหรือเป็นเพราะเราว่าเราอะไม่ได้เลือกทางสักทางหนึ่ง เราแบบค่อยๆ ก็ก แล้วทำทั้งสองทาง ทำทั้งสองเลยไม่ได้เต็มที่อะไรอย่างเงี้ยป่าว ก็ค่อนข้างกดดัน	

2.3 เครียด	3	60-63	ตัดสินใจไม่ได้ ก็เครียด เวลาที่ ชอบมีคนมาถาม เอะ เรียนอะไรต่อ เรียนอะไร อย่างงี้ใช้มะ คนอื่นเหมือนมีแนวทางที่ แนวๆแล้ว ที่ตัดสินใจได้แล้ว แต่คือเรายังไม่มี เลยก็แบบ เฮ้ย ทำไมเรายังไม่มีวะ อะไรอย่างงี้ แล้วก็เครียด คิด คิด เยอะ	
	5	174-176	อืม มันก็เครียดๆอย่างนั้นอยู่นานเหมือนกันนะ แบบประมาณสองสามเดือนอะ ที่เราแบบคิดอยู่นั้นอะ เทอมที่ แล้วอะ โห เครียด เครียดมาก คิดอยู่นั้นอะ เห้ยเอาไงดีวะ ชีวิตไม่รู้จะไปทางไหน	
		146-153	มันก็รู้สึก มันรู้สึกยังไง มันเครียดอะ สับสน แบบ เห้ย ชีวิตมันจะไปทางไหนดี คือเครียดเอาจริงๆ เครียดมาก มีอยู่ ช่วงนึง ช่วงตอนขึ้นปี 4 อะเราจะเครียดมาก ก็นั่งแบบ นอนคิดทุกวันเลยว่าแบบทำอะไร อารมณ์เสียแบบหงุดหงิด ไม่อยากจะคุยกับใครแบบ เครียดอะ เราแบบคุยกับเพื่อน คุยแบบ รวน ตอนนั้นคิดแค่ว่าต้องแบบ เห้ยมันเครียดวะ เห้ย มาทักแบบแกเป็นไรวะหน้ามู่ยตลอดเวลา เห้ยๆไม่รู้กูไม่รู้ กูเป็นมากป่าววะ เพื่อนก็กูก็เหมือนกันมึงอย่าคิดมากเลย กูก็ไม่แน่ใจกูไปเรียนจิตวิทยาคลินิกดีมั้ย แบบงาน hr ก็แล้วยังไง	
		472-476	เมื่อตอนเมื่อตอนปี 4 เทอม 1 ที่เราแบบเครียดแบบ เครียดมากๆเลยนะ ส่วนหนึ่งคือเราไม่รู้จะไปทำอะไร กับไม่รู้จะไป ต่อทางไหน เครียดฟุ้งซ่านคิดอยู่นั้นแหละ แบบรู้สึกอึดอัดรู้สึกเศร้า อืม อะไรอย่างงี้ เรายังว่าส่วนหนึ่งเป็นความผิดหวัง ด้วย เออพอผิดหวังแบบหลายๆครั้งที่แบบ เห้ย เรียนมาตั้งสี่ปีอะ ตกลงมันได้กระดาษแค่แผ่นเดียวจริงๆหรอ	
	6	32-39	ใช้ๆ ก็รอ ตอนนี้อะก็คิดๆ คือเครียดนะเว้ย คือแบบมีช่วงนึงเครียดมากกว่าจะเอายังไงเพราะเหมือนพวกเพื่อนเค้าอะ เออ ก็เหมือนแบบมุงเรียนอย่างเดียว เออมุงจะแบบเรียนต่อ แล้วเค้าก็แบบก็เหมือนอยากทำงานด้วย ยังสองจิตสอง ใจเพื่อนก็ไม่มีใครไปสมัครงานด้วยเลยอะ เออแบบพวกเพื่อนคนอื่นอะไรก็ใช้ปะ เอนั้นแหละ แต่ตอนนี้เค้าก็เริ่ม แบบไม่เป็นไรเดี่ยวลองหางานเองก็ได้ตามเน็ตตาม CU jobfair ตามอะไรอย่างงี้อืม	
	9	275-277	เครียดอะ ก็เครียดทุกวันนะ นอนคิดทุกวันนะ ยิ่งเห็นกั๊งนะ รู้สึกว่ามันก็เหมือนเราไป แต่กั๊ง ดูแบบว่ากระตือรือร้นอะ	
		285-286	เครียดอะ ทำไงดีวะ จบไปทำอะไร คุยกับแม่แล้วแบบเอ้ออ เครียดๆ	

	10	70-72	เออทำอะไรก็ได้สักอย่าง มันก็เลยแบบเปรียบเทียบ เออแต่ก็พอเปรียบเทียบแล้วก็รู้สึก เกรียดยังไงดี	
		250-252	มันก็รู้สึกยังไง เกรียดยังไง กอดตัน บางทีหุดหุดจะร้องไห้ มันก็เหมือนที่บอก คนเราก็ต้องแบบว่ามันหาทางเลือกไม่ได้อะ มันไม่รู้จะไปทางไหน	
	12	283	มันก็ลำบากใจในการตัดสินใจ กอดตัน เกรียดยังไง ก็เกรียดยังไงจริงๆ	
2.4 เคี้ยว คว้าง	9	185	จะทำยังไงดีต่อกับชีวิต รู้สึกว่ามันว่างเปล่า	
		321	เค้ายังคว้างอยู่ เค้าตัดสินใจไม่ได้	
	4	19-21	คว้างคว้าง แล้วก็ไม่รู้จะเอาอย่างไรต่อไป เหมือนกับจบแล้ว แต่ยังไม่เลือกไม่ได้ว่าจะทำงาน หรือว่าจะเรียนต่อ ก็รู้สึกเหมือนกับสับสนนิดนึง	
	11	73-82	เช่นสมมติแม่เราจะ เราคิดว่าจะไปลองทำHRก่อนใช้ป่าว เพราะคิดว่ายังไม่เคยลอง พอคูกับเพื่อนว่าแบบจะไปลองทำ HR ดูเพื่อนก็จะแบบพูดเหมือนแบบHR มันน่าเบื่อหน่าย พวกเอกสารจำเจนู่นนี่ใช้ปะ เราก็แบบเริ่มสับสนเริ่มเปลี่ยนมุมมองว่าแบบมันไม่น่าทำ เออนั่นแหละ แล้วพอจะแบบเหมือนเพื่อนแม่แนะนำว่าแบบไปเรียนเกี่ยวกับเด็กอะไรอย่างเนี่ย ตอนแรกก็คิดว่าแบบก็โอเคไปอยู่กับเด็กก็ได้ แต่พอมานั่งคิดจริงๆแล้วอะจะอยู่กับเด็กได้ไงอะ เราไม่ค่อยชอบเด็กเท่าไรอะ นั้นแหละคว้างคว้างไปเรื่อยๆเลย	

3. ความพยายามในการหาทางออก

Group	Case	Line	Open-coding	หมายเหตุ
Theme3 ความพยายามในการหาทางออก				
3.1 ปรึกษา เพื่อน/	1	73-78	แล้วก็อาจจะแบบปรึกษาพ่อแม่ พี่น้อง คนในครอบครัวดูว่า เออเราควรจะทำยังไงต่อ ปรึกษาผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับประสบการณ์แบบเราที่ยังตัดสินใจไม่ได้ แล้วตัดสินใจไปแล้ว รู้สึกยังไงแล้วชีวิตเขา ตอนนี้เป็นยังไงก็	

ครอบครัว		ปรึกษาจากครอบครัวข้าง		
	246-252	ตอนนี้ที่คุยๆอยู่ก็มีแค่ครอบครัวข้างก็มีแค่ เพื่อน คนในครอบครัวเงี้ยคะ ที่ปรึกษา ด้วยบ่อยๆ แล้วก็อาจจะแบบปรึกษา พี่ พี่ที่เราเคยไปฝึกงานด้วยว่า เพราะว่าพี่ที่นั่นอะ มีทั้งทำงานไปด้วย เรียนไปด้วย ถ้ามองเหมือนกับคอยถามเขาว่า เออ ทำงานเลยกับเรียนต่อ แบบไหนดีกว่ากัน เขาก็ให้คำแนะนำว่ามันดีไม่ดียังไงและเค้าก็เออ...แล้วแต่เรา ว่าอยากจะไปไหน		
	3	138-143	ก็มีถามเพื่อน เพราะว่าเพื่อนเรียนวารสารอยู่ที่ธรรมศาสตร์เนี่ย แต่ว่าถามแล้วไม่ค่อยได้อะไร เพราะว่าแบบเหมือนมัน ก็เหมือนพวกเรา สมมติมีคนถามพวกเรา เออ เรียนจิตวิทยาไปทำอะไรงี้ นี่ก็ถามเรียนวารสารไปทำอะไรงี้ ก็ตอบแบบ ก็ไม่มีอะไรทำหรอก ออกไปทำนี่ๆก็เหมือนกันก็ไม่ค่อยมีอะไรอะนะแหละ แต่ยังไม่ได้อ่านแบบคนที่จบไปแล้วมา ยังถามแต่เพื่อนเฉยๆ	
	4	111-115	ก็คงต้องคุยกับที่บ้านอะ แบบ ก็ช่วยกันคิดว่าจะเอาอย่างไร เพราะว่าเค้าเป็นคนส่งเราไปซะ เรายังต้องเกรงใจเค้าด้วย แล้วก็ถ้าเกิดคิดไม่ออกจริงๆคงอาจจะเข้าไปแบบปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอะไรอย่างงี้อะ เออ เราจะเอาอย่างไรต่อไปก็ คงถามคนที่เค้ามีประสบการณ์มาก่อนเรามีความรู้มากกว่าเรา	
	5	435-439	เราก็ปรึกษาคนที่บ้านบ้างนะ บ้านเราก็ไม่ได้มีใครทำงานบริษัท ส่วนใหญ่ก็ค้าขายกันหมด ก็เค้าแนะนำ ที่บ้านก็ แนะนำ เออ อันนี้ดีเพื่อนเค้าทำอยู่อะไรอย่างงี้ก็มีบ้าง แต่ส่วนมากแหล่งข้อมูลของเราก็จะมาจากเพื่อนนี่แหละ เพื่อนเราที่ทำงานแล้วอย่างงี้ คือเราต้องการข้อมูลให้เห็นชัดๆอะ ว่าจะไปทำอะไรเออ เราก็ถามเพื่อน	
	6	345-348	ก็คุย ก็คุย ก็คุยว่า ก็เหมือนก็คุยกันตลอดก็คุยกันทุกวันอะว่า เออเนี่ยเนี่ยไปนู่นไปนี่ก็คุย เออก็เหมือนปรึกษา ตลอดอะ อืมว่าอะไรยังงี้เรียนต่อหรือว่าจะทำงานบริษัทไหนอะไรยังงี้ อืม	
	10	89-95	ได้ทำอะไรบ้างมัยหะหรือ ก็มีมีแบบไปคุยกับเพื่อน ไปคุยกับเออ...พ่อแม่อะไรอย่างงี้ ถ้าสมมติว่าเราเรียนจบแล้ว เรายังไม่ทำงาน เราจะแบบเออ...รับงานเรื่อยๆอะไรอย่างงี้โอเคี๊ยน่า อะอะไรอย่างงี้ เออเหมือนกับเป็นการหาช่องทางที่ ทำให้สบายใจมากขึ้นอะ อย่างนั้นอะ เออก็ไปคุยกับเพื่อน เรื่องที่แบบว่าเราจะเรียนโทที่นั่นมัย แล้วก็ทำแบบ	

			หิมเรียนที่นี้แล้วแบบมีเสาร์อาทิตย์รีปาวมีจันทร์ถึงศุกร์มี เยอะอะไรประมาณนี้ก็มหาข้อมูลมากขึ้นนะ	
		172-176	คนที่ช่วยนะ แฟน เอดเหมือนกับประมาณว่าตอนแรก เราค่อนข้างแบบว่าไม่รู้เลยแหละว่า จะไปยังไงว่าจะไปทางไหนอะไรอย่างเนี่ย แต่แบบพอได้คุยก็ค่อนข้างจะแบบว่า คำก็บอกว่าเค้าจะเรียนต่ออะไรอย่างนี้ เราก็เลยเอ้อหรือว่าเราจะเรียนต่อตั้มียอะไรอย่างนี้	
	11	73-82	เช่นสมมติแม่เราจะ เราคิดว่าจะไปลองทำHRก่อนใช้ปาว เพราะคิดว่ายังไม่เคยลอง พอคุยกับเพื่อนว่าแบบจะไปลองทำ HR ดูเพื่อนก็จะแบบพูดเหมือนแบบHR มั่นนำเป็อนุ่นนี้ พวกเอกสารจำเจนู่นนี้ใช้ปะ เราก็แบบเริ่มสับสนเริ่มเปลี่ยนมุมมองว่าแบบมันไม่น่าทำ เออนั้นแหละ แล้วพอจะแบบเหมือนเพื่อนแม่แนะนำว่าแบบไปเรียนเกี่ยวกับเด็กอะไรอย่างเนี่ย ตอนแรกก็คิดว่าแบบก็โอเคไปอยู่กับเด็กก็ได้ แต่พอมานั่งคิดจริงๆแล้วอะจะอยู่กับเด็กได้ไงอะ เราไม่ค่อยชอบเด็กเท่าไรอะ นั้นแหละแว้งคว้างไปเรื่อยๆเลย	
		207-209	ก็คนรอบข้างนี้แหละ คนรอบข้างเค้าก็ให้ข้อมูล ให้กำลังใจ คนรอบข้างก็เพื่อน พ่อแม่อะไรอย่างเนี่ย แล้วก็แบบพวกเพื่อนแม่อะเค้าก็แบบแนะนำคุยด้วยอะไรอย่างเนี่ย	
	12	325-328	เพื่อนเนี่ยแหละ เพราะแบบคำแนะนำจากเพื่อนอะ ก็มีผลกับเรา เนี่ยขั้นว่าแนะนำเรียนทางนี้ เพราะว่าเพื่อนก็รู้จักเรา เพราะแบบรู้จักกันมาหลายปี ประมาณสี่ปีงั้นก็จะรู้ว่าเราจะถนัดด้านนี้อะไรอย่างนี้ คนแนะนำว่าเราควรจะไปทางด้านนี้หรือเรียนต่อด้านนี้	
3.2	1	70-72	ก็พยายามคิดคิดว่าคิดข้อดีข้อเสียว่า ถ้าเราเรียนต่อจะได้อะไร ถ้าเราทำงานจะได้อะไร แล้วก็ลองเอามาทบทวนดูว่า เอดเราอยากให้มันไปทางไหนมากกว่ากัน เพื่อช่วยในการตัดสินใจ	
ใคร่ครวญ ทางเลือก	5	32-44	ใช่ แต่คือแบบ เขาๆก่อนๆหน้านี้เลยนะ ตอนช่วงประมาณ ฝึกงานเสร็จขึ้นปี 4 ช่วงนั้นสับสนมากจริงๆอะว่า เห็น คิดที่จะไปทางไหนดีวะเรา field เด็กนี่ก็ไม่ใช่เราอะ เด็ก เด็กพิเศษนี่รู้ตัวเลยอะ ไม่ได้ แบบฝึกงานไปเราก็ปรับตัวกับมันได้นะ แต่ว่าถามว่าเราถนัดมั๊ย หรือว่าเราชอบมั๊ยก็ไม่ เอด เราไม่ถนัด field เด็กมากๆเลย แบบเจอ เจอเด็กก็ แล้วแถมเป็นเด็กที่เป็นพวก ADHD เป็นพวกออทิสติกอย่างนี้คือ แบบรับมืออยากมากอะ แล้วเราก็คุยกับอิพวกนี้ไม่รู้เรื่องอะ มี	

		ความอดทนต่ำ แล้วเหมือนว่า น้องคะ น้องตอบคำถามหน่อยอะไรอย่างงี้ แบบคือนึกออกปะ แบบเข้ามา แล้วบางทีแบบวิ่งเข้ามาพุ่งชนเราจ้ะ เราแบบ โห้ะ ไปทางเด็กไม่รอดแน่และ แล้วแบบ แน่ใจจนจิตพัฒน์เนี่ยตัดทิ้งได้เลย คือแบบบไม่ถนัดเลยอะ อืม แล้วก็จิตสังขมยิ่งแล้วใหญ่เลยนะ คือเรียนมาแล้วแบบ แม่ง เรียนมาไม่เคยได้เกินซีบวกละ กูไม่เคยได้เกินซีบวกละ กูคงไปทางนี้ไม่ดีอะ	
	370-372	ใช่ จริงๆแล้วถ้าเอาตัวเราคนเดียวเลยนะ เงินเดือนเท่าไรเราก็อยู่ได้ เรามั่นใจ เพราะเราไม่ใช่คนฟุ่มเฟือยอะ เออ แต่ว่าพอมีเรื่องครอบครัวอะ เงินเดือนหมื่นนึงมันไม่ได้ อืม	
6	12-29	คิด คือตอนนี้ก็คิดอยู่ ก่อนหน้านี้เค้าเคยบอกมีแล้วใช่ปะว่า 50 50 ระหว่างเรียนต่อหรือว่าจะทำงาน เออเพราะว่าเหมือนเรียนต่ออะ คือเค้าอยากได้ภาษา เออเค้าคิดว่าถ้าภาษามันดีงานมันก็จะโอเคใช่ปะ ก็เลยตอนแรกคิดว่าอยากจะไปเรียนเมืองนอก แต่ว่าจะไปเรียนเมืองนอกแล้วจะเรียนอะไร เงินค่าใช้จ่ายทุกอย่าง เออ มันก็เลยแบบ ก็เลยตอนนี้ก็เลยเหมือนยังซังใจเหมือนกันว่าถ้าสมมติอาจจะทำงาน คืออันนี้อย่างที่คิดไว้เลยนะ แบบสมมติจบไปแล้วอาจจะทำงานก่อนสักปีนึง ไม่ปีนึงก็สองปีคือเก็บตังอะไรอย่างงี้แล้วเราก็ค่อยไปต่างประเทศ ไปแบบเหมือนระหว่างที่ทำงานไปด้วยแล้วก็สอบ ก็แบบอ่านหนังสืออ่านภาษาอังกฤษแล้วก็เหมือน ดูเรื่องสอบทุนอะไรอย่างงี้ไปเรื่อยๆ เออประมาณนี้เพราะเหมือนเมื่อวานเค้าไปที่พาราออกนใช่ปะ พี่คนที่เค้ารับทำงาน เค้าบอกว่าเนี่ยพี่แนะนำคือเจอมาหลายบริษัทแล้วบอกว่า ถ้าจบแล้วอยากให้เราประสบการณ์ก่อน อืมเพราะว่าเหมือนจุดอ่อนของบางคนคือจบแล้วเรียนเลย เรียนต่อโทแล้วแบบเหมือนบางอันเค้าต้องการประสบการณ์มากกว่า เอนั่นแหละส่วนใหญ่	
	258-261	เออ มันเหมือน เห็นมัยมีนคือแบบ มันไม่ออกไปสักทีมันก็วน อยู่แค่นี้ ถ้าอยากได้เงินเดือนเยอะ ได้ภาษา ภาษาก็ต้องไปเรียนเมืองนอก ไม่งั้นเมืองนอกก็ต้องมี มีเรียนภาษาอังกฤษสักทีอะไรอย่างงี้	
7	270-274	อาจจะแบบว่าอยากจะทำงานเก็บเงินแบบว่า ไม่อยากจะใช้เงินพ่อแม่เยอะไง คือตอนแรกเหมือนแบบจะเรียนอังกฤษก็คุยกับแม่ไว้แล้วแต่แบบ คือก็ดูแล้วมันก็แบบใช้เยอะมาก อย่างแบบแค่เรียนภาษาอย่างเดียวแบบก็ครึ่ง	

			ล้านแล้วอย่างงี้ใช่ปะ แล้วแบบ certificate หรืออะไร เราไม่ได้กลับมาเลย แต่แบบคือได้ภาษามาก็โอเค แต่แบบมันดูไม่มีหลักฐานอะไรที่เรา เออ ก็แบบเสียเงินไปกับมันเยอะเกินไปรีเปลา เออ ก็อยากจะทำงานเก็บเงินเองด้วย	
	9	58-60	กระทบติ ก็เครียดอะ ช่วงนี้ซึ่มเศร้า ก็คิดไม่ออกใจ มันเป็นความรู้สึกที่แบบคิดแบบวนไปวนมา เดียวก็กลับมาคิดอีกแล้วเพราะว่ายังหาคำตอบไม่ได้ไง	
	10	10-14	มีทำงานเลย ทำงานเลยก็มีสองแบบด้วยนะ ทำงานสาย HR หรือว่า ทำงานสายที่ตัวเอง ถนัด เช่น พวกงานอาร์ต อะไรอย่างงี้ ตัดสินใจไม่ได้ ว่าแบบอยากทำงานแบบไหน แบบที่สองที่ยังตัดสินใจไม่ได้คือจะเรียนต่อ ก็ยังคิดอยู่ว่า จะเรียนต่ออะไร จะเรียนโทจิตวิทยาดีหรือเปล่า เริ่มลังเล	
	11	48-50	งานอยากทำพวก counseling อะ แต่ก็นั่นแหละคิดก็กลัวว่าแบบไปทำแล้วจะยิ่งเครียด	
3.3 ลงมือทำ บางอย่าง	1	285-287	ตอนนี้ก็ได้สิ่งที่ทำไปแล้วตอนนี้ก็คือ ได้สมัครงานในที่ต่างๆ สมัครงานไว้ก่อน ไม่ว่าจะเป็นที่ไหนที่เราสนใจก็ยื่นใบสมัครยื่น resume ไปก่อน	
	3	285-287	ก็สมัครไว้หมดแล้วแหละ แต่ ยังคิดไม่ออกว่าจะเรียนไร สมัครไปทั่วๆ อะไรที่ สมัครจิตวิทยา สมัครนิเทศน์ สมัครอะไรอย่างเงี้ย สมัครไป	
	6	122-133	ก็นี่ไงเมื่อก่อนไปสมัครงานอะ ก็ก่อนหน้านีเพื่อนเค้ามันทาบทามเค้า คือมันไปฝึกงานที่ของวิดวะใช่ปะ เอแล้วมันมีแผนก pr ประชาสัมพันธ์ที่เหมือนมีให้ เหมือนเค้าต้องการคน เอเค้าก็เลยแบบลองๆ ให้เค้าไปสมัครดูสิ อันนี้เค้าก็เออ เค้าว่าเออหนทางมันก็โอเคนะ เพราะว่าเงินเดือนก็ start สูงอะ ก็ 20000 กว่า ก็เออก็ลอง ก็ว่าจะลองดูแต่ถ้าถ้าปฏิบัติจริงๆก็เมื่อก่อนนี้ไปพารากอนใช่ปะ แล้วเค้าก็รู้สึกใจขึ้นที่เค้าเรียกเราสัมภาษณ์แล้ว เอเค้าบอกพอเค้าเปิดดูคอม คือเค้าไปกับเพื่อนสองคนใช่ปะ เพื่อนก็เปิดดู resume ของเราไปเค้าก็แบบ เอ้ยประวัติดีนะกิจกรรมดี เค้าก็บอกเค้าก็นัดสัมภาษณ์เลย คือสุกรนี้เราก็ให้รู้สึกดีเพราะเพื่อนอีกคนนึงไม่ได้สัมภาษณ์	
	7	165-169	ก็มีที่ไป job fair กรอกใบสมัคร ไปสอบที่ธนาคารกรุงเทพนี่คือเกี่ยวกับงานก็รอเค้า รอติดต่อมาให้ไปสัมภาษณ์ แต่ก็ยังไม่เข็นนี้ฮิม แล้วก็มีไปเนี่ยสอบทุน ปตท. ที่สอบ ความจริงเค้าให้สัมภาษณ์เลยแต่เราพอดีวันนั้นไม่ว่าง ติดเรียน	

			ตอนบ่ายก็เลยแบบ เตี้ยวค้อยให้เค้าโทรมานัดอีกที	
	9	326-329	อืม อ่านหนังสือ ติดต่อสมัคร เค้าติดต่อคนที่ไปเรียนแพทย์ที่ฟิลิปปินส์ คือเหมือนหาข้อมูล เหมือนหาผู้ทางว่าพี ติดต่อได้แล้ว น้องเค้าทำจดหมายติดต่อสภาแพทย์ว่าแบบไปสอบได้เลย ไปเรียนได้เลย มิถุนาก็ไปได้เลย	
	11	233	ใช่ แล้วก็สมัครงานไป ได้ที่ไหนก็ตกลงไปทำก่อนแล้วแหละ	
	12	33-38	เหมือนมันยังไม่พบตัวเองว่าต้องเรียนไปตำแหน่งไหน อะไรยังไงอย่างเงี้ย ก็พยายามให้ กิจกรรม ตัวกิจกรรมอะไร หลากๆอย่างช่วยเติมเต็มว่า สุดท้ายแล้วเราชอบงานในรูปแบบลักษณะไหนกันแน่อะไรอย่างเงี้ย ก็เลยพยายามแบบ ทำกิจกรรมหลายๆอย่างเงี้ย จะได้ว่าชอบงานแบบแนวนี้มั๊ยหรือว่าสนใจแนวด้านนี้ ควรจะไปเรียนต่อด้านนี้อะไร อย่างเงี้ย	
3.4 วางแผนที่จะทำ	4	8-10	จริงๆอยากทำด้านการตลาด แต่ว่าก็จบจิตวิทยามาใช้มะ ก็อยากจะทำ HR ดู เผื่อแบบทำแล้วมันชอบ เพราะว่าอย่างน้อยก็มีความรู้ทางด้านนี้อย่างน้อยก็น่าจะทำได้ดีกว่า	
		31-35	อะไร กลัวแบบเรียนต่อไปแล้วอย่างเงี้ย มันเหมือนถลาลึกลงไปเรื่อยๆ เออ แล้วถ้าเรียนไป แล้วสิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่เราไม่ชอบอะ ก็เหมือนเรากลับมาหาค้นหาตัวเองใหม่ แล้วก็เริ่มต้นสิ่งนั้นใหม่เหมือนเสียเวลาไปสองปี ก็เลยอยากลองทำงานดูก่อน จะได้ว่าเออจริงๆแล้วเราชอบหรือไม่ชอบอะไร	
	9	322-324	แพทย์ เออเค้าต้องลองสอบแหละ ถ้าไม่ติด คือจะได้อะไรว่าสมองมึงไม่เหมาะกับ การเป็นหมอแล้ว จะทำได้ใจได้จะ ได้เรียนภาษาไปเลย	
		353-356	แล้วก็อยากคุยกับคนเป็นแอร์ นั้นแหละอยากคุยกับคนทั้ง 2 แบบ แต่ก็คือตอนไป บำเพ็ญประโยชน์ได้คุยกับแพทย์ เหมือนแบบไม่ได้คุยลึกซึ้งอะ แต่ได้คุยนิดเดียว	
	11	209-211	ก็ผู้ใหญ่อะ แต่เราว่าแบบอยากไปลองคุยกับอาจารย์ที่คณะดูอะ เผื่อเค้าจะแบบแนะนำอะไรให้ได้บ้าง	
		227-228	อยากจะทำอะไรเพิ่มมั้ง ว่าแบบทำอันนี้จะเป็นยังไง ลองหาในเน็ตดูอะ อย่างเว็บพันทิพย์อะ น่าจะมี	
	12	134-144	อืมๆ สิ่งที่เราทำไปแล้วใช้มะ คือตอนนี้พยายามหาเวลาว่างให้มากที่สุด อยากจะแบบคือตอนนี้เราอยากจะทำ	

			ภาษาอังกฤษของเราด้วย เพราะว่าเราอยากจะไปสอบ อยากจะไปลองสอบ Toeic Toefl อะไรอย่างเงี๊ แต่ว่าตอนนี้ก็พยายามจะหาเวลาในการแบบไปเรียน อาจจะเป็นแบบลงคอร์สเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เพื่อจะรื้อฟื้นสำหรับการสอบ อันนี้คือสำหรับการเรียนต่อนะ แต่สำหรับการทำงานนะ ตอนนี่ก็แบบเริ่มทำ เพราะตอนนี้มันช่วงjob fair ใช่มั้ย หลายๆอย่างก็ต้องเริ่มสมัครงานแล้ว ใช่มั้ย เรา ก็เริ่มทำ resume แล้ว ทำเสร็จแล้วแหละ พยายามลิสต์ดูนั่นแหละว่า คุณสมบัติของเราเป็นยังไง พยายามดูตามแต่ละบริษัทว่าบริษัทไหนที่เค้าเปิดรับงานในสาขาที่เราสนใจ แล้วแบบ อะไรอย่างเงี๊บ้าง มีตลาดมีอันนี่ที่ไหน มีjob fair ที่ไหนก็พยายามติดตามดู	
3.5 ค้นหา ข้อมูล	1	214-218	สิ่งที่ช่วยให้ตัดสินใจได้ในตอนนี้ก็คือ การแบบหาข้อมูลทั้งสองทาง ว่าแต่ละอย่างมีข้อดีข้อเสียยังไง นอกจากที่เราคิดได้จากคนรอบข้าง แล้วก็เอามาเปรียบเทียบดูกันว่าเออ แบบไหนที่เหมาะสมกับเรามากกว่า แล้วก็มุ่งไปทางนั้น อย่างรวดเร็วที่สุดอะคะ	
		224-227	ก็หาข้อมูลในที่นี้ไม่ใช่หาว่า ไม่ใช่หาข้อมูลว่า อย่างเรียนต่อ ไม่ใช่ว่าไปหามหาวิทยาลัยที่จะเรียนต่อ สาขาที่จะเรียนต่อ แต่เราหาข้อมูลในด้านที่เรียนต่อแล้วได้อะไร ทำงานเลยแล้วได้อะไร จากคนรอบข้างอย่างพี่สาวอย่างเงี๊	
	3	259-263	ก็คงแบบหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วก็แบบอาจจะไปถามคนที่มีประสบการณ์ด้านนั้นๆอย่างเงี๊ หรือว่าอาจจะแบบลองทำ อะไรที่อยาก สมมติว่าอะไรที่คิดว่าอยากทำ อาจจะลองทำดูไม่ใช่หรือไม่ชอบก็จะตัดไป ถ้าเกิดชอบก็โอเคเลย อยากจะไปลองทำดู แต่ไม่มีโอกาสไม่มีเวลาเลยทำซีเนียร์ก็ไม่ได้	
	5	220-224	เราก็เปิดเน็ตนะ ตามเว็บนั้นตามเว็บนี้ อะไรอย่างเงี๊ ให้นะ DTAC รับสมัครรีเพล่า อะไรอย่างเงี๊ คือมองงานไว้หลายแบบ มากอะ ก็แบบ เอ้ย หรือว่าเราเริ่มทำงาน part time ก่อนดีช่วงนี้ เก็บตังค์ไปก่อน แล้วก็แบบจะได้รู้ว่าจะไปแนวไหนดี ตอนนี่ถาม ยังไม่มั่นใจนะ ตอนนี่ยังไม่มั่นใจ ไม่มั่นใจว่าตกลงจะไปทางไหนแน่	
		451-454	รู้สึกดีขึ้นพอเราเราเป็นอย่างเงี๊ พอเราเครียดแล้วเราต้องหาข้อมูล ต้องหาข้อมูลแบบห่วย มันต้องรู้อะไรบ้างแหละ พอเรารู้แล้วว่าอ้อมันเครียดไปก็ไม่มีประโยชน์นะ เพราะว่ามันไม่มีวุฒิมันก็มันก็เครียดน้อยลง แต่ก็คิดอยู่เรื่อยๆก็มองหา ห่วย งานไหนที่เราพอจะทำได้	

	9	309-311	เลือก หาข้อมูลอะไรอีกค่ะ หาข้อมูลรายรับรายจ่ายของที่บ้าน หว่าตอนนี้บ้านเราทำอะไร เหมาะกับการขอเงินนี้ อืม	
--	---	---------	--	--

ประวัติผู้เขียนโครงการทางจิตวิทยา

นางสาวกมลวรรณ อังรัตนกร เกิดเมื่อวันจันทร์ที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2532 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนอนุบาลสตูล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจากโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551

e-mail : womwam_pk@hotmail.com

นางสาวณิชากัทร จรัสอาชา เกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 8 เมษายน พ.ศ.2533 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนถนนอมบุตร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจากโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าและได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551

e-mail : mean_cool@hotmail.com

นางสาวอภิญญา สิทธิมงคลการ เกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2533 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนกุหลาบวัฒนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจากโรงเรียนสตรีมหาพฤฒารามในพระบรมราชินูปถัมภ์ และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551

e-mail : pink_3_5@hotmail.com

ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับเนื้อหาในโครงการทางจิตวิทยานี้สามารถติดต่อกับผู้เขียนโครงการทางจิตวิทยาได้ที่ e-mail ข้างต้น